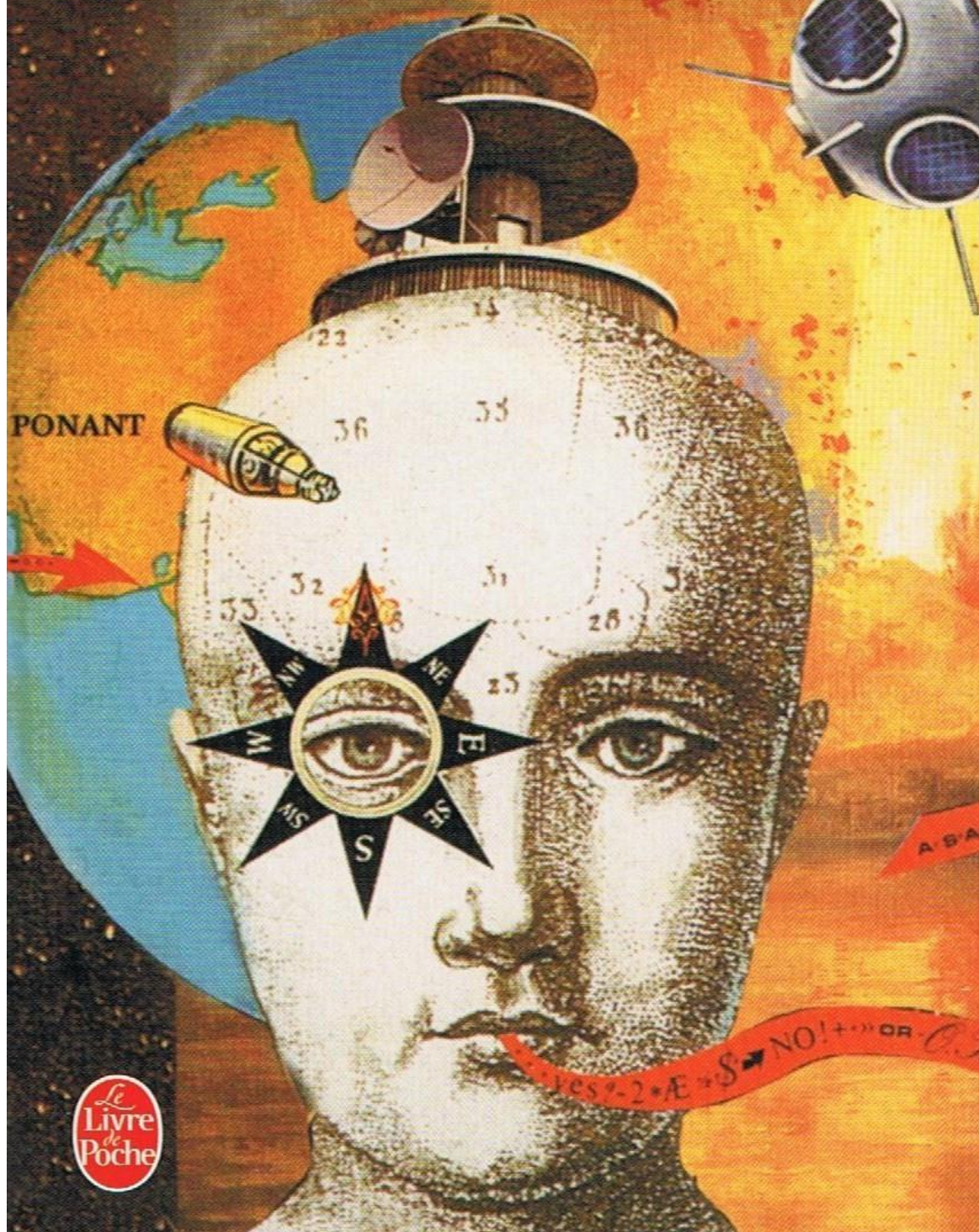

AMÉLIE NOTHOMB

PÉPLUM

Le
Livre
de
Poche

Cole c

Amelie Nothomb

Peplum

Amelie Nothomb, *Peplum*

Copyright © Editions Albin Michel S.A. - Paris, 1996 Tous droits reserves.

Published by arrangement with Literary Agencies „Agence de l'Est" & „Simona Kessler International Copyright Agency".

© 2007 by Editura

POLIROM, pentru prezenta

traducere www.polironi.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506 București, B-dul I.C.

Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37; P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României: NOTHOMB, AMELIE

Peplum / Amelie Nothomb ; trad. de Mihai Elin. - Iași: Polirom, 2007

ISBN 978-973-46-0608-5 I. Elin, Mihai (trad.)

821.133.1(4

93)-31

Printed in

ROMÂNIA

Traducere din limba franceză de Mihai Elin

POLIROM

2007

— Caută să afli cui îi folosește crima, îngroparea Pompeiului sub cenușa Vezuviului, în anul 79 după Iisus Hristos, a fost cel mai frumos dar oferit vreodată arheologilor. După părerea du-mitale, cine a fost făptașul?

— Nu-i rău, ca sofism.

— Dar dacă aici nu e vorba de un sofism?

— Ce vrei să spui ?

— Faptul nu ți s-a părut niciodată bizar? Existau mii de orașe care puteau să fie distruse. Ca din întâmplare, s-a nimerit să fie cel mai rafinat, cel mai somptuos.

— E o fatalitate curentă. Atunci când o bibliotecă ia foc, nu e biblioteca orășenească din cartier, este biblioteca din Alexandria. Atunci când o femeie urâtă și (I frumusețe traversează strada, ghici ciiu; o călcată de o mașină?

— Nu ai înțeles. Dacă îți vorbeam de distrugerea în sine, ai fi putut să invoci fatalitatea. Aici, însă, e vorba de șansă.

— Da. E clar că dumneata nu te-ai numărat printre nefericiții care au pierit în erupție.

— Nu erau niște nefericiți. Erau bogătașii acelei epoci.

— Chiar așa. Imediat ai să-mi spui : „Așa le-a trebuit!”.

— Eu discutam despre altceva. Ceea ce încerc să-ți explic este că, dacă arheologii moderni ar fi fost întrebați ce oraș ar fi dorit să ferească de degradările timpului, ei ar fi ales Pompeiul.

— Bun, și care-i treaba ? Crezi că vulcanul le-a cerut părerea arheologilor moderni ?

— Vulcanul, nu.

— Dar cine altcineva ?

— Habar n-am. Eu spun doar că e prea de tot. Nu poate fi vorba de hazard.

— Si atunci, ce presupui ? Că arheologii moderni au comandat erupția ? Nu știam că erau în raporturi atât de bune cu Hefaistos.

— în cazul de față, ar trebui să vorbești mai degrabă de Cronos.

— într-adevăr!

— Arheologii moderni nu au avut mijloacele de a provoca o erupție cu o întârziere de douăzeci de secole, asta e cert.

— Binevoiești să-i declari nevinovați, așadar?

- Pe ei, da.
- „Pe ei, da”: ce se ascunde sub răspunsul ăsta sibilinic?
- O întrebare.
- Ce întrebare ?
- Arheologii viitorului vor fi oare capabili să facă ceea ce arheologilor moderni le-ar fi plăcut să poată săvârși?
- Nu înțeleg.
- Nu îndrăznești să înțelegi.
- Ești atât de amabilă să îndrăznești în locul meu?
- După descoperirile lui Einstein, călătoria de-a lungul secolelor nu mai e decât o chestiune de timp. Va fi o realizare a mileniului următor. Ce ispită, pentru oamenii de știință ai viitorului, aceea de a schimba cursul trecutului!
- Încetează! Ceea ce spui nu e doar science-fiction, e și un plagiat.
- Stiu. Dar cei care au manipulat ideea asta nu au cerut punctul de vedere al arheologilor.
- Ei bine, și pe bună dreptate. Arheologia e o treabă serioasă.
- Crezi ? Si dacă arheologii ar fi niște simpli turiști? În ce mă privește, eu nu am pus niciodată piciorul în Pompei.
- În cazul ăsta, de ce îmi vorbești despre el?
- Pentru că ideea asta m-a izbit de-a dreptul. Am să-ți spun cu ce echivalează povestea asta. Evocai acum vreo două minute incendiul bibliotecii din Alexandria: noi doar bănuim ce capodopere au fost distruse acolo. Imaginează-ți - am zis „imaginează-ți” - că focul ar fi hotărât să cruțe operele unui singur scriitor și că l-ar fi ales, ca din întâmplare, pe cel mai bun. Imaginează-ți așadar că ar fi ars toate cărțile, în afară de cele ale celui mai sublim gânditor al epocii. Ce-ai spune despre asta?
- Că ține de fantastic.
- Asta e și părerea mea! Si totuși este ceea ce s-a petrecut în anul 79 după Hristos.
- Nu vâd legătura.
- Totuși, e un lucru evident. Focul este o forță la fel de oarbă ca și Timpul: nici unul, nici celălalt nu se sinchisesc să afle dacă ceea ce distrug este o bijuterie a istoriei artei sau o lucrare de mână a treia. Si

la Alexandria incendiul nu s-a jucat de-a criticul literar. Prin urmare, explică-mi de ce Timpul a avut bunul gust de a cruța Pompeiul.

— Delirezi. Când un oraș e clădit la poalele unui vulcan, riscă să fie acoperit de lavă. E ceva firesc. — Îți închipui că oamenii aceia ar fi ales, ca oraș al plăcerilor în care să pună la lucru talentele celor mai mari artiști ai lor, o localitate a cărei situare să fie atât de plină de riscuri?

— Nu are importanță ce cred eu: ei au făcut-o. Nu este nici prima și nici ultima greșală pe care a comis-o omenirea.

— Nu sunt de acord. Urbaniștii antici erau niște modele de inteligență.

— Ei bine, Barthes a spus: „Prostiile oamenilor inteligenți sunt fascinante”. Avem dovada!

— Recunoaște cel puțin că ipoteza mea este de bun-simt.

— Care ipoteză? Nici măcar nu ai formulat-o.

— O formulez acum: oamenii de știință din viitor, care vor avea mijloacele de a călători în trecut, sunt responsabili de erupția Vezuviului în anul 79 după Hristos. Mobilul crimei: prezervarea, sub cenușă și lavă, a celui mai frumos exemplu de cetate antică - mai bine zis : a bijuteriei istorice a artei de a trăi!

Ce părere ai despre asta?

— Cred că ai nevoie de odihnă. Am să-i telefonez editorului dumitale: te surmenează.

— E inutil: odihnă forțată voi avea berechet. Mă internez din nou în spital mâine. Trebuie să fiu operată de urgență.

— Bravo. O trepanație, sper ?

— Din păcate, nu. Sunt chiar îngrijorată.

— E ceva grav ?

— Nu. Dar va fi nevoie de o anestezie generală; asta mă neliniștește. Să te cufunzi în neant... — Asta s-a întâmplat și cu Pompeiul.

— Văd că mă îmbărbătezi.

Când m-am trezit, spitalul era de nerecunoscut. Camera mea avea dimensiunile unei săli de bal. Eram singură, culcată pe pat. Patul era suspendat de plafon cu niște chingi: când mă mișcăm, se legăna ca un scrânciob.

Distanța care mă despărțea de sol părea a fi de doi metri. Am ezitat înainte de a sări. Când m-am văzut din nou pe pământ, o durere în abdomen mi-a reamintit de operația pe care o suferisem.

Cu atât mai rău. Nu aveam de gând să cer ajutorul infirmierei pentru atâta lucru. M-am îndreptat spre ușă. Am deschis-o și am căzut în gol.

— Cine ești dumneata ?

— N-ar fi trebuit să-ți părăsești camera.

— Mi s-a întâmplat ceva ?

— Se poate spune și așa, da.

— Va trebui să fii operată din nou?

— Liniștește-te, ești deja vindecată.

— Când pot părăsi spitalul ?

— Spitalul? Dumneata nu te afli la spital. Te afli la bazilică, adică la mine acasă.

— Dumneata ești preot?

— Nu tocmai. Tăcere.

— Ți amintești **de ziua dinaintea** operației?

— De ce ? Se presupune că mi-am pierdut memoria?

— Răspunde.

— Da, îmi amintesc.

— În cazul acesta poți să înțelegi de ce te afli aici.

— Dumneata ești de la poliție ? Am făcut ceva interzis de lege?

— Găsești că am aerul unui copoi ?

— Nu se știe niciodată. Uneori se deghizează. Unde mă aflu?

— Ți-am spus deja: la bazilică. Dar pui întrebarea nepotrivită. Ar fi trebuit să întrebi: „Ce zi este astăzi?”.

— Am fost operată pe 8 mai dimineața. Am dormit fără îndoială mult, dar presupun că suntem încă în 8 mai.

— 8 mai din ce an ?

— 1995. E a cincizecea aniversare a armistițiului.

— A armistițiului ?

— Al Doilea Război Mondial.

— Asta parcă îmi spune ceva. Vai, îmi pare rău că trebuie să-ți spun adevărul. Nu suntem în 8 mai 1995. Suntem în 27 mai 2580.

— Aveam dreptate când mă temeam de anestezie.

— Vorbesc foarte serios. Înțeleg că șocul dumitale este violent, dar ne-ai pus III iiliLilin (Ic a nu mai avea de ales. As LI din cauza Pompeiului.

— Pompei! Ieri am vorbit despre Pompei.

— Da, doar că asta nu se petrecea ieri. Se petrecea acum 585 de ani și 19 zile.

— Si câte ore ?

— Este ora 18 și 15 minute. Totul se petrecea așadar acum 585 de ani, 19 zile, 2 ore și 8 minute.

— Si câte secunde ?

— Asta nu e o glumă. Si nici Pompeiul nu este.

— Dumneata ești arheolog?

— Nu mai există arheologi.

— Anesteziști mai există ? Aș vrea să le spun vreo două vorbe.

— N-ai vrea să uiți de neînsemnata dumitale persoană măcar o dată în viață ?

— Dar vâd că dumitale nu-ți lipsește tupeul.

— Îți vorbesc despre Pompei. Pompeiul este mai important decât dumneata.

— Depinde din ce punct privești.

— Pompeiul ni s-a părut mai important decât miile de persoane care trăiau acolo. Cu atât mai mult, Pompeiul ni se pare mai important decât dumneata.

— Aveam dreptate! Voi ați declanșat erupția!

— Anul trecut, da.

— Anul trecut, adică în 2579... Vâd că mania aniversărilor nu s-a pierdut.

— Nu din preocuparea pentru aniversări am ales noi anul 79 după Hristos. Am vrut să fixăm Pompeiul în eternitate în momentul în care l-am găsit în culmea dezvoltării sale artistice. Începând din anul 80, se anunța sosirea unor pictori de un gen nou, care aveau să realizeze niște palimpseste nedorite peste niște capodopere. Am intervenit exact la timp.

— Si aveau să-mi picteze și mie un palimpsest pe figură?

— Nu. Dar dumneata ai fost prima care a bănuit adevărul despre Pompei.

- Si dacă m-ați fi lăsat în 1995, crezi că aş fi schimbat cursul lucrurilor?
- I-auzi ce pretenții are !
- Regret: dacă m-ați smuls din epoca mea, înseamnă că vă stânjeneam în planurile voastre.
- Sincer vorbind, ne-ar fi imposibil să precizăm motivul pentru care te-am convocat aici.
- „Convocat"! Văd că litotele nu și-au pierdut puterea.
- Dumneata provocai o incertitudine. Nouă nu ne place incertitudinea.
- Noi, noi! Este im plural al maiestății ?
- Eu vorbesc în numele oamenilor de știință ai bazilicii.
- Cum te numești dumneata?
- Celsius.
- Ești suedez?
- Nu mai există suedezi.
- Asta mă miră. țara aceea îmi dădea impresia de soliditate.
- Nu mai există țări. Nu mai există decât două orientări: Răsăritul și Apusul. Eu sunt apusean.
- Si eu ?
- Dumneata nu ești nimic. Dumneata nu te-ai schimbat.
- Amabili mai sunt apusenii ăștia.
- Felul dumitale de a vorbi e cam desuet.
- Pune-te în locul meu!
- Nu-l găsesc de invidiat.
- Suntem în sfârșit de acord asupra unui punct. Spune-mi, Celsius, dumneata ești însărcinat cu supravegherea mea?
- Eu sunt cel însărcinat să mă ocup de dumneata, așa e.
- Asta și spuneam. Pot să-ți cer să-mi aduci niște haine ? Sunt goală pușcă, asta în cazul că nu ai remarcat.
- Asta nu mă deranjează.
- Pe mine mă deranjează.
- Nu știu dacă am haine pentru dumneata.
- O pătură, atunci.
- Nu am nici pături.
- Niște ziare vechi ?

— Presa a fost desființată de multă vreme.
— Dar, în sfârșit, fă ceva! Nu pot să stau goală.
— Mă duc să văd ce
pot găsi. — Mi-ai
adus un peplum ?
— Ori asta, ori nimic altceva.
— Peplumul e din nou la modă, în 2580?
— Nu. E un costum de teatru.
— De ce nu-mi aduci o îmbrăcăminte obișnuită ?
— Vezi cum sunt eu îmbrăcat?
— Nu e rău. E chiar elegant.
— E o hologramă.
— Ești îmbrăcat într-o hologramă ?
— Așa suntem îmbrăcați toți în ziua de astăzi.
— Atunci înseamnă că ești gol ?
— Ce importanță are, de vreme ce nu-ți dai seama ? Am fost nevoiți
să desființăm hainele. Costau prea mult ca întreținere, se uzau. O
hologramă te ține toată viața.
— Oamenii nu se mai schimbă ?
— Schimbarea hologramei înseamnă un consum prea mare de
energie. Si apoi, pentru ce să te schimbi? Hologramele nu se
murdăresc niciodată, nu au miros, îți permit să crești, să te îngrași și
să slăbești cât vrei, nu se demodează; omul poate să se spele și să-și
exercite activitățile sexuale și funcțiile excretore fără să se
dezbrace. — Oamenii nu se mai dezbracă? E îngrozitor.
— S-a calculat că stingerea și reaprin-derea hologramei consumau mai
multă energie decât lăsarea ei aprinsă în timpul activităților sexuale și
excrementiale.
— Nu îndrăznesc să te întreb despre durată.
— De ce nu te interesează decât amănuntele? Ceea ce ar fi trebuit să-ți
sară în ochi, în explicațiile mele, este problema energiei. Dacă lumea
s-a schimbat atât de mult din epoca dumitale, asta s-a întâmplat din
cauza teribilelor penurii de energie cărora secolele trecute au fost
nevoite să le facă față și cu care noi ne confruntăm mai mult ca
oricând.

— Nu păreți a-i resimți chiar atât de mult lipsa. Producerea unei erupții vulcanice la un interval de douăzeci și cinci de secole trebuie să consume o energie nemaipomenită.

— De aceea nu vom mai avea niciodată destulă ca să repetăm experiența.

— Asta mă mai liniștește.

— Găsești că e liniștitor să-ți dai seama că singurul vestigiu omenesc demn de a fi prezervat e vechi de douăzeci și cinci de secole?

— Dacă o formulezi în felul ăsta, nu.

— Nu există un alt fel de a formula acest lucru.

— Si Lascaux ?

— Ce-i cu asta ?

— Preistoria, ea nu mai există ?

— Preistoria ești dumneata.

— Bun. Povestește-mi totul, începând din 8 mai 1995, ora 10 dimineața.

— Nu se poate povesti o istorie atât de lungă.

1. Peșteră situată în Perigord (Franța); conține cele raai numeroase și mai bine realizate picturi datând din perioada paleolitică (18 000-15 000 î.Hr.). (n.r.) — în linii mari!

— Nu există decât o linie: energia. Nu există decât o singură istorie: energia. Nu există decât o singură politică: energia.

— Ceea ce-mi cânti acum este cumva imnul apusean?

— Sunt considerentele cele mai importante din univers.

— Câtă poezie, în 2580.

— Așa, ironizează-ne! Din cauza inconștienței voastre am ajuns în situația asta.

— Nu-mi pune mie în cârcă lucrul ăsta. Nu sunt eu răspunzătoare pentru faptele contemporanilor mei.

— Iată: ai pus punctul pe i. Dumneata vii din epoca iresponsabilității.

— Te previn: dacă îmi faci un rechizitoriu, îmi astup urechile.

— Ești chiar mai reprezentativă pentru secolul dumitale decât mi-aș fi închipuit. După opinia mea, dumneata nu ai trece testele.

— Care teste ?

— Testele de admitere în oligarhia energetică. Numai elita are dreptul la energie. Eu, cel care-ți vorbește, sunt unul dintre oligarhi.

- Felicitări.
- Nu mă întrebi în ce anume constau aceste teste?
- E inutil să te mai întreb. Atunci când micul premiant al clasei ia o notă bună, sfârșește întotdeauna prin a recita întrebările, răspunsurile și felicitările.
- Noi suntem evaluați pe trei planuri : inteligența (în cadrul acesteia, inclusiv cultura), caracterul (în cadrul acestuia, inclusiv onestitatea) și sănătatea (în cadrul acesteia, inclusiv frumusețea).
- Frumusețea ?!
- Da. Cei urâți nu sunt admiși.
- E o nedreptate flagrantă.
- Nu mai mult decât în celelalte cazuri. A fi judecat după inteligență este la fel de nedrept ca și a fi judecat după frumusețe. Si una, și cealaltă sunt, în proporție de 65%, niște calități înnăscute. Sunt, deci, criterii egale în inechitate.
- Dar de ce trebuie să fii frumos pentru a face parte din elită?
- Nu te mai prefăce că ești scandalizată. Criteriul acesta există dintotdeauna. Epoca noastră s-a mulțumit doar să-l oficializeze.
- Ei bine, închipuie-ți că există o afurisită de diferență! Veți autoriza oare și omorul sub pretextul că el se practică dintotdeauna ?
- Zadarnic vrei să pozezi în moralistă. Avem motive să credem că dumneata nu ești croită pentru acest rol. Pe de altă parte, află că acest criteriu al frumuseții a fost adăugat acum zece ani, din necesitate. Testele de admitere în oligarhia energetică au fost create acum optzeci și cinci de ani. Foarte curând, sa constatat că elita era alcătuită în proporție de 80% din urâți: situația aceasta incomoda elita însăși! Da, urâții sunt cei care au luat această decizie.
- Probabil că nu ar fi luat-o dacă s-ar fi aplicat și retroactiv.
- Ai înțeles totul.
- Asta nu mă miră. Întotdeauna pocitanii sunt cele care critică fizicul celorlalte pocitanii.
- Acest nou criteriu a determinat niște consecințe neașteptate: de zece ani încoace, proporția femeilor admise la teste scade neîncetat..
- Ce?!
- Da. Am avut ocazia să verificăm vechiul adagiu : „Femeile sunt mai bune sau mai rele decât bărbații”. Si adevărul este că, atunci când

o femeie e fi'umoasă, ea eclipsează fi:'umusețea unui bărbat. Dar proporția fi-umuseților este mult mai scăzută în cadrul grupului feminin decât în cel al grupului masculin. În plus, proporția urâtelor este mult mai importantă la femei. Media estetică este net superioară la bărbați.

— Ce noroc pe dumneata, dragul meu Celsius, că ai trecut testele cu peste zece ani în urmă! — Cu prilejul ultimei mele promovări, acum opt ani, le-am dat din nou și am fost admis primul la frumusețe.

— Da ? S-ar părea că s-au schimbat criteriile de frumusețe.

— Am un coeficient estetic de 136%, lucru extrem de rar.

— Coeficient estetic ? Au avut îndrăzneala asta!

— Era absolut necesar. Începând din momentul când frumusețea a devenit un criteriu oficial, aveam nevoie de niște baze obiective pentru a evalua estetica subiecților.

— Pot să știu cine a avut prostul gust de a fixa aceste „baze obiective”?

— A fost constituit un comitet estetic.

— Cine erau membrii acelui comitet ?

— Nu am dreptul să-ți spun.

— Nici nu mă miră. Constat că anumite lucruri nu se schimbă de-a lungul secolelor. În epoca mea, atunci când întâlneam o persoană cu un nivel intelectual remarcabil, conversația sa era cel mai adesea aceea a unui imbecil. În ce te privește, dumneata nu ești desigur respingător, dar nu ești nici grozav.

— Asta este. Iar la dumneata bănuiesc că nivelul intelectual se situează sub medie.

— Eu refuz să fiu supusă testelor. Odată stabilit lucrul ăsta, sunt, de fapt, convinsă că posed nivelul de inteligență al unei zambile. Și am unele motive să cred, privindu-te, că în 2580 coeficientul meu estetic s-ar apropia de zero.

— Mă abțin de la orice comentarii.

— Iată un răspuns care spune multe.

— La proba de inteligență, examinatorul meu m-a întrebat...

— Nu, Celsius, nu vreau să știu ce te-a întrebat.

— Ce înseamnă obscurantismul ăsta ?

- Nu are nici o legătură, e ceva epidermic: fac alergii la premianții clasei. Așadar, îți adresez toate felicitările pe care le dorești, dar nu am chef să ascult relatarea examenului duminical - mai ales dacă e vorba de proba duminicală de inteligență. Presimt că această expunere m-ar consterna și m-ar scoate din sărite.
- Aveam dreptate : ai pica la cele trei mari examene de admitere în elită. Mai ales la testele privind caracterul.
- Mă simt flatată.
- Reacție tipică a ratatilor.
- De vreme ce sunt o ratată în 2580, dă dovadă de coerență; trimite-mă înapoi în 1995.
- Nici nu poate fi vorba. N-o să-ți mai vezi niciodată epoca.
- Mașinăria duminicală nu permite retrimiterăa unei persoane în secolul ei ?
- Ba da. Dar dumneata vei rămâne aici din precauție politică.
- Asta-i bună! Ce primejdie reprezintă pentru voi o ratată?
- Ratații sunt deseori cei mai nocivi. Si apoi, pari să fi uitat Pompeiul.
- Pompeiul e distrus de 2501 ani. Nu văd în ce fel conversațiile mele din 1995 ar mai putea schimba ceva.
- Mai întâi, Pompeiul nu e distrus, ci preservat. Si apoi, asta nu s-a întâmplat acum 2501 ani, ci acum un an.
- Privind cu ochii minții.
- Dacă ai fi asistat la lucrările noastre, nu ai mai spune asta.
- Nu am avut onoarea asta. Trimite-mă în epoca mea.
- Cu tot ceea ce știi acum ? Cum am îndrăzni să-ți dăm drumul?
- Îți jur că n-am să povestesc nimănui nimic.
- Dacă aș avea un secret, cu siguranță că nu duminicală ți l-aș încredința.
- Si de ce nu, dacă nu ți-e cu supărare?
- Ești scriitoare, mi se pare.
- Nu scriu cărți științifico-fantastice.
- întocmai. Ceea ce s-a petrecut la Pompei nu este science-fiction.
- Dacă aș povesti asta într-o carte din 1995, nici un cititor nu mi-ar da crezare.
- Nu se știe niciodată.

— Mă supraestimezi. Citește criticile din vremea mea: lumea nu mă lua în serios.

— Iar dumneata ne subestimezi pe noi: dacă suntem capabili să provocăm o erupție vulcanică cu 2500 de ani întârziere, suntem capabili și să facem să fie luat în serios un scriitorăș de acum 585 de ani.

Cine poate mai mult poate și mai puțin.

— Se vede că nu cunoști lumea literară din secolul meu. Provocarea unei erupții vulcanice mi se pare un lucru mai lesne de realizat decât schimbarea reputației unui scriitor.

— în orice caz, dacă scriai în cărțile dumitale niște enormități de genul celor pe care tocmai le-ai proferat, nu aveai dreptul să te plângi că nu ești luată în serios.

— Nu mă plâng! Cer doar să fiu trimisă înapoi în 1995!

— Câtă inconsecvență! De ce dorești să ajungi iarăși într-un timp care îți acordă atât de puțin credit?

Astăzi, noi te luăm atât de mult în serios încât ne este frică de dezvăluirile dumitale. Ar trebui să fii flatată.

— Dimpotrivă. Mie mi-e groază să fiu luată în serios. De aceea îmi place 1995.

— 1995. Câtă lipsă de gust.

— îmi place anul acela de circa o oră, adică de când cunosc anul vostru.

— E regretabil, fiindcă nu îl vei mai trăi niciodată. Ar fi trebuit să înveți să-l iubești mai înainte.

— E un coșmar. Am să mă trezesc într-un spital european, în 1995.

— în 2580, noi avem un mijloc infailibil de a le dovedi oamenilor că nu visează.

— Urăsc secolul douăzeci și șase. Nu vreau să cunosc mijlocul vostru infailibil. Dacă încerci să mi-l spui, îmi astup urechile.

— E suficient să...

Mi-am astupat urechile. Vedeam buzele lui Celsius care continuau să se miște. Am simțit o oarecare ușurare: în 2580 era încă posibil să-ți

astupi urechile. Nu era totul pierdut. Atunci când mișcările labiale ale gazdei mele au încetat, mi-am coborât mâinile.

— A refuza să ascuți adevărul găsești că e un gest responsabil?

— În 1995 exista un animal care mi-era simpatic: se numea struț.

— Struțul există mai mult ca oricând. El a înlocuit găina. Noi creștem struți la scară industrială: fiecare animal produce 2 kg de ouă pe zi, cantitate cu mult superioară față de randamentul găinii.

— Bietele animale își pot oare îngropa capul în solul uzinelor voastre?

— Imposibil; e beton virtual.

— Prin urmare, până și betonul e virtual în ziua de astăzi. Trimite-mă înapoi în 1995.

— Niciodată.

— Să studiem problema în mod logic. Să ne imaginăm că m-am întors în 1995 și că am devenit destul de elocventă pentru a convinge oamenii în legătură cu acțiunile apusenilor din 2580. Cu ce v-ar deranja asta pe voi? În 1995, erupția Vezuviului e o realitate acceptată de 1916 ani. Prin urmare, fie că sunt scriitorul cel mai nesperios, fie că sunt laureat al Premiului Nobel pentru literatură, spusele mele nu vor avea nici un impact asupra sortii Pompeiului.

— Dumneata nu ai înțeles nimic. Erupția Vezuviului este o realitate acceptată de un an de zile.

Istoricitatea ei e prea fragilă pentru ca noi să neglijăm cel mai mărunț risc.

— O clipă, povestea asta nu prea stă în picioare...

— Ba da! Stii dumneata ce era Pompei-ul în 2578 ? Nu, nu-ți astupa urechile. În 2578, nu exista nici un Pompei. Nu se afla nimic pe locul ruinelor. Și chiar în rândurile elitei, nu exista nimeni care să știe ce însemna cuvântul acesta straniu: Pompei.

— Ceea ce-mi povestești este o aporie.

— Nu mai mult decât prezența du-mitale aici. Doar datorită mie Pompeiul există din nou. Eu, Celsius, creierul cel mai strălucit al generației mele, sunt cel care a descoperit acest oraș și care a devenit conștient de importanța lui.

— În locul dumitale, eu nu m-aș lăuda cu asta.

— Dar uite că nu ești în locul meu! Si închipuie-ți că sunt foarte mândru de fapta mea.

— Am remarcat asta.

— Nu pari a-ți da seama că, fără mine, nu ați fi avut niciodată fericirea de a admira ruinele Pompeiului.

— Cu sau fără dumneata, nu am avut fericirea asta. Nu am fost niciodată la Pompei.

— Când spun voi, vorbesc de civilizația epocii voastre. Fă efortul de a nu mai reduce totul la mărunta dumitale persoană.

— De-aia m-ai convocat aici, ca să-mi ții o lecție de morală?

— Un pic de modestie nu ți-ar strica, așa zice.

— Dumneata îmi vorbești de modestie ? Acum câteva clipe te laudai că ești creierul cel mai strălucit al generației dumitale!

— Si pe bună dreptate: eu sunt cel care a avut ideea de a salva Pompeiul din naufragiul Istoriei.

— Îmi permit să-ți amintesc faptul că o scriitoare din 1995 ți-a luat-o înainte.

— Mi-a luat-o înainte ? Amuzant. Cum ai fi putut s-o iei înaintea unei realități vechi de 1916 ani? — Adineauri ziceai că erupția a avut loc cu un an în urmă!

— Pentru noi, da. Nu și pentru voi.

— Povestea asta e lipsită de orice noimă!

— Dacă ai fi într-adevăr inteligentă, ai înțelege.

— Sunt singura persoană din epoca mea care a descoperit ceea ce s-a petrecut la Pompei! Fără să mă laud, dragul meu Celsius, inteligența mea mi se pare a fi. la înălțimea celei a dumitale.

— Să nuanțăm, copila mea: nu trebuie să confirmăm inteligența cu perspicacitatea. Dumneata ai avut suficientă clarviziune pentru a da o interpretare exactă unui eveniment ce data de 1916 ani. Eu, care-ți vorbesc, nu m-am limitat la explicarea faptelor. Nu există decât un singur fel de inteligență, cea creatoare, iar eu am creat.

— Ai creat? A ucide populația unui oraș, asta numești dumneata a crea?

— Îți reamintesc că în 2578 nu exista nimic, absolut nimic, pe locul ruinelor Pompeiului. Printr-o acrobație logică fără precedent, am pus în locul aceluia neant vestigiile cele mai bine prezervate din

Istorie. Inteligența mea este cea a unui demiurg, pe când a dumitale s-ar potrivi cel mult unui detectiv particular.

— Sunt romancieră.

— Asta și voiam să spun. Să dezvolti o idee în scris este o fantezie, un mod de a-ți petrece timpul.

Dumneata nu ai fi avut în veci mijloacele intelectuale necesare pentru a da formă unei idei ca a mea. — Fără îndoială. Dar chiar să fi avut mijloacele, nu aş fi făcut-o. Eu nu aş fi luat niciodată decizia de a ucide mii de persoane.

— E firesc. Statisticile o confirmă: simțul moral dispare când coeficientul de inteligență trece de 180.

— Si pari a te mândri cu asta, zău așa!

— Pentru a mă putea rușina, ar trebui să am simț moral, și, cum coeficientul meu de inteligență este 199...

— Ei bine, eu, de la înălțimea coeficientului meu intelectual de zambilă, îmi permit să-ți spun nu doar că ești un ticălos, ceea ce nu te miră, dar și că ești un imbecil!

— Amuzant.

— Imbecil, da! O persoană care uită de propriile sale interese este idioată.

— Am uitat de propriile mele interese?

— Dând un asemenea exemplu secolelor viitoare, riscați să aveți parte de aceeași soartă, cretin nenorocit!

Celsius izbucni în râs.

— Mă tem că nivelul dumitale de inteligență e chiar mai scăzut decât cel al unei zambile, draga mea.

Nu ai înțeles nimic. Noi am prezervat Pompeiul ca model arhitectural. Privește în jurul dumitale.

Arhitectura din prezent este un coșmar grandilocvent. Așadar, nu ne paște nici un pericol.

— Nu poți să știi. În 3125, oamenii vor considera poate că acest coșmar grandilocvent era ceva rafinat. — Dumneata uiți de cheia de boltă a universului: energia. Anul trecut am fost nevoiți să alocăm o asemenea cantitate erupției, având în vedere întoarcerea în Timp, încât omenirea nu va mai dispune niciodată de mijloacele de a o lua de la capăt. — Până în 3125, se va găsi o altă sursă de energie.

— Imposibil. Din 2150 până în 2400, un comitet alcătuit din douăzeci de milioane de creiere superioare a trecut în revistă toate posibilele surse energetice prezente și viitoare. Concluziile au fost categorice: zadarnic se vor depăși granițele imaginației științifice, nu se va mai găsi nici un fel de energie în sistemul nostru solar, decât dacă ar fi să apară un nou Big Bang care ar readuce contorul la zero.

— Nu am auzit în viața mea o prostie mai mare.

— Mi-e teamă că dumneata nu posezi destulă inteligență ca să-ți permiți un asemenea verdict. — Regret; a pretinde că ai fost exhaustiv în privința potențialităților viitorului constituie o culme în istoria prostiei.

— Poți să fii sigură că judecata du-mitale nu ne interesează.

— Nici nu-mi făceam iluzii în privința asta. Dar cu cât îmi denigrezi mai mult creierul, cu atât mai puțin îți înțeleg teama de a mă vedea întorcându-mă în 1995.

— Ți-am mai spus: cele mai nocive sunt spiritele mărunte.

— Să admitem. Din punctul de vedere al logicii, atitudinea dumitale îmi scapă. Căci, în ultimă instanță, e inacceptabil ca intervenția mea să poată repune în discuție o erupție veche de 1916 ani. — Nu intra prea adânc în problema asta. Ai să te îneci în anacronisme. Nu ai de unde să știi că, în urmă cu patruzeci de ani, un cercetător pe nume Marnix a găsit o virtualitate care depășește bietul dumitale creier: principiul quandochi-tății.

— Marnix. Un olandez ?

— Ești de compătimit. Eu tocmai îți dezvălui una dintre cele mai mari izbânzi ale inteligenței omenești, iar singurul lucru care te preocupă pe dumneata este acest aspect arheologic al naționalității! — M-ai avertizat de la început că n-am să înțeleg nimic. Prin urmare, m-am agățat și eu de ceea ce puteau sesiza slabele puteri ale minții mele.

— Dar faptul că Marnix a avut strămoși olandezi sau suedezi ce importanță poate avea?

— Nici una.

— În cazul ăsta de ce te interesează ?

— Nu știu. Poate pentru că asta ar fi dovada unei oarecari continuități istorice : olandezii au fost întotdeauna un popor strălucit. Descopăr că au rămas neschimbați.

- Si ce-i cu asta ?
- Nimic. Mă emoționează.
- E ridicol.
- Fii sigur că judecata dumitale mă lasă rece.
- Dar principiul quandochităii te interesează?
- Ca tot ceea ce nu înțeleg, da.
- Vai, mă tem că nu-l vei înțelege niciodată.
- Ador lucrurile pe care nu le voi înțelege niciodată.
- Ca majoritatea descoperirilor de geniu, quandochitatea are la bază o idee extrem de simplă, și anume insesizabilitatea ontogenezei.
- Minunat: eu am încetat deja să mai înțeleg. Intre noi fie vorba, ideea dumitale extrem de simplă poartă un nume cam ciudat.
- Toată lumea a făcut experiența asta: e suficient să spui „acum” pentru ca acest cuvânt să nu mai fie valabil. Prezentul nu corespunde nici unei realități. Legând acest „acum” de conceptul de loc și de conceptul de individ, se obține un punct cu triplă determinare, care se numește...
- E.A.A.! Punctul eu-aici-acum.
- De unde știi dumneata asta ?
- Quadratrămoșul dumitale nu figura încă în codul genetic al spermatozoizilor quadratrămoșului său când lingviștii vorbeau deja despre punctul ăsta, micul meu Celsius.
- Pentru a deplasa un punct, e nevoie să-i dezintegrăm coordonatele. Coordonata „acum” a fost cel mai simplu de distrus. Pentru a pulveriza determinarea „aici”, era de ajuns să se pună în stare de imponderabilitate lucrul pe care doream să-l transportăm - lucru ce părea că trebuie să fie o ființă umană, adică un individ. Obținerea dispariției acelui „eu” a fost însă un lucru mult mai dificil. Cum săi iei cuiva conștiința propriei individualități fără a aduce vreo atingere echilibrului său mental?
- Atâtea scrupule din partea voastră mă miră.
- Nu era vorba de scrupule. Pentru ca acea călătorie a noastră să aibă vreo valoare, aveam nevoie de un călător cu mintea sănătoasă. Asta se înțelege de la sine.
- Cum ați procedat ?

— Fără Marnix, nimic nu ar fi fost cu putință. În el se îmbinau două formații aparent fără legătură: era fizician și în același timp specialist în epilepsie.

— Și care e legătura ?

— Epilepsia, care nu este cu adevărat o maladie, e un fenomen cu mult mai răspândit decât se crede. În afara crizelor, epilepticul este un subiect sănătos. În timpul crizelor, tripla sa determinare E.A.A. se evaporă cu totul.

— Să nu-mi spui că ai trimis în migrație temporală niște epileptici aflați în plină criză!

— Ba da.

— E monstruos!

— Ești la fel de mărginită ca și comitetele etice din epoca voastră. Ce rău există în asta ? Criza de epilepsie, fie că e gravă sau benignă, este o absență. Subiectul nu-și dă absolut deloc seama de transplantare.

— Ce știi dumneata despre asta ?

— Eu, nimic. Dar dumneata ar trebui să știi.

— E necinstit. Eu mă aflu sub anestezie generală.

— Nu.

— Cum adică, nu?

— Experimentele noastre sunt categorice. E imposibil să faci să migreze un om care doarme, fie că somnul lui e natural sau artificial. Punctul E.A.A. nu este șters prin starea hipnotică. Dovadă, visele, care sunt o persistență a individualității - individualitate desigur modificată, totuși bine atestată.

— În cazul ăsta, cum ai procedat cu mine?

— Copilăresc de simplu. Am așteptat să ai o criză.

— Ce fel de criză ?

— De epilepsie, de bună seamă.

— Dar eu nu sunt epileptică!

— Ei bine, ești.

— Ge?!

— Ți repet: epilepsia e cu mult mai răspândită decât se crede. Unele cazuri sunt foarte dificil de diagnosticat. Nu și al dumitale : mi-a fost de ajuns să te aud vorbind timp de cinci minute pentru a înțelege.

— Minti! Încerci să mă duci de nas!

— Ce interes aş avea să te mint ?

— Nici unul. Minţi din pură răutate!

— Haide, n-ai vrea să fim un pic serioşi ? Există mai multe feluri de epilepsie. A dumitale e benignă, dar indubitabilă. Felul dumitale de a-ţi lăsa neterminate frazele în momentul cel mai nepotrivit, de preferinţă între auxiliar şi participiu, este tipic. Debitul dumitale verbal e o mărturie a neîncetatei fluctuaţii ale gradului dumitale de conştiinţă. — Orice e bine-venit! Mă faci să râd, Celsius.

— Greşeşti râzând de lucrurile astea. Dumneata ai avut şi crize mai puţin inocente, ar trebui să ştii asta.

— Nu ştiu despre ce anume vorbeşti.

— Ba da, ştii. În noaptea de 3 spre 4 mai 1986...

— Taci.

— Gu două zile înainte de operaţie, pe 6 mai 1995...

— Te rog, nu mai spune nimic.

— Aşadar, nu mai negi. În afară de asta, ai circa patruzeci de faze de absenţă pe zi. În 8 mai, noi am pândit prima dumitale fază după anestezie, şi haţ!

— Îmi place acest „haţ”.

— Paradoxul este că s-a dovedit cu mult mai uşor să transplantăm fiinţe omeneşti decât lucruri sau fenomene... Dar... nu-mi vine să cred! Dumneata plângi!

— Sunt bulversată... Tocmai am aflat că sunt epileptică şi...

— Ce e cu sensibilitatea asta exagerată?

— Aş vrea să te văd în locul meu.

— Si care e problema ? Iulius Cezar era epileptic.

— Nu mi-am dorit niciodată să fiu Iulius Cezar.

— Mă exasperezi. Si apoi, ai avea motive mult mai temeinice să plângi. Nu îţi vei mai revedea niciodată epoca; asta da, e un motiv de disperare. Epilepsia, nu.

— Eşti într-adevăr un geniu al consolării.

— Îmi reiau raţionamentul. Cum să aduci un lucru sau un fenomen în stare de criză epileptică? Marnix a găsit soluţia.

— Lasă-mă să ghicesc: a aruncat întreaga populaţie a Pompeiului într-o criză de epilepsie colectivă? — Nu te repezi. Eu îţi vorbesc de cercetări vechi de patruzeci de ani - nu mă născusem încă, nimeni nu

se gândea la Pompei. Era epoca experimentelor pur tehnice. Erau propulsate obiecte în trecut.

— Statuile din Insula Pastelul ? Piramidele din Egipt?

— Ce idee ciudată! Doar nu era să ne încurcăm cu măgăoaiele acelea. Nu, am folosit țesături...

— Giulgiul de la Torino ?

— încetează cu folclorul vostru de doi bani, te rog. Nu, bucăți de stofă, batiste.

Nu natura obiectului ne interesa, ci procedeul. Marnix se străduise să caute, pentru obiecte, un echivalent al epilepsiei. Atunci a descoperit o lege neașteptată, reversibilitatea anionică. Bombardând un obiect cu valoarea inversă a... - dar sunt un idiot că-ți explic toate acestea, nu înțelegi nimic.

— într-adevăr.

— A trebuit apoi să se ocupe și de fenomene. Cel mai ușor a fost cu fierberea. Grație reversibilității anionice, am transplatat fierberi cu o asemenea precizie că am putut obține ouă fierte la perfecție.

— îmi și imaginez meniul sofisticat: „aperitiv: ouă fierte în timpul bătăliei de la Marignan".

— Mai apoi am devenit capabili să expediem pur și simplu combustii la date precise.

— Tufișul în flăcări era cumva o manevră a voastră?

— încetează cu infantilismele astea, te rog. În privința erupțiilor, am procedat ca și savanții voștri cu bomba atomică: făceam experiențe în zone de deșert. Dată fiind penuria de energie, nu am avut posibilitatea să efectuăm mai mult de trei încercări. Prima tentativă a fost un eșec: orașul St. Pierre a fost distrus, ca urmare a unei erori de calcul.

Programasem erupția vulcanului Pelee pentru patruzeci și cinci de secole mai înainte. Aparatele noastre erau încă lipsite de precizie.

— Nu ti-e rușine ?

— Mă tem că epoca voastră nu ne poate da lecții în privința asta.

1. Vulcan din nordul insulei Martinica. în 8 mai 1902, erupția sa a distrus complet orașul St. Pierre și a făcut 29 000 de victime omenești - cel mai mare număr de morți în urma unei erupții vulcanice din secolul XX. (n.r.)

— Dar ai remarcat lejeritatea cu care menționai acel „mic incident tehnic”?

— Da, știu, în 1995 întreaga planetă și-ar fi clamat vinovăția timp de cincizeci de ani. Dar eu vin și te întreb : ce importanță ar fi avut?

— Si când te gândești că, în vremea mea, se spunea despre mine cum că aș fi cinică.

— Dumneata, cinică? Un copil din corul bisericii. A trebuit să așteptăm până anul trecut pentru ca procedeul să devină sigur în proporție de 99,99%.

— Vrei să spui că v-ați asumat riscul de a ucide populația Pompeiului degeaba? Ați îndrăznit să vă asumați un risc de 0,01% de a rata experimentul, de a distruge orașul în același timp cu locuitorii săi?

— Ar trebui să știi că proporția de 100% este exclusă pe veci din terminologia științifică.

— Cum a putut oare să se degradeze morala în asemenea hal?

— Morala este ca un platou mare cu carne. Era bine garnisit când a ajuns pe masă. A circulat în ordinea priorităților și, ca de obicei, primii s-au servit din plin. Când platoul a ajuns la capătul mesei, era gol. Atunci, furioși, convivii lezați au mâncat-o pe stăpâna casei. Pe cine trebuie să acuzăm?

— Nu am să intru în polemică. Există totuși un amănunt care mă intrigă. De ce a fost ales Pompeiul? — Dumneata dezaprobi cumva criteriile noastre artistice?

— Nu. Dar dacă tot urma să schimbați cursul Istoriei, nu ați fost tentați să faceți ceva mai mareț? Să anulați genocidul nazist, de pildă, suprimându-i pe cei vinovați de el? — Din rațiuni pe care nu am dreptul să ți le explic, asta nu ne interesa.

— „Asta nu ne interesa"! Incalificabil ! „Sunt dezolat, mă aflu lângă cadă când copilașul dumneavoastră tocmai se îneca, dar nu l-am salvat pentru că asta nu mă interesa!"

— Comparatie lipsită de orice valoare. In orice caz, nu am dreptul de a aborda acest subiect.

— Văd că ne aflăm până-n gât în era transparenței.

— La fel ca și în epoca voastră. Noi, însă, nu suntem ipocriți.

— Buna și vechea ipocrizie, ce mult îmi lipsește!

— Noi a trebuit să rezolvăm niște probleme cu mult mai grave decât ale voastre. Secolul vostru a fost cel al Antigonei, cuprinse de beția elocinței lor în slujba Binelui. Al nostru este cel al Creonilor: noi, cel puțin, ne-am asumat responsabilitățile.

— Așa, laudă-te!

— Cel mai ciudat lucru este că această schimbare de atitudine nu a modificat natura actelor voastre. Si în epoca voastră, atunci când trebuia să se aleagă între Frumos și Bine, Frumosul ieșea întotdeauna învingător.

Note:

1. Marignan (Marignano): oraș aflat la 16 km sud-est de Milano. În 13-14 septembrie 1515, aici a avut loc o importantă bătălie între armata franceză comandată de regele Francisc I, în alianță cu venețienii, și trupele elvețiene și papale. În urma victoriei obținute, Franța a redobândit controlul asupra ducatului Milanului. În mod convențional, această dată marchează trecerea de la Evul Mediu la Renaștere, (n.r.) — Găsești ?

— Bineînțeles. Eu îți vorbesc despre adevărații potentăți ai timpului vostru, care erau cei bogați. Cu prilejul prestigioaselor lor vânzări la licitație, au pus ei vreodată la bătaie o leprozerie ? O centrală nucleară defectă ? Un orfelinat suprapopulat ?

— E nedrept. Cine ar fi dorit așa ceva ?

— Dacă dumneata ne înțelegi atât de bine, nu pricep ce anume ne reproșezi.

— Nu e cazul să ne mirăm de faptul că bogătașii s-au comportat ca niște bogătași.

— Prin urmare, să nu te mire nici faptul că niște persoane responsabile se comportă ca niște persoane responsabile. Si ceea ce era valabil în vremea duminică e valabil și în ziua de astăzi și va fi întotdeauna: de-o vecie încoace Frumosul este mai rentabil decât Binele.

— Rentabil!

— Gândește-te. Binele nu lasă nici o amprentă materială - și deci nici o urmă, fiindcă știi ce înseamnă recunoștința oamenilor. Nimic nu se uită mai repede decât Binele. Mai rău: nimic nu trece atât de neobservat ca Binele, deoarece Binele adevărat nu se bate cu pumnul

în piept - dacă se bate, încetează de a mai fi Bine, și devine propagandă. Frumosul, însă, poate dura în veci: el este propria sa urmă. Lumea vorbește despre el și despre cei care l-au slujit. Drept care, Frumosul și Binele sunt guvernate de legi opuse: Frumosul este cu atât mai

frumos cu cât se vorbește mai mult despre el. Binele este cu atât mai puțin bine cu cât se vorbește mai mult despre el. Pe scurt, o ființă responsabilă care s-ar consacra cauzei Binelui ar face un plasament prost.

— Totuși, despre Rău se vorbește !

— A, da: Răul este chiar mai rentabil decât Frumosul. Cei care au investit în Rău au făcut cel mai bun plasament. Numele binefăcătorilor din epoca dumitale au fost uitate de multă vreme, pe când cele ale lui Stalin și Mussolini au în urechile noastre consonanțe familiare.

— Bun. Dumneata ești suedez. Dacă ai fi fost de origine ebraică, genocidul nazist ți s-ar fi părut o miză importantă.

— Nimic nu e mai puțin sigur. Popoarele țin la strămoșii lor martiri. E singura noblețe care nu le-a fost niciodată contestată.

— Fii amabil, să vorbim despre altceva. Capacitatea mea de cinism e încercată la maxim.

— Asta doream și eu. Dumneata ai ținut să abordezi subiectele astea de prisos, pe când eu îți vorbeam de lucruri nobile și de bun-simț, cum ar fi cercetările noastre tehnologice. — Chiar așa. Vorbește-mi despre cercetările tehnologice, să ne mai distrăm nițel.

— Reversibilitatea anionică are ca inconvenient major costul său energetic, care e înspăimântător. În epoca voastră, cea a energiei nucleare, nota nu vi s-ar fi părut atât de ridicată. Dar energia nucleară s-a epuizat de multă vreme, ca toate celelalte surse, de altfel.

— Toate celelalte ? Soarele nu mai există ?

— Ba da, dar nefericitul n-ar fi fost niciodată suficient. Din fericire, mai există apa.

— Ce ? Un asemenea potențial în modestul cărbune alb?

— Nu: în contrariul cărbunelui alb. Ai să râzi: cea mai mare parte a energiei noastre provine dintr-un sistem elementar, dolda de defecte și cu un randament scăzut, dar care are calitatea de a fi inepuizabil. Este vorba de surpresor. El funcționează pe principiul

docului uscat. Un cilindru gol e suprapus pe un cilindru cu un diametru doar cu o idee mai mare și umplut cu apă, în fundul căruia niște țevi comunică cu cilindrul gol. Greutatea cilindrului gol îl face să coboare ușor în cilindrul plin, fapt care împinge apa în țevi și deci în cilindrul gol, ceea ce îl îngreunează și îl face să coboare și mai mult ș.a.m.d. - e suficient să existe, în amonte, o sursă de alimentare cu apă pentru a reumple cilindrul plin...

— Stai puțin, există un punct care-mi scapă în povestea dumitale...

— Da. Mă întreb ce mi-a venit de m-am apucat să-ți explic.

— Dar cilindrul gol nu poate să fie gol de vreme ce este plin...

— E exact așa cum îmi închipuiam: sistemul e prea simplu pentru ca dumneata să-l poți înțelege. Nu mai insista. Limitează-te la a ști că randamentul sur-presorului este de 10%, cu alte cuvinte aproape nul. Dar costurile sunt și ele aproape nule, și noi am plasat surpr-soare oriunde exista apă în amonte pe această planetă. Ceea ce înseamnă mult.

— Si vă acoperă necesitățile ?

— Nu, dar ne dă grosul. Acumulăm, de asemenea, energiile anexe : vântul din tuneluri, curenții de aer din orașe, acumulatorul orgastic...

— Cum ai spus ?

— S-a observat că unele femei aveau orgasme extraordinare, cărora le corespundeau niște nu mai puțin extraordinare influxuri energetice.

— Si... cum procedați pentru a capta energia asta?

— Le invităm pe femeile înzestrate cu simț civic să suporte o mică intervenție chirurgicală: le plasăm în partea de jos a abdomenului un acumulator având dimensiunea unei tablete de aspirină. În fiecare lună ele se prezintă la bazilică să-și descarce acumulatorul în depozitul central; transferul se face printr-o mag-netizare elementară, prin urmare nu e necesară o nouă operație.

— Asta mai lipsea.

— în plus, femeile purtătoare de acumulator beneficiază, o dată la șase luni, de un examen ginecologic gratuit.

— Ce fericire pe ele!

— Asa, râzi, fii ironică.

— Nu v-ați gândit să recuperați energia din digestia rumegătoarelor?

— Nu mai există rumegătoare.

- Asta simplifică lucrurile. Dar atunci... nu mai există vaci sau capre?
- Exact.
- Ce aveai de reproșat acestor biete animale ?
- Nimic. Randamentul lor nu era destul de ridicat.
- Friptura de vită, brânza sunt de domeniul arheologiei?
- Da și nu. De fapt, noi am înlocuit creșterea rumegătoarelor prin cea a balenelor. Ce poate fi mai rentabil decât un cetaceu?
- Balena nu a dispărut ?
- E mai prezentă ca niciodată. Oceanele noastre sunt dolidora de balene care ne dau tone de carne roșie foarte săracă în colesterol, hectolitri de lapte...
- Lapte? Pot să știu cum se procedează pentru a mulge o balenă?
- Ca și cu o vacă, dar cu o găleată mai mare și cu un scăunel pe măsură. Nu; există un sistem de capsule submarine cu sasuri, cu conducte; animalele sunt chemate cu ajutorul undelor - balenele sunt drăguțe, prietenoase, se lasă mulse fără dificultate.
- E adorabil. În fond, principiul epocii voastre e gigantismul: găinile sunt înlocuite cu struți, vacile cu balene...
- Chestie de randament: am fost nevoiți să instalăm atâtea și atâtea surpre-soare pe pământ, încât nu mai dispunem de suficient loc. Dacă am fi putut face din vacă un animal marin, am fi putut fără îndoială s-o salvăm. Astea odată explicate, dumneata nu greșești: ne place tot ce e mare.
- Să nu te superi că sunt obsedată de lucrurile care mă privesc, dar această tendință s-a extins cumva și asupra lecturilor voastre? Care este volumul mediu al cărților de astăzi?
- E o întreagă poveste. Ți aduci aminte de afacerea care i-a amuzat atât de mult pe europenii din secolul dumi-tale? O mare parte din cititorii americani ceruseră o nouă ediție a Bibliei din care să fie înlăturate pasajele triste. Credincioșii se declarau demoralizați de cartea lor sfântă. Clientul e rege. pasajele considerate triste au fost suprimate din text...
- Cerule! Trebuie să le fi rămas doar o plachetă!
- Da, dar o plachetă din care nu se mai înțelegea nimic. Povestea lui Iov devenea povestea unui bogătaș care se bucura de faptul că nu pierduse niciodată vreun bănuț. Nimeni nu înțelegea pentru ce Iuda

primea treizeci de arginți de la sinedriu, întrucât Hristos nu era răstignit - ceea ce făcea ca învierea să fie delicios de absurdă. Biblia aceea, care nu avea nici o sută de pagini, se comporta ca un happening literar: succesul ei de piață a fost fenomenal.

— Cine ar fi crezut ?

— Acea *happy Bible*, cum era numită, a avut o influență considerabilă asupra literaturii americane. În lumina acelui triumf neașteptat, editorii au înțeles că publicul nu avea nevoie nici de logică narativă, nici de profunzime dramatică, nici de volum: s-au apucat să publice o avalanșă de romane de mai puțin de o sută de pagini, din care lipsea orice narațiune, fără ca acest lucru să provoace cuiva vreo melancolie. A urmat un val seismic de bestselleruri.

Note:

1. Mă tem de oamenii care au scris o singură carte, (lat.) — Acesta a fost sfârșitul narațiunii?

— Printre altele. Ca de obicei, după ce i-au luat multă vreme în răs pe americani, europenii i-au imitat. Un mare editor parizian a lansat o colecție intitulată „Oamenii fericiți nu au istorie” -vechi proverb care devenise parcă sloganul inițiativei americane. Europa a scurtat-o și mai mult: romanele nu depășeau cincizeci de pagini.

— Eu cunosc confrăți care trebuie să fi fost ruinați.

— Aceștia s-au convertit. Cei mai lo-goreici s-au apucat de haiku-uri. Au apărut versiuni *happy* ale clasicilor: *Crâșma* lui Zola număra patruzeci de pagini, întregul Dostoievski încăpea în două broșurele.

— Dacă înțeleg bine, sugestia mea era falsă: cărțile din ziua de astăzi sunt minuscule.

— Nu o lua așa de repede. Exact atunci a apărut marea criză energetică. Economia a ajuns cuvântul de ordine: a fost preluat principiul cărții ușoare mai puțină hârtie -, dar s-a hotărât să se lege mai multe laolaltă - economie de coperti. În cazul operelor complete, nu au fost probleme. Ezitățile au apărut când a fost vorba de autorii cu operă redusă. Editorii au trebuit să se hotărască să editeze lucrări compozite, lucru care ducea în mod obligatoriu la incongruențe : așa se explică faptul că Baudelaire, Radiguet și Roche au fost grupați într-un singur volum și au fost de negăsit unul fără ceilalți. Hoarde de

loaze au început imediat să-i confunde, vorbind despre *Florile contelui d'Orgel*, despre *Spleen-ul lui Jules și Jim...*

— Poetic...

— Nu la fel a gândit și publicul, care i-a huiduit pe editori. Aceștia din urmă, găsind o aplicație neașteptată a adagiu-lui *Timeo hominem unius lihris*, au sfârșit prin a nu mai publica autori cu operă redusă, care s-au cufundat în uitare.

— Ce oroare!

— De atunci, scriitorii au fost victime ale psihozei productivității: cum nu aveau nici o șansă de a fi publicați cu mai puțin de cinci titluri, s-au apucat să bricoleze cărțuliile măsluite al căror unic scop era de a servi drept anexe la cea pe care o considerau importantă. Jocul, atunci când cumipărai un volum, era de a afla care din cele cinci romane publicate era favoritul autorului său.

— Bănuiesc că acesta nu era întotdeauna și cel mai bun, așa cum a fost cazul cu Voltaire și *Candide*. — Lucrul ăsta s-a mai întâmplat. Rezultatul este că astăzi nu mai există cărți de mai puțin de opt sute de pagini.

— Ceea ce confirmă aprecierea mea asupra gigantismului actual. Cu atât mai bine pentru voi, de altfel: pe vremea mea exista un model al romanului pompieristic, care se numea *Ultimele zile ale Pompeiului*. Grație volumului său redus, voi ați fost scutiți de el.

— Curios, eu nu am auzit niciodată vorbindu-se despre cartea asta.

— Tacit, Suetoniu, numele astea îți spun ceva?

— Drept cine mă iei ? Uiți că eu sunt descoperitorul Pompeiului prin intermediul textelor antice, care...

— Calmează-te, domnule premiant al clasei. Vezi, dacă Suetoniu și Tacit îți sunt familiari, e firesc să nu cunoști *Ultimele zile ale Pompeiului*. Dar mi-i imaginez pe copiii voștri dând peste acest roman sau peste filmul de aventuri făcut după el: ei ar vedea aici ficțiune politică. Stai așa... ce ai spus acum câteva clipe?

— Că nu am citit cartea despre care vorbeai.

— Nu. Spuneai că ai descoperit Pom-peiul prin intermediul textelor antice. Chestia asta nu stă în picioare! — Asta-i bună.

— Dacă latinii au vorbit atâta despre Pompei, asta e din cauză că el a fost distrus ! Așadar, dumneata nu puteai să citești faimoasa scrisoare a lui Pliniu cel Tânăr către Tacit, în care îi relatează despre erupție!

În vremea voastră, dacă pot spune așa, scrisoarea nu exista.

— într-adevăr, nu am avut cunoștință despre ea.

— Scrisoarea aceea nu a putut fi scrisă decât de un an încoace. La naiba, ce povestesc eu aici nu are nici o noimă!

Note:

1. Roman istoric publicat în 1834 de Edward Bulwer-Lytton, prozator, dramaturg și politician englez, al cărui nume a devenit sinonim cu literatura de proastă calitate. A fost ecranizat în 1950, în regia lui Marcel L'Herbier și Paolo Moffa. (n.r.) — Asta nu e un motiv să fii vulgară.

— Dar îmi stă creierii cu aporia asta!

— Nu mai insistă. Timpul s-a schimbat mult de la epoca dumitale încoace.

— Explică-mi!

— Nu ai înțelege nimic.

— Ți-am mai spus că-mi place să nu înțeleg.

— Mie nu-mi place să explic în zadar. Mulțumește-te să știi că asta depășește înțelegerea dumitale. Timpul are proprietăți pe care nimeni înainte de Marnix nu fusese în stare să le conceapă.

— Spune-mi proprietățile Timpului.

— De ce ? Ca să-ți dai seama de mărginirea dumitale mentală?

— Trebuie să excludem 100% șansa ca eu să pot înțelege?

— Da. încă din epoca voastră, prăpastia care despărțea elita de... ceilalți nu înceta să se adâncească. Astăzi acest abis a devenit de netrecut. În trecut, îmi permit să-ți atrag atenția asupra zădărniciilor spuselor dumitale: autorii latini nu au așteptat erupția pentru a vorbi despre Pompei. Închipuie-ți că un oraș nu are nevoie să fie distrus pentru a fi interesant.

— Sunt absolut de acord. Dar, în general, oamenii nu se apleacă decât asupra ruinelor. Dacă Hiroshima nu ar fi fost distrusă, nimeni nu ar fi auzit de numele ăsta în afara hotarelor Japoniei.

— Hiroshima nu era o bijuterie a artei nipone.

— Crezi că și pe mine contemporanii mei mă vor găsi mai interesantă în urma dispariției mele?

— Ești înduioșătoare.

— De fapt, e o întrebare pe care mi-o pun. Cum nu cunosc proprietățile timpului, nu pot să-mi dau un răspuns. Poate m-ai putea ajuta dumneata.

— Ce vrei să știi ?

— Sunt cumva dedublă ? Există o altă A.N. care își continuă existența în 1995? Mi-ar plăcea să știu dacă persoanele apropiate mie sunt îngrijorate, acolo.

— Acest „acolo” pe care-l folosești mă amuză.

— Acum șase secole, dacă preferi.

— Eu nu prefer nimic. Dumneata trebuie să știi ce anume preferi.

Gândește-te-te: fie există în continuare o A.N. în 1995 și prin urmare cei apropiați dumitale nu sunt îngrijorați - dar această A.N. îți este străină, habar nu ai ce face ea. Fie nu mai există nici o A.N. în 1995 și apropiații dumitale se frământă, dar cel puțin te afli în posesia totalității persoanei dumitale, nu trebuie să te temi de faptele jumătății dumitale, îți cunoști toată viața, fără nici o zonă de umbră. Care dintre cele două posibilități ți se pare mai acceptabilă?

— Nici una.

— Păcat. Nu există alta.

— Lucrul ăsta n-ar trebui să te împiedice să-mi spui care dintre cele două e cea adevărată.

— „Care dintre cele două e cea adevărată” : am impresia că vorbesc cu Scufița

Roșie. Nici una dintre cele două nu e adevărată, bineînțeles! Nimic nu este adevărat. Adjectivul „adevărat”, ca și cifra zero, este o expresie indispensabilă a vidului.

— Discursurile dumitale filosofice sunt foarte frumoase, Celsius, dar mi-ar plăcea totuși să știu dacă există sau nu încă o A.N. în 1995.

— Cum poate cineva să fie preocupat de asemenea amănunte?

— E un amănunt care-mi stă pe inimă.

— Să nu se supere inima dumitale, nu am ce să-ți răspund.

- Atunci ești un tăntălău! Provoci erupții vulcanice după trecerea a 2500 de ani, în ziua pe care o alegi, și nu ești în stare să-mi spui dacă eu mai exist pe 9 mai 1995!
- Problema continuității existenței dumitale mă interesează cum nu se poate mai puțin.
- Nu ți se cere să fii interesat! ți se cere să răspunzi!
- Pentru persoana neprecizată care insistă mai înțelept ar fi. să-și dea seama că tăcerea mea este amabilă.
- Amabilă! Asta chiar că-i bună ! Dumneata mă răpești, mă sechestrezi și mă insulti și te mai și consideri amabil!
- Dacă ai avea toate cărțile de joc în mână, mi-ai mulțumi.
- A, nu! Manipulatorii ăștia care vor pe deasupra să le mai și mulțumești, ce silă mi-e de ei! Mi s-a întâmplat un lucru îngrozitor și dumneata găsești că e „amabil” să mi-l ascunzi. Ei bine, nu-ți dau voie să hotărâști în locul meu!
- Imbecilă mică! Chiar vrei să cunoști adevărul ? Inchipuie-ți că nu există așa ceva! Singurul adevăr este cel pe care-l suporti cel mai greu: nu există nici un adevăr.
- Încetează cu sofismele astea și...
- Țasta nu e un sofism! Străduiește-te să înțelegi acest aforism al lui Marnix: „Intre ceea ce a avut loc și ceea ce nu a avut loc nu există o diferență mai mare decât cea dintre plus zero și minus zero”.
- Ce mai e și aiureala asta ?
- E constatarea cea mai înspăimântătoare care s-a făcut de când există ceva pe lume.
- Mda. Nimic nu se schimbă. Pentru ca un pontif să fie considerat drept o autoritate intelectuală, e suficient ca el să profereze o frază solemnă și obscură și...
- Si va exista întotdeauna în mulțime un cretin care, sub pretextul că nu înțelege, va decreta că nu e nimic de înțeles. Nimic nu se schimbă, într-adevăr. Totuși, din partea cuiva care avea pretenții de deschidere...
- Le mai am și acum.
- Da? In cazul acesta, e dezolant. Căci aforismul lui Marnix nu are nimic opac, el este doar insuportabil: „Intre ceea ce a avut loc și ceea

ce nu a avut loc nu există o diferență mai mare decât cea dintre plus zero și minus zero".

— Altfel spus, între faptul că eu am continuat să exist după 8 mai 1995 sau nu chiar nu e nici o diferență?

— O diferență identică celei care separă plus zero de minus zero.

— Nici una, așadar.

— Totul depinde de felul cum utilizezi acel plus zero sau minus zero. Pornind de la această frază a dezvoltat Marnix principiul quandochităi. Quandochitatea în întregime începe în această lipsă de spațiu care separă plus zero de minus zero.

— În mod concret, asta ce înseamnă ?

— Concret ? Nimic.

— Asta era și impresia mea.

— Vezi dumneata, dacă geniile și-ar fi pus problema de a ști dacă „în mod concret” cercetările lor conduceau la ceva sau dacă „în mod concret” propozițiile pe care le dezvoltau aveau cumva un sens, nu ar fi descoperit niciodată nimic. Și, totuși, pornind tocmai de la această zonă abstractă, diferența dintre plus zero și minus zero, a devenit posibilă efectuarea unor transplantări prin Timp. Transplantări al căror caracter cât se poate de concret dumneata îl poți sesiza mai bine ca oricine.

— Mai bine ca oricine, da. Când mă gândesc că fără nenorocitele astea de plus sau minus zero aș fi rămas în 1995 !

— Nenorocitele astea de plus sau minus zero, ca să te citez, nu au nici un amestec aici. Utilizarea pe care le-a dat-o creierul lui Marnix este în cauză.

Acestea spuse, îmi permit să-ți atrag atenția că mulți dintre contemporani ar fi plătit o avere ca să se afle în locul dumitale.

— Oamenii aceia au fără îndoială o viață infernală sau dușmani de care trebuie să scape. Poate motivul principal ar fi că nu iubesc pe nimeni. În cazul ăsta, probabil că le este totuna dacă părăsesc anul 1995. — Oamenii aceia au un lucru nobil care pare a-ți lipsi dumitale: o curiozitate intelectuală care transcende micul lor eu.

— Am și eu acel lucru nobil.

— Nu s-ar spune. Te lamentezi fără încetare.

— Existau în 1995 niște persoane pe care le iubeam. Nu pot să mă împac cu gândul de a nu le mai vedea niciodată. Preocuparea asta e mai puternică decât orice curiozitate intelectuală.

— Sentimentalism de portăreasă!

— Ei bine, da. Ai făcut ceva de neiertat, Celsius: de ce m-ai ales tocmai pe mine pentru a fi transplantată ? De ce nu ai selecționat una din acele nenumărate persoane care visau să vină aici ? Te plângi de mediocritatea mea intelectuală, dar singurul vinovat ești dumneata: epoca mea nu ducea lipsă de minți strălucite. De ce te-ai încurcat cu mine, care nu aveam nici o dorință de a-i părăsi pe ai mei?

— Îți repet că nu te-am ales. E doar din cauza Pompeiului. Dumneata ai fost prima care a bănuțit adevărul, noi nu puteam să ne asumăm riscul de a te lăsa să-l răspândești.

— Tocmai te-ai trădat: altfel spus, nu mai există nici o A.N. în 1995. Eu găsesc întotdeauna mijloacele de a obține informațiile pe care unii încearcă să mi le ascundă.

— Zău, pe cuvânt, parcă ții morțiș să fii disperată...

— Si cum așa? Totul din cauza unei vorbe nefericite?

— Ei, da.

— Totul din cauza unei vorbe aruncate aproape la întâmplare, fără să stau să chibzuiesc? E monstruos.

— Chiar așa.

— Cel mai rău e că lucrul ăsta nu mă miră. Vine să confirme ceea ce gândeam în legătură cu vorbele nefericite: ele au o putere înfiorătoare! De câte ori n-am trăit situația asta: un cuvânt lipsit de importanță, spus de mine sau de altcineva, care provoca niște catastrofe ale căror urmări puteau dura ani de zile. Nici o realitate omenească nu exprimă atât de bine ideea de destin ca niște cuvinte nefericite și consecințele lor inexorabile.

— Câtă profunzime!

— Ia-mă peste picior! Fără acea propoziție născută dintr-o întorsătură a gândului meu, și pe care am rostit-o cu glas tare fără măcar să știu de ce, fără acea acumulare de vanități, nu aș purta astăzi doliu după epoca mea.

— Atunci când oamenii din epoca du-mitale mureau în accidente de mașină, asta nu se întâmpla din motive mai serioase.

- Analogia dumitale e elocventă: este exact ca și cum aș fi moartă.
- Toți murim într-o bună zi.
- Problema e că nu am murit.
- Nu-mi da idei.
- Adică, mai clar?
- Mai clar, când un individ amenință grupul, el este lichidat.
- Eu, vă ameninț eu cumva ? Cum crezi că ar putea o biată victimă să vă amenințe ?
- Bietele victime reprezintă cele mai grave amenințări care pot atârna asupra unei societăți. Mai ales atunci când sunt atât de enervante ca dumneata.
- Dacă sunt atât de enervantă, nu te considera obligat să faci conversație cu mine. Du-te și joacă-te cu quandochita-tea dumitale; mai există destule capodopere antice de prezervat sub straturi de lavă.
- Din păcate, am primit instrucțiuni stricte în privința dumitale.
- Aha! Așadar, dumneata nu ești unicul stăpân, după Dumnezeu, la apuseni ?
- Nu. Eu sunt cea mai înaltă autoritate intelectuală. Puterea, însă, este deținută de cei care au cel mai înalt coeficient de longevitate. — Foarte nostimă, istoria voastră.
- E o chestiune foarte serioasă. După secole și secole de tatonări politice mai mult sau mai puțin dezastruoase, noi am pus la punct statistici atotcuprinzătoare, bazându-ne nu pe virtuțile, ci pe slăbiciunile inerente fiecărui regim. Am pus în cele din urmă problema puterii într-un mod lucid: în loc să ne întrebăm care ar fi cel mai bun regim, noi ne-am întrebat care ar fi cel mai puțin nociv. Răspunsul ne-a uimit: conducătorii cei mai puțin catastrofici nu erau cei mai inteligenți, cei mai caritabili, cei mai realiști, cei mai harnici ș.a.m.d. Ei erau pur și simplu cei care au trăit cel mai mult timp.
- Un motiv printre altele pentru a deveni regalist.
- Da, în sfârșit, un regalism fără rege, întrucât șeful oligarhiei poartă numele de tiran.
- S-a restaurat tirania? Ce chestie simpatică.
- Studiind trecutul, noi ne-am dat seama că, dacă tirania căreia nu i se spune pe nume era nocivă, tirania numită ca atare era regimul cel

mai sănătos care putea exista. Modelul nostru de guvernare era cel al lui Pisistrate.

— Dar e formidabil! Pisistrate, admirabilul tiran care a publicat *Iliada* și *Odissea*!

— Da, în sfârșit... Politica noastră editorială e un pic diferită.

— Exact. Ați publicat cumva versiuni *happy* ale *Iliadei* și *Odisseei*?

Elena e o fată de treabă care reușește să-l mulțumească și pe soț, și pe amant în același timp, câinele lui Ulise nu moare...

— Nu.

— A! Scrupulele încă există?

— Nu. Dar titlul *Războiul Troiei nu va avea loc* era deja luat.

— N-aș fi crezut că ești în stare să ai umor.

— Să fii la guvernare fără să ai umor ar fi imposibil.

— În fond, transplantarea mea din 1995 în 2580 a fost din partea dumitale un demers pur umoristic.

— Dacă iei lucrurile cLSS, 83." ti fie de bine!

1. Titlul unei piese de teatru de Jean Giraudoux (1881-1944), cunoscută pentru modul în care înfățișează cinismul politicianilor și istoria în realitatea ei. (n.t.)

— Nu le iau așa: dumneata m-ai răpit cu ceea ce pare a fi dezinvoltură, doar dacă nu cumva e pur și simplu cinism.

— Îți repet: simțul răspunderii este cel care m-a constrâns să acționez astfel. Am sugerat măsura aceasta Tiranului, care mi-a dat undă verde, cu condiția să-ți consacru cea mai mare parte din timpul meu.

— Pentru ce ți-a dat un ordin atât de ciudat ?

— Se gândea că ai putea să ne aduci niște informații interesante despre epoca dumitale. I-am explicat că nu erai genul de persoană în stare să ne lămurească și că eu nu aveam nimic de câștigat conversând cu dumneata. — Foarte drăguț.

— Nu a vrut să audă nimic: atât de mult praf în ochi îi arunca faptul că erai scriitoare! Si iată-mă condamnat să-ți fac conversație, când eu - după cum îți poți închipui - am ocupații cu mult mai pasionante. Prin urmare, rogu-te, încetează să mai sugerezi că te-am transplantat pentru că așa mi-a plăcut mie, lucrul acesta începe să mă irite.

— Sărmanul meu Celsius, întoarce-te la treburile dumitale !

Delațiunea nu-mi stă în fire. N-am să spun nimănui nimic. Poți să mă

lași singură până în secolul următor, cu condiția să-mi aduci un vraf de hârtie albă și niște ustensile de scris.

— Nici nu poate fi vorba să mă abat de la ordinele Tiranului. Am depus jurământ.

— Sperjurul nu mai există ?

— O, ba da. Ca și destituirea politică. Vezi dumneata, eu țin la funcția mea.

— Mă întreb care era gândul ascuns al Tiranului când ți-a dat im asemenea ordin.

— Du-te și află.

— Ești celibatar?

— Care e treaba dumitale ?

— Tiranul poate că are instincte de agenție matrimonială. Se va fi gândit că aș fi o partidă bună pentru dumneata.

— Eu cu dumneata ? Sigur, s-auzi așa ceva e mai bine decât să fii surd.

— Tare mai ești galant!

— Ce vină am eu dacă vii cu niște sugestii atât de absurde?

— Ascultă, am înțeles că după criteriile actuale aș fi o pocitanie, dar sunt totuși o ființă de sex feminin...

— Dar nu asta era problema!

— Atunci, care este ?

— Căsătoria s-a schimbat de la epoca dumitale încoace. A ajuns să fie un contract cum nu se poate mai sordid.

— Prin urmare, nu s-a schimbat chiar atât de mult.

— Ba da! Legislația ei a fost calchiată după cea a contractului de închiriere.

— Nu înțeleg.

— Căsătoria a devenit un contract rezi-liabil la fiecare trei ani.

— Ce?

— Da, La fiecare trei ani, cuplurile căsătorite primesc un formular administrativ în care sunt întrebate dacă vor să-și reînnoiască mariajul. E suficient ca unul dintre cei doi să nu semneze pentru ca acel contract să fie anulat.

— Vrei să mă duci de nas, Celsius!

— Nu! Evoluția aceasta devenise inevitabilă. Existau din ce în ce mai multe divorțuri. Singurul mod de a frâna acest fenomen a fost să dăm posibilitatea de a se reînnoi căsătoria, și prin urmare de a o face reziliabilă.

— În fond, nu-i chiar atât de rău.

— Asta am crezut și noi, la început. Nu prevăzuserăm că asta avea să declanșeze o escaladă a meschinăriei conjugale. Scenele de menaj oferă de-acum prilejul celor mai josnice șantaje: „Si dacă nu accepți să..., atunci reziliezi!” sau „Si dacă nu încetezi să..., atunci reziliezi !” au ajuns să fie frazele cele mai des întâlnite ale noului discurs matrimonial.

— Si ăsta e motivul pentru care ai dorit să rămâi celibatar? Nu te-aș fi crezut atât de romantic.

— Este într-adevăr motivul meu principal. La care se adaugă faptul că nu am timp să mă căsătoresc.

— Totuși, ai timp să-mi povestești toate astea.

— Nicidecura! ți-am mai spus că nu am. Sunt aici doar pentru că Tiranul mi-a dat acest ordin.

— Bine ți-a făcut. Nu aveai decât să te gândești de două ori înainte de a hotărî să mă transplantezi!

— Mult ai să-mi mai reproșezi asta?

— Cât timp nu mă vei trimite înapoi în epoca mea.

— N-ai să fii trimisă înapoi niciodată! Niciodată!

— În cazul ăsta, nu voi înceta să-ți reproșez.

— Ce enervantă ești! Si când te gândești că mi-ai propus să ne căsătorim !

— Eu, ți-am propus eu să ne căsătorim? Ești nebun.

— Regret. Adineauri, dumneata ai vorbit de căsătorie.

— Vorbeam despre intențiile Tiranului vostru, nu despre ale mele.

— Așa spun toate.

— Văd că infatuarea masculină este încă la ordinea zilei. Află că nu ești genul meu.

— Nici dumneata.

— În cazul ăsta, suntem făcuți să ne înțelegem.

— Cum ai întors-o!

— Spune-mi totul, Celsius: dumneata îl urăști pe Tiran, nu-i așa?

— Nu.

— II disprețuiești, ți-e silă că trebuie să ascuți de un imbecil, nu-i așa?

— Ce tot bați câmpii ?

— Haide! Dumneata, care te afli în vârful piramidei apusene, cum de admiți să fii la ordinele unui om care are jumătate din coeficientul dumitale intelectual?

— Două treimi.

— Vezi bine că te-ai gândit deja la asta!

— Nu m-am gândit la nimic. Toată lumea cunoaște coeficientul de inteligență al celorlalți.

— De câtă vreme nutrești dorința de a-l răsturna pe Tiran?

— Ai terminat cu proferarea unor asemenea enormități?

— Cum să nu fie chinuită de obsesia asta o ființă atât de ambițioasă ca dumneata ?

— Tocmai pentru că sunt ambițios. Tiranul are mult mai puține inițiative decât mine. Dacă aș fi fost tiran, nu aș fi putut niciodată să întocmesc proiectul Pompei.

— Așadar, sunt sigură că nu vrei să renunți la funcții. Părerea mea este că vrei să le cumulezi.

— Să le cumulez !

— Ar fi cu mult mai comod să nu fii nevoit să consulți o autoritate superioară (și din punct de vedere intelectual inferioară) de fiecare dată când creierul dumitale genial ar elabora un plan nou.

— Încetezi odată să mai delirezi ?

— Delirul dumitale e cel care vorbește prin gura mea.

— Te consideri cumva o sibilă politică ?

— E de ajuns să vadă cineva cu câtă neplăcere urmezi ordinele Tiranului.

— Neplăcere! Eu, care fac o adevărată risipă de amabilitate ca să-ți vorbesc!

— A! Nici nu îndrăznesc să mă gândesc cum ar arăta schimbul nostru de cuvinte fără această „adevărată risipă de amabilitate”.

— Cred că nu-ți dai prea bine seama. Din cauza unui cuvânt nefericit pe care l-ai spus întâmplător, pentru a-ți mai amuza spiritul care este un monument de futilitate și care nu are nici măcar inteligența necesară pentru a-și măsura limitele, dumneata m-ai condamnat să mă întind la conversație și deci sămi întrerup munca de cercetare. În condițiile acestea, nu prea văd cum aş putea să fiu mai amabil cu dumneata.

— Aveam dreptate! Îi porți pică Tiranului.

— Dumitale îți port pică, nu Tiranului, care este un înțelept. Dacă mi-a dat ordinul să mă întrețin cu dumneata, a făcut-o pentru că a considerat că e un lucru bun.

— I-auzi colo! Un adevărat mic premiant al clasei! „Profesorul a spus așa, atunci e bine!” — Vrei să încasezi niște scatoalce?

— Doar n-ai să îndrăznești să mă lovești : Tiranul nu ți-a dat permisiunea. — De unde știi dumneata?

.

— Simt asta.

— Dar asta ai simțit-o?

— Ești nebun de-a binelea!

— Dumneata ai căutat-o. — Am să mă plâng Tiranului!

— Ce mai stai ?

— O să mi se învinețească ochiul!

— Îmi supraestimezi forța. E prima oară în viața mea când lovesc pe cineva: am încă multe de învățat.

— Nu ai mai lovit niciodată pe nimeni?

— Chiar nu. Trebuie să precizez că nu am întâlnit niciodată o persoană atât de enervantă. — Sunt foarte flatată.

— Nu te lua după aparențe. La a doua încercare, s-ar putea ca ochiul să se învinețească, într-adevăr.

— Nu găsești că lucrul ăsta e degradant?

— Nu, găsesc că e o adevărată ușurare. Dumneata îmi deschizi orizonturi noi.

- E chiar o fericire că nu doreai să te căsătorești.
- Sunt femei căroră le place asta.
- Eu nu mă număr printre ele. Spune-mi, Celsius, ce se mai aude cu pedepsele corporale în secolul douăzeci și șase?
- Epoca noastră este una a responsabilității.
- E răspunsul dumitale preferat, nu-i așa?
- Da. Are avantajul că răspunde la 95% din întrebări.
- Dacă înțeleg bine, nimeni nu are nimic împotriva pedepselor corporale în ziua de astăzi?
- Ne folosim de ele la fel de mult ca și în epoca voastră, dar fără s-o facem pe ascuns.
- Trupul nu mai e respectat ?
- Avem cel mai mare respect pentru frumusețea lui.
- Altfel spus, dacă nu e frumos...
- Ce valoare poate să aibă un trup lipsit de frumusețe?
- O foarte mare valoare pentru proprietarul lui.
- Nimeni nu este proprietarul trupului său. Trupurile aparțin comunității.
- O comunitate sexuală, așadar?
- Nu. Sexul nu mai este marea afacere a secolului.
- A fost cumva vreodată ? Sexul, în cel mai bun caz, nu a constituit decât un subiect de conversație: în ochii mei, el a fost ruda săracă din toate epocile, chiar și din cele care pretindeau că ar face din el o valoare.
- Trupurile aparțin comunității estetice. Omul simte o nevoie imperioasă de a vedea în jurul său persoane cu un fizic frumos.
- Așa am crezut și eu întotdeauna. Dar mi se pare oribil să se facă din asta un principiu de guvernare. — E ceva tipic pentru secolul vostru. Toată lumea se lăuda că are idei, dar, de îndată ce una dintre acestea era luată în considerare de conducători, se stârnea un vacarm de proteste.
- Există și o parte de adevăr în ceea ce spui. Totuși, acest principiu al comunității estetice mă neliniștește.
- Dar nu e moral ca oamenii să fie constrânși să se îngrijească de aspectul lor fizic? Adu-ți aminte de epoca du-mitale, de nesimțirea

anumitor trupuri care nu se dădeau totuși în lături de la exhibările cele mai respingătoare...

— Mi-aduc aminte de toate astea. Dar remediul mi se pare mai rău decât răul. În plus, pe vremea mea, atunci când vedeam o persoană frumoasă și grațioasă, eram emoționată de această ofrandă gratuită. Îmi ziceam: „El sau ea a ținut să fie frumos sau frumoasă pentru a face din ziua asta o operă de artă”. Astăzi, dacă aș vedea plimbându-se un trup frumos, aș fi înclinată să gândesc: „Ia te uită, o persoană care respectă legea”.

— Bun. Dumneata îmi aduci aminte de acei cretini din secolul douăzeci și doi care strigau: „Poezia la putere!”.

— Nu am avut norocul să cunosc secolul douăzeci și doi.

— Fii fericită. Ai fost scutită de ce era mai rău.

— Secolul douăzeci și doi reprezintă tot ce era mai rău?

— Nu mă aflu aici ca să-ți predau o lecție de istorie.

— N-ai putea, totuși, să-mi prezinți în linii mari ultimele șase secole?

— Ți le-am expus deja: istoria noastră a fost istoria energiei.

— E cam vag. Mi-ar plăcea să cunosc mai multe amănunte.

— Mulțumește-te cu cele pe care ți le vom da noi.

— Mda. Frumoase lucruri trebuie să se fi petrecut.

— Poți să-ți închipui că nu a fost totul idilic.

— Ți-e rușine, nu-i așa?

— Rușine, mie? Fiind vorba de evenimente care au avut loc înainte ca eu să mă nasc, responsabilitatea voastră față de ele e mai mare decât a mea. Dumitale trebuie să-ți fie rușine, draga mea. — În numele a ceea ce dumneata numești „responsabilitate colectivă”, cumva ?

— Da.

— Spune-mi, Celsius, ce-aș fi putut eu să fac pentru ca să nu mi se pună în cârcă responsabilitatea asta colectivă? Să refuz, eu singură din

toată specia, utilizarea electricității, a gazului, a benzinei? Cu ce var fi ajutat asta?

— Cu nimic.

— Atunci, ce altceva ? Să fiu teroristă? Să pun bombe la marii consumatori de energie? Asta ți-ar fi făcut plăcere ?

— Ar fi fost grotesc.

— Bun. Vezi bine că nu dispuneam de mijloace de acțiune!

— Am înțeles. Si atunci dumneata nu ai nici o vină, nu-i așa?

— **Dar e evident. Nu aveam nici o putere.**

— Dar puterea de a deschide ochii oamenilor nu o aveai? Erai scriitoare; ți-era imposibil să dedici o carte catastrofei care-ți sărea în ochi?

— Eu nu scriam genul acela de cărți.

— Minunat răspuns! Mă duce cu gândul la Braham, romancierul acela din secolul douăzeci și unu care refuza să descrie suferințele poporului său sub pretextul că îi venea greu să ortogra-fleze numele de familie ale personajelor !

— Ale poporului său? Care popor?

— Asta nu te privește. Vorbeam acum de secolul dumitale. Așadar, „dumneata nu scriai genul acela de cărți”. Dar pot să știu ce gen de cărți scriai?

— Ei bine... uf... e greu de spus.

— Explică-te, în **loc** să dai din **colț** în colț. Despre ce tratau cărțile dumitale?

— Tratau? Nu erau tratate. Scriam niște povestiri în care se petreceau tot felul de lucruri.

— „Povestiri în care se petreceau tot felul de lucruri"! Ce subtilă concepție despre literatură!

— Ei, da. Joubert, un superb moralist, prieten al lui Chateaubriand, scria: „O carte mare este o carte în care se pot spune o mulțime de lucruri”.

— Din ce în ce mai bine. Înțeleg că făceai parte din elita intelectuală a generației dumitale.

— Greșești luându-l peste picior pe Joubert. E prea fin pentru dumneata.

— Iar dumneata ești și mai fină, dacă înțeleg bine?

— O, eu adoram bufoneriile și umpleam cu ele pagini
întregi din cărțile mele. — Ia auzi ce nobilă filosofie.

Note:

1. Joseph Joubert (1754-1824), scriitor și moralist francez, (n.r.)
2. François-René de Chateaubriand (1768-1848), unul dintre cei mai mari scriitori francezi romantici, autor al unor opere precum *Atala*, *Geniul creștinismului*, *Rene*. (n.r.)

— Nu e o filosofie, e un caz extrem. E, de asemenea, o lecție de
indulgență: așadar, cumsecadele meu Celsius, dumneata nu ești bun
decât să transplantezi oameni...

— Nu numai oameni!

— Da, în sfârșit, oameni și erupții. Nu există meserii rușinoase.

— Îți bați joc de mine ?

— Nu mi-aș permite...

— Ei bine, eu n-am să mă abțin, fa-bricantă de cărțulii de
ținut în torpedoul mașinii!

— Nu critica niște cărțulii
pe care nu le-ai citit.

— E ca și cum aș fi
făcut-o. — Doar o
persoană stupidă poate
să spună așa ceva.

— Eu nu pot fi suspectat de stupiditate,
coeficientul meu de inteligență este de...

— Îmi pare rău. Printre diversele varietăți de prostie, există cu
siguranță și aceea a coeficienților de inteligență de 190. —199.

— Lasă-mi în pace cărțile, în numele respectului pe care ar trebui să
ți-l insufle lucrurile dispărute.

— Dispărute ? Nu e sigur.

— Doar nu-mi vei fi trasplantat și cărțile odată cu mine?

— Nu mi-aș fi dat osteneala asta. Dar nu se poate exclude ipoteza ca
unele dintre ele să fie păstrate în Marele Depozit.

— Cum?

— Ar trebui să te vezi: scriitorul aflând că opera sa a străbătut
secolele. E spectacolul cel mai grotesc la care mi-a fost dat să asist.

— Pune-te în locul meu!

- Cred că am ceva mai bun de făcut.
- Unde se află depozitul acela ?
- Ușurel! N-am spus nici o clipă că ai avea dreptul să intri acolo.
- Atunci, du-te dumneata!
- De ce ? Pe mine nu mă interesează să aflu dacă acele cărțuli ale dumitale au străbătut secolele.
- Ești dezgustător, Celsius.
- Iar dumneata ești ridicolă. Cum de-ți poți imagina, fie și o clipă, că istoria a reținut mângâielele dumitale?
- Niciodată nu mi-am închipuit asta, niciodată! Dumneata mi-ai vârât-o în cap pentru prima oară în viața mea.
- Îmi vine greu să te cred.
- Amintește-ți. Tocmai îți spusesem mai înainte: „Lasă-mi în pace cărțile, în numele respectului pe care ar trebui să ți-l insufle lucrurile dispărute”.
- Era o figură de stil.
- Bun. în orice caz, dacă lucrările mele s-ar afla în Marele Depozit, dumneata ai ști. Ești un om cultivat.
- Nu e sigur. Literatura de la sfârșitul mileniului trecut este cea pe care o cunosc cel mai puțin. Ca dovadă, acel Joubert despre care vorbeai adineauri, și despre care n-am auzit niciodată. Specialitatea mea este Antichitatea romană.
- Atunci, să mergem la Marele Depozit ! în felul ăsta, dacă lucrările mele se află acolo, vei avea ocazia să le citești.
- Pentru ce ? Pentru a putea pătrunde tainele sufletului dumitale? Regret, sufletul dumitale nu mă interesează.
- Pentru a înceta să mai vorbești de rău despre ele.
- Ești de o naivitate...! Pari a fi convinsă că bieteale dumitale opusculă m-ar putea seduce.
- Mi-ar plăcea ca măcar să le vorbești de rău în deplină cunoștință de cauză.
- Aici greșești. Dacă ți-aș citi cărțuliile, ele și-ar pierde singurul punct de atracție pe care l-ar putea avea asupra mea: misterul lor.
- Atunci, respectă-le misterul și încetează să le mai demolezi.
- Sentimentele dumitale nu mă interesează.

— Si de ce nu am dreptul să merg la depozitul acela? Pe cine ar deranja lucrul ăsta ?

— Noi nu dorim ca dumneata să știi cu precizie ce s-a petrecut în decursul ultimelor șase secole.

Titlurile unor romane te-ar putea ajuta să-ți faci o idee.

— îmi imaginez o colecție inspirată după *Ultimele zile ale Pompeiului*, cum ar fi *Ultimele zile ale orașului Bruxelles*, *Ultimele zile ale orașului Tokyo*, *Ultimele zile ale orașului Maubeuge* etc.

— Drăguț.

— Hai să facem un pact. Îți jur că nu mă voi uita dincolo de anul 2000.

— De ce ? Aveai cumva intenția de a-ți întrerupe atât de repede strălucita carieră de scriitor? — Nu am avut în viața mea vreo intenție. Se pare, însă, judecând după reticențele dumitale, că, începând din secolul douăzeci și unu, s-au petrecut niște lucruri despre care eu nu trebuie să aflu.

— într-adevăr.

— Ei bine, leagă-mă la ochi și lasă-mă să văd doar ceea ce se întâmplă între 1992 și 2000...

— Imposibil. Cărțile sunt clasate în ordine alfabetică și nu în ordine cronologică.

— În cazul ăsta, dacă au supraviețuit cărțuliile mele, ele se află între Nostradamus și Notker le Begue.

— Dumneata ai noroc că ridicolul nu a ucis niciodată pe nimeni.

— Pentru informarea dumitale, nici umorul nu ucide. Dacă e vorba doar de atât, leagă-mă la ochi și lasă-mă să mă uit doar după Nostradamus și înainte de Notker le Bgue.

— Nu. În secolul douăzeci și patru, a existat un romancier cu numele de Nothing, ale cărui titluri doresc să-ți rămână necunoscute.

— Nothing ? Un pseudonim, presupun.

— Nu ți se poate ascunde nimic.

— Si ce-a scris atât de grav acest Nothing?

— Secolul douăzeci și patru nu te privește.

— Ba s-avem iertare: așa cum ai spus-o chiar dumneata, eu port responsabilitatea colectivă a secolelor care au urmat secolului meu. Așadar, pentru a fi mai pătrunsă de rușinea binemeritată, s-ar cădea

să-mi detaliezi catastrofele aceluia viitor care pentru dumneata aparține trecutului.

— Mulțumește-te să știi că a fost ceva înspăimântător.

— Greșești menajându-mă.

— Nu o fac pentru a te menaja. Ești la secret, atâta tot.

— De ce ?

— Decizia Tiranului.

— E absurd Tiranul vostru. De vreme ce nu-mi voi mai revedea niciodată epoca, unde-i inconvenientul de a mă informa ?

— Decizia Tiranului.

— Atunci când Tiranul dumitale îți dă ordine care nu se justifică, dumneata le execuți ?

— Ordinele Tiranului se justifică întotdeauna cumva.

— Câtă docilitate ! Spălarea creierului în secolul douăzeci și șase trebuie să fie extrem de eficace. — Nu am suferit nici o spălare a creierului.

— Atunci e cu atât mai grav.

— Secolul nostru a înțeles în sfârșit ceea ce al vostru refuza să recunoască: e îngrozitor să fii cea mai înaltă autoritate. Cel care acceptă această poziție se sacrifică pentru binele comun. Pentru acest motiv, noi avem față de el un respect absolut. — Chiar și atunci când ucazurile sunt împotriva logicii?

— Prea puțin contează. E vital să existe o autoritate. Am aduce mai multe daune cauzei noastre prin nesupunere decât prin supunerea la un ordin care ne depășește.

— E foarte periculos ceea ce spui.

— Contrariul e și mai primejdios. Noi am plătit oalele sparte din vina democrației voastre, știm despre ce vorbim.

— Mi-ar plăcea să-l întâlnesc pe Tiranul vostru. I-aș spune vreo două vorbe.

— Crezi că e atât de simplu să ai audiență la Tiran?

— Habar n-am. Ar putea să considere interesant să stea de vorbă cu cineva din trecut. În secolul douăzeci, dacă mi-ar fi fost adusă în față o persoană din secolul paisprezece, aș fi fost entuziasmată.

— Tiranul, însă, e ocupat.

— Găsesc că ești destul de impertinent că iei decizii în locul lui.

— Nu iau decizii în locul lui!

— Ba da. Tocmai ai decretat că el nu are timp să mă întâlnească, fără măcar să-i ceri părerea. Câtă lipsă de respect față de o persoană care se sacrifică pentru voi!

— Să-l fac să-și piardă timpul cu o paiată de teapa duminică, asta ar însemna o adevărată lipsă de respect.

— Te înșeli, Celsius. Aveam de gând să-ți pledez cauza. Voiam să-i explic Tiranului că e inutil să mă supravegheze și că dumneata ai ceva mai bun de făcut.

— Că am ceva mai bun de făcut se înțelege de la sine. Dar ce argument ai putea să folosești pentru a dovedi că e inutil să fii supravegheat?

— Sunt inofensivă.

— Demonstrează-o.

— Nu am aerul că sunt plină de intenții bune?

— Nu.

— Sunt inofensivă fiindcă nu am nici un mijloc de a face rău.

— Nu e sigur.

— Cum nu e sigur ? Nu dețin nimic care să-mi permită să fac rău.

— Ființele nocive găsesc întotdeauna mijlocul de a face rău.

— Eu nu sunt o ființă nocivă. Dumneata îmi vorbești de parcă aș fi o teroristă.

— Îți vorbesc ca unei ființe care manipulează limbajul.

— Mă supraestimezi. Limbajul e cel care m-a manipulat întotdeauna.

— Totuși, chiar în clipa asta l-ai manipulat din nou.

— Simplă inversare între subiect și obiect. E la îndemâna primului venit.

— Eu unul mă tem de primii veniți. Este un soi de oameni care a dispărut. Iar dumneata ai o față de primă venită.

— E foarte nostim ce spui.

— Cu atât mai bine, dacă te amuză.

— Bun. Să admitem, sunt o ființă nocivă. Pentru cine naiba aș putea fi nocivă? Dacă m-ai lăsa singură cu cerneală și hârtie, nu m-aș întâlni cu nimeni...

— Să te las singură ca să scrii! De ce să nu-ți pun la dispoziție o rețea de radio ?

— Dar pentru Dumnezeu, pe cine aş putea să avertizez ? Si în legătură cu ce ?

— Nu mai insista. Eşti la secret.

— Nu voi mai avea permisiunea să scriu până la sfârşitul zilelor mele?
— într-adevăr.

— E o mârşăvie! Nu aveţi dreptul. Mi i-aţi luat deja pe cei dragi. Dacă îmi luaţi şi scrisul, nu-mi va mai rămâne nimic.

— Consideră că nu-ţi mai rămâne nimic.

— Nu! Eşti prea mârşav.

— Să nu exagerăm. Ce anume scriai în momentul ăsta - adică, vreau să spun, în acea zi de 8 mai 1995?

— Asta nu te priveşte.

— Răspunde. Vreau să ştiu dacă ceea ce am întrerupt merita osteneala să fie scris.

— Du-te şi citeşte-mi cărţile la Depozit şi ai să afli.

— Ia gândeşte-te! Presupunând că lucrările sunt conservate la Marele Depozit, cărţulia dumitale în curs de a fi scrisă nu are cum să se afle acolo!

— Si din ce motiv, mă rog?

— Pentru că nu ai terminat-o !

— Nu ar fi prima oară că s-ar publica un roman neterminat.

— Eşti înduioşătoare. Povesteşte-mi ce anume scriai.

— Nu sunt în stare să-mi povestesc cărţile.

— Aş paria o mie contra unu că era o poveste de dragoste.

— Să zicem mai degrabă că era o poveste în care, printre altele, era vorba şi de dragoste. — Eram sigur. Era o carte pentru portărese. Nu-mi fac nici un scrupul pentru faptul de a te fi întrerupt.

— Aşadar, pentru dumneata, de îndată ce e vorba undeva de dragoste, ne aflăm în universul portăreselor ? *Tristan şi holda* sau *Phedra* sunt pentru por-tărese ?

100

— încerci să mă convingi că scriai ceva comparabil cu *Tristan şi holda*?

— întrebarea mea nu mai e legată de literatură. Vreau să știu dacă iubirea mai există în secolul douăzeci și șase.

— Din păcate, trebuie să presupunem că da. Du-te să vezi ce se petrece în straturile de jos ale populației.

— Altfel zis, în rândurile elitei, practicile astea ancestrale nu mai sunt de actualitate.

— Epoca noastră este o epocă a responsabilității.

— Vrei să spui că iubirea e o atitudine iresponsabilă ?

— E chiar cea mai iresponsabilă dintre toate. Să-ți dedici întreaga viață, întreaga atenție, toate gândurile unei singure persoane, cel mult două, este ceea ce eu numesc o proastă gestiune.

— Gestiune!

— Nu-ți mai da atâtea aere. Eu, unul, gestionez o populație întreagă.

— Și cu ce te împiedică asta să iubești pe cineva?

— întrebarea dumitale e prost pusă. Ea lasă să se presupună că doresc să cunosc iubirea. Pe când eu, dimpotrivă, sunt încântat că toată isteria asta mi-e străină. Și, te rog, scutește-mă de sarcasmele și de aerele dumitale pline de compasiune.

— Liniștește-te, nici nu aveam de gând. Consider că e foarte bine ca tehnocrații disprețuitori să fie străini de iubire. Eu, însă, o biată mângălitoare de hârtie, nu-i eram străină, și te rog să mă crezi că sufăr.

— Vai, ce dezolat sunt.

— Da, te doare-n cot.

— Nu înțeleg noțiunea asta sacrosanctă și rătăcirile mileniilor precedente. Cum ai vrea ca suferința dumitale să mă înduioșeze? — ți se întâmplă să fii înduioșat de ceva?

— Da. Atunci când un raționament se potrivește perfect, când o construcție mentală produce efecte reale.

— înțeleg. Mă dezamăgești, Celsius. E un loc comun să crezi că trebuie să opui inteligența emoției. Inteligența poate emoționa, suntem de acord. Atunci, de

102 ce n-ar fi și emoția un resort al inteligenței ?

— Gogoși. Povestește-mi mai bine ce știi dumneata despre dragoste.

- Nu am chef să-ți povestesc.
- Nu vrei să-ți povestești cărțile, nu vrei să-ți povestești iubirile... Nu vrei să povestești nimic.
- Nu vreau să povestesc ceea ce nu se poate povesti.
- Așadar, pretinzi că ai cunoaște dragostea și nu vrei să spui nimic despre ea?
- Este dovada că o cunosc. Tăcerea e cea mai frumoasă expresie a iubirii.
- Totuși, în cărțile dumitale...
- A scrie și a vorbi sunt lucruri foarte diferite. Și apoi, în cărțile mele nu este cu adevărat vorba de mine.
- Nu cred nici un cuvânt. Te pierzi în sofisme. Montherlant avea dreptate; de îndată ce vorbești despre iubire, totul devine o fiertură pentru pisici.
- Tocmai de aceea nu vorbesc despre ea. De fapt, sunt uimită că îl cunoști pe Montherlant.
- Nu ar trebui să fii uimită. Ti-am spus că sunt un specialist în autorii clasici latini.
- Întocmai. În privința asta, Montherlant trebuie să-ți fie mai puțin incomprehensibil decât Catul. — Catul, după opinia mea, nu este un autor latin. Este un poet italian. Faptul că un popor atât de dezlânat ca poporul italian a putut să provină din lumea romană constituie pentru mine unul din cele mai mari mistere ale istoriei.
- Este oare un mister? Toate civilizațiile sunt muritoare.
- Nu și a noastră.
- Asta-i cea mai bună poantă!
- Perspectiva noastră e cât se poate de clară în privința acestui punct.
- Așa cum erau, fără îndoială, și perspectivele sumerienilor.
- Sumerienii! De ce nu ne compari cu dinozaurii, dacă tot am ajuns aici?
- De ce, într-adevăr? Chiar mă duci în mod straniu cu gândul la ei.
- Sărmană harpie mică. Dumneata nu înțelege că astăzi dinozaurul ești dumneata ?
- Ai să-mi expui scheletul într-un muzeu ?
- Bună idee! „Schelet de scriitor belgian din secolul douăzeci”: o curiozitate.

— Sunt intrigată că muzeele mai există.
— Muzeele există mai mult ca niciodată.
— Asta nu mi se pare în concordanță cu epoca voastră.
— Dimpotrivă. Noi suntem conștienți că viața noastră a devenit mai săracă. Așadar, avem o mare nevoie de muzee.
— Nu ar fi mai ingenios să i se redea vieții bogăția ei inițială?
— Nu avem mijloacele s-o facem.
— Aveți mijloace de a provoca o erupție după trecerea a 2500 de ani și nu aveți mijloacele pentru a trăi plinar ?
— Ceea ce tocmai ai spus este locul comun al progresului.
— În tot cazul, la Pompei ați reușit realizarea muzeului celui mai incredibil: un muzeu tăiat în lavă! — Pompeiul este cu mult mai mult decât un muzeu. Pompeiul este însăși viața.
— Ai o concepție ciudată despre viață.
— Să fim serioși. Dumneata știi bine că, în astfel de cazuri, câteva mii de existențe mărunte nu atârnă prea greu în balanța Vieții - a vieții cu V mare.
— Nu ai fi spus asta dacă ar fi fost vorba de viața dumatăle.
— Nu te lăsa înșelată. Crezi că pentru mine înseamnă atât de mult ceea ce îmi ține loc de viață ? În existența mea, ceea ce a evocat cel mai bine Viața, adevărata Viață, a fost descoperirea Pompeiului.
— I-ai arătat recunoștință acestui oraș într-un mod straniu.
— I-am dăruit eternitatea. Vorbeai despre iubire: nu este oare acesta cel mai frumos gest de iubire? — Deci, dacă ai fi îndrăgostit de o femeie, ai pune pe joc să fie împăiată, pentru a-i oferi acea faimoasă eternitate?
— Nu prea există riscul de a mă îndrăgosti de o ființă omenească.
— E drept. Uitasem că era vorba de o atitudine iresponsabilă.
— De altfel, și mă repet, nu am înțeles niciodată cum poți să te îndrăgostești de o ființă omenească. Ce proastă investiție ! Să consacri atâta energie unui model atât de limitat în timp ! Găsesc că e aberant să nutrești iubire pentru o creație atât de puțin durabilă. Pompeiul, bine întreținut, poate trăi milenii întregi, pe când, în cel mai bun caz, ființa omenească nu atinge un secol, și în ce stare jalnică de conservare !

— Ai dreptate, e incontestabil. Ceea ce nu pari a înțelege dumneata este că nu e vorba de o alegere. Nu te hotărăști să te îndrăgostești de o ființă omenească, te îndrăgostești pur și simplu de o ființă omenească. Este, cum spui, o investiție proastă, dar nu depinde de voința noastră.

— Romantism de liceana!

— Eu mă limitez să-ți spun ce mi s-a întâmplat mie.

— În locul dumitale, nu m-aș lăuda cu asta.

— Dar nu mă laud.

— Ceea ce ți s-a întâmplat dumitale dovedește că nu ai nici un autocontrol.

— Despre ce vorbești ? Despre iubirile mele sau despre călătoria mea în secolul douăzeci și șase? — Despre amândouă. Dacă ai fi avut autocontrol, nu te-ai fi îndrăgostit de un om și nu te-ai fi lăsat în voia trâncănelii lansând niște ipoteze științifice despre subiecte care te depășesc.

— Nu m-am „lăsat în voia” meditației asupra sorții Pompeiului, e un gând care nu mi-a dat pace și de care n-am putut să scap.

— Așa. Einstein ar fi găsit lucrul ăsta foarte comic. Este ca și cum „ $E = mc^2$ ” i-ar fi picat din văzduh în timp ce-și cumpăra ziarul.

— Dar lucrurile se petrec adesea în felul ăsta!

— Crezi că ai calificarea să vorbești despre asta? Ai cumva o experiență îndelungată în cercetarea științifică?

— Nici una.

— Atunci, în numele cărui lucru îmi tot dai cu adevărurile dumitale?

— Chestiile astea sunt cunoscute. Arhimede a exclamat „Evrika” în timp ce-și făcea baia.

— Îmi permit să-ți atrag atenția că scâldătoarea avea o legătură directă cu legea lui. Doar n-ai să-mi spui că universul dumitale bruxellez avea o legătură nemijlocită cu Pompeiul.

— Gustave Guillaume, ilustrul lingvist, se afla de fiecare dată în autobuz atunci când dădea la iveală coerenta unui sistem.

— Iar dumneata luai autobuzul spre Place Brouckere când ai înțeles adevărul în privința Pompeiului, nu-i așa?

— Nu, se întâmpla în tramvaiul care mergea dinspre Place Royale spre Place Louise.

— Ce pitoresc. Ce păcat că tramvaiele nu mai există! Dacă un creier atât de mediocru ca al dumitale avea în el niște intuiții atât de grozave, al meu ar fi fost scânteietor.

— Mă îndoiesc. Dumneata ai o inteligență bună pentru laborator. Harul nu se pogoară asupra unor astfel de capete.

— Mai e nevoie să-ți spun că eu nu cred în harul de care pomenești? Vezi dumneata, nu o inspirație divină mi-a îngăduit să întocmesc proiectul Pompei. Inteligența mea, înverșunarea inteligenței mele e cea care m-a făcut să-l duc la capăt. Si nu sunt pregătit să mă încred în altceva decât în efortul unui creier.

— În cazul ăsta, cum îți explici că biata mea scâfârlie a avut acea iluminare ?

— Există desigur o interpretare științifică a acestui fenomen. De la Marnix încoace, știm că timpul e structurat ca o memorie infinită - ceea ce face posibile, fără intervenția omului, alunecări spontane, „salturi” ale unor idei, ale unor date și ale unor găselnițe de la o epocă la alta. Noi nu am dovedit acest lucru, bineînțeles, dar nu sunt rare cazurile când teoremele preced demonstrațiile.

— Vrei să spui că ideea Pompei s-a plimbat singură prin văzduh și a străbătut secolele pentru a ateriza, din întâmplare, pe umilul meu cap? Si consideri asta o chestie serioasă?

— Între două absurdități, trebuie s-o alegem pe cea mai mică. O idee care pornește în călătorie e ceva ciudat, desigur. Dar există lucruri și mai incredibile. De pildă, un creier lipsit de anvergură care, cu șase secole mai înainte, ar dispune înăuntrul său de ceva cu care să presimtă o asemenea construcție mentală - cine ar putea să înghită una ca asta? Pentru a admite o enormitate de soiul ăsta, ar trebui să fie ratificată vechea ipoteză a generației spontanee. E de nesusținut.

— Dar fantezia ? Dar imaginația ?

— Fantezia și imaginația slujesc la a elabora viziuni pline de farmec, la a-ți organiza divertismente interioare.

— Ei bine, pentru mine, proiectul Pompei era o „viziune plină de farmec”, un „divertisment interior”. — Îți bați joc de mine? Cele mai strălucite minți ale secolului douăzeci și șase au colaborat timp de ani de zile pentru a construi această idee, și vrei să mă faci să înghit afirmația că pentru dumneata a fost rezultatul unui moment de visare?

— Am înțeles. E o chestiune de orgoliu: ar fi dezonorant ca eu să vă fi devansat, nu-i așa? — Nu ne-ai devansat! Dumneata nu ai întemeiat nimic! Minteă dumitale ar fi incapabilă să înfăptuiască ceva!

— Sunt de aceeași părere, dar de ce te enervezi în halul ăsta?

— Pentru că ești de o aroganță insuportabilă! Cum de îndrăznești să sugerezi că ai fost prima care s-a gândit la acel lucru? Te-ai gândit la el pentru că Pompeiul fusese acoperit de o erupție! Noi am avut așadar ideea mai înainte!

— Nu-i un motiv să-mi vorbești pe tonul ăsta. Nu uita de respectul pe care-l datorezi unei persoane în vârstă de peste șase sute de ani.

— Asta s-o spui altuia. Eu am cu zece ani mai mult decât dumneata.

— Ascultă, în felul ăsta n-o scoatem la capăt. Să fie clar: ori sunt o hoască bătrână și Pompeiul a fost distrus acum 2501 ani. Ori sunt mai tânără decât dumneata și Pompeiul a fost distrus anul trecut.

Altminteri povestea nu stă în picioare.

— Tot nu ai înțeles fraza lui Marnix: „între ceea ce a avut loc și ceea ce nu a avut loc nu există o diferență mai mare decât cea dintre plus zero și minus zero”. — Nu vād cu ce anume ne-ar ajuta să avansăm în discuția noastră.

— În cazul de față, ai putea să înțelegi că acel plus și acel minus zero reprezintă cele două adevăruri pretins antagoniste. E ceva care te plasează cel mai clar în timp: în epoca voastră, doar fizicienii acceptau coexistența unor date contradictorii. Ceilalți se aflau încă la stadiul terțului exclus. Prin urmare, pentru dumneata, e de neconceput să admiți că erupția Vezuviului a avut loc anul trecut și totodată în urmă cu 2501 ani. Pentru noi, nu există nici o imposibilitate logică să atribuim acestui eveniment două date atât de distanțate în timp. — Ce limbaj confuz. Parcă am fi la universitate.

— De îndată ce nu mai înțelegi, invoci limbajul confuz. Dar dacă ai fi pur și simplu limitată, ce-ai zice?

— Ca să mă exprim ca dumneata, e posibil să nu găsim nici o contradicție între faptul că eu sunt stupidă și acela că dumneata bālmājești ceva într-un stil îngrozitor și confuz. — Eu utilizez în mod expres un limbaj simplist și primar pentru ca dumneata să pricepi, și tot îl găsești prea complicat. Ești cumva retardată?

- Celsius... Celsius ! Cred că am ghicit !
- Ai ghicit ce ?
- Încerci să mă duci cu preșul! E o glumă!
- Ce anume e o glumă ?
- Suntem în 1995 ! Cum de am putut să mă las prostită de farsa dumitale?
- Farsă ?
- Dintotdeauna am fost de o credulitate exagerată. Dar de data asta, cum de-am putut înghiți povestea dumitale cu secolul douăzeci și șase ? Jos pâlăria, Celsius - fie că te cheamă sau nu așa. În fond, te-am crezut din cauza figurii dumitale ca de piatră. Ce talent actoricesc ! Ai un aplomb! Ai fost croit pentru rolul ăsta. Si câtă imaginație! Hologramele, balenele, căsătoria rezi-liabilă...
- Stai puțin...
- Ce e mai nostim e că ghicesc cine te-a pus să-mi joci farsa asta. În ajunul operației mele, am avut o conversație despre Pompei cu un prieten care se cunoștea cu editorul meu. El trebuie să-i fi povestit târâșenia a doua zi. Totuși, să aștepte să mă trezesc din anestezie ca să-mi joace toată comedia asta e un lucru deosebit de pervers.
- Ce legătură are editorul dumitale cu toată povestea asta?
- El te-a plătit, nu? Stiam că aștepta un prilej ca să-mi joace un renghi. Se vede cât de colo: toate elucubrațiile dumitale în legătură cu viitorul editării de carte, despre păstrarea sau nu a cărților mele în acel faimos depozit, erau o modalitate de a mă pune la încercare, de a vedea dacă am simțul umorului. Sunt sigură că el ne observa încă de la început, grație unei camere video.
- „El”, cine anume?
- În sfârșit, „ei”, la plural! Toată banda! Seful cel mare, atașatii de presă, coordonatorii colecției, contabilii... Cred că s-au distrat de minune, ticăloșii!
- Îmi pare rău că trebuie să-ți spun că te înșeli. Nu e vorba de nici o farsă. Suntem cu adevărat în anul 2580. Cât despre editorul dumitale, el nu mai există.
- Nu mai există ? Mi-ar plăcea să te cred! Auzi, să încerce el să mă facă să cred că sunt epileptică!
- Dar chiar ești!

— Nu te mai strădui atâta, bătrâne. Cred chiar că te-am recunoscut: nu te aflai cumva în biroul lui X, când am fost să-mi duc manuscrisul?

— Ce tot spui acolo ?

— Cum de n-am înțeles, când pre-tindeai că ai câștigat un concurs de frumusețe ?

— Nu un concurs de frumusețe: cel mai ridicat coeficient estetic din promoția mea...

— Da, ești un tip comic! Ei bine, să-i spui din partea mea editorului că am găsit toată înscenarea foarte caraghioasă, dar că nu mă mai las dusă de nas.

— Judecă puțin: editorul dumitale nu ar avea nici un interes să-ți însceneze toată comedia asta. — Ba da. Ca să mă convingă că sunt nebună.

— Pentru ce ?

— Nu știu. Poate ca să mă apuc să scriu lucruri care să-l satisfacă mai mult: biografii istorice, SF-uri...

— SF-uri? Te afli în plin SF.

— Sunt de acord cu dumneata!

— Nu în sensul în care înțelegi dumneata. SF ar fi să crezi în farsă. Adevărul este că suntem în 27 mai 2580.

— Iar eu sunt regina Angliei. Ne-am distrat destul. Poți, te rog, să mă conduci acasă ? Cutia mea de scrisori probabil că plesnește de plină ce e, trebuie să ud hibiscusul...

— Ar trebui să te obișnuiești cu ideea că scrisorile pe care le-ai primit au rămas fără răspuns.

— Niciodată nu e prea târziu. Am mai răspuns la scrisori vechi de șase luni. — Dar ai răspuns și la scrisori vechi de 585 de ani? — „Dragă Ioana d'Arc, am primit scrisoarea ta din...” — Nu, nu e amuzant.

— Sunt de aceeași părere. încetează odată.

— Să întârzii conștientizarea situației nu-ți va fi de nici un ajutor. Stiu că e dureros pentru dumneata, dar trebuie să admiți că suntem în secolul douăzeci și șase.

— Tot nu s-a isprăvit povestea asta ?

— Din păcate, nu. Abia începe. — Dovedește-o!

- Ce anume vrei să dovedesc ?
- Nimic mai ușor decât să-mi dovedești care e epoca dumitale. Scoate-mă afară, în stradă: voi ști la ce să mă aștept.
- Nu am acest drept.
- Ca din întâmplare! Așadar, ai vrea să te cred doar pe baza trâncănelii dumitale ?
- Pot să-ți aduc un calendar care să-ți ateste...
- Da, un calendar pe care l-ai cumpărat din magazinul de farse și păcăleli!
- Dacă mi-aș debransa holograma, m-aș afla gol pușcă în fața dumitale și ai fi obligată să mă crezi. — Eroare. Singura mea concluzie ar fi că ai intenții necurate.
- Nici pomeneală!
- Degeaba insiști, Celsius. Pentru mine, unica dovadă valabilă este o plimbare afară.
- Nu pot.
- Cu atât mai rău pentru dumneata. Nu te cred. Suntem în 1995.
- Cum să te conving?
- N-ai să mă poți convinge.
- Hai să vedem... În 2248, s-a descoperit că șofranul avea proprietăți eficiente în tratarea bolilor mintale.
- Ce poetic. Continuă.
- Criza de energie a antrenat, după începutul secolului douăzeci și doi, răsturnări politice considerabile.
- Oricine ar fi putut să prevadă lucrul ăsta.
- Ca reacție împotriva acestor schimbări, Academia Franceză a pus la cale o sinucidere colectivă: la 15 ianuarie 2145, cei patruzeci și cinci de academicieni îmbrăcați în uniformă verde s-au aruncat în Sena. Fiecare din ei își legase în chip de lest ultima ediție a dicționarului lor, astfel încât s-au dus direct la fundul apei.
- Ar trebui să mănânci șofran, Celsius.
- Nu: injecțiile făcute din șofran sunt bune în tratarea bolilor mintale. Trebuie să se prepare un precipitat într-o soluție de tartru...
- Și cu un pic de frișca proaspătă ?

— Frișca extrasă din laptele de balenă e dezgustătoare. În prezent, prăjiturile Saint-Honore se prepară fără frișca.

— I-auzi!

— Oricum, frișca era dăunătoare pentru sănătate.

— Spune-mi, Celsius, crezi într-adevăr că asemenea argumente pot să mă convingă ? — Încerc să mă cobor la nivelul du-mitale. E limpede că cercetările lui Marnix în legătură cu principiul quadochității și cu reversibilitatea anionică îți trec la doi kilometri pe deasupra capului.

Așadar, m-am gândit că modul în care a evoluat fizic ți-ar fi mai pe înțeles.

— Mulțumesc pentru condescendență. Dar umorul tip tartă cu frișca mai există ?

— O, umorul s-a schimbat mult.

— Spune-mi un banc din secolul douăzeci și șase.

— Un banc ?

— Stii, o istorioară caraghioasă care să-i facă pe oameni să râdă la sfârșitul mesei.

— Nouă nu ne plac oamenii care râd la sfârșitul mesei. E vulgar.

— Desigur. Dar vă povestiți și voi niște istorioare nostime, totuși?

— Aă... se mai întâmplă să povestim chestii nu prea amabile despre răsă-riteni. Asta ne face să râdem. — Mda. Umorul nu s-a schimbat chiar atât de mult pe cât pretinzi. Hai, spune-mi un banc despre răsă-riteni.

— Ei bine... un răsăritean se întâlnește cu alt răsăritean. Îi spune : „Bună ziua, cum o mai duci?”. Iar celălalt îi răspunde: „O duc cu preșul”.

— Si mai departe ?

— Nimic. Asta e tot.

— Aveai dreptate. Umorul s-a schimbat.

— Vezi bine, deci, că suntem în secolul douăzeci și șase.

— Teamă mi-e că e nevoie de mai multe dovezi pentru a mă convinge.

— Nu-ți pot dovedi că suntem în 2580 deoarece am primit ordinul de a nu-ți relata despre secolele trecute.

— Mi-ai povestit totuși despre frișca, despre șofran, despre Academia Franceză...

— Fiindcă erau niște anecdote.

— Sinuciderea Academiei Franceze era o anecdotă?

— În comparație cu ororile petrecute de atunci încoace, da.

— Spune mai bine că voi nu mai aveți imaginație.

— Ai să mă scoți din minți!

— Am să-ți fac o injecție cu șofran amestecat cu tartru.

— Nu mai râde! Oamenii pe care îi iubeai au murit, înțelegi? Au murit de secole!

— Nu, Celsius, cu asta nu se glumește.

— E timpul să înțelegi! Secolul douăzeci și șase nu e deloc ceva de care să te amuzi!

— Nu aveai dreptul să folosești un astfel de argument de prost gust.

— Sunt conștient că e de prost gust, dar mi-am dat seama că era singurul argument în stare să te convingă. Nu mă poți bănui că l-am inventat.

— Mai știi ? Ești atât de greoi.

— Pot fi și mai greoi, dacă tot nu mă crezi. Pot să fac cercetări ca să-ți spun cum au murit cei pe care îi iubeai.

: —Ai milă! Nu!

— Constat cu plăcere că nu mă mai suspectezi de minciună.

— Ești sadic.

. — Nu. Adevăratul sadism ar fi fost să te las să crezi că aveai să-ți revezi prietenii.- Si deoarece cuvântul „moarte” rămâne cel mai eficient când e vorba de a convinge pe cineva, am fost nevoit să recurg la el.

— Așa, fă acum pe generosul.

— Dar... iar începi să plângi ? Ai plâns tot timpul de când ne-am întâlnit!

— În clipa asta nu mai am nici o speranță. Acum cinci minute, am crezut într-adevăr că era vorba de o farsă. Acum, nu mai am nici o îndoială, știu că au murit și că nu-i voi mai revedea niciodată pe cei dragi. Si plâng, da, fiindcă sunt singură pe lume.

— Nici pomeneală de așa ceva : populația planetei se ridică în prezent la...

— Nu vreau să știu! Mă simt cu atât mai singură cu cât sunteți mai numeroși !

- Mușcă-ți limba.
- Pe tine ar trebui să te mușc, bătă-r anule.
- Nu vom ajunge nicăieri, dacă ne certăm tot timpul.

Note:

1. *Carte du Tendre*, harta unui tărâm alegoric, țara Iubirii, ale cărei nesfârșite drumuri și poteci au fost imaginate și descrise, în opusuri reunite sub titlul generic de mai sus, de către reprezentanta literaturii „prețioase” Madeleine de Scudery (1607-1701) și de cercul de literați care frecventa salonul ei. (n. t.)

— Mai bine, tot nu mai aveam de gând să merg mai departe! Ultima mea dorință este să-ți sar la beregată, brută apuseană ce ești! Tu ești cauza nenorocirii mele...

— Si viceversa.

— Nefericirea dumitale nu e nimic pe lângă a mea! Pierderea cuiva drag e tot ce poate fi mai rău pe lume.

— Si ce ? Ai de gând să-mi povestești *Harta Iubirii*?

— Am intenția să vă duc la pieire ! Să vă distrug, pe dumneata, secolul vostru și lumea voastră!

— Bravo. În sfârșit, o idee constructivă. Si cum ai de gând să procedezi?

— Am să găsesc butonul roșu pe care e de ajuns să apăs ca să arunc în aer planeta.

— Emoționant. Într-adevăr, așa își imaginau oamenii viitorul, în vremea dumitale.

— Intr-un fel sau în altul am să vă fac rău!

— Suntem siguri. Din cauza asta îți interzicem să ieși de aici.

— Am să vă fac rău chiar și de aici!

— Hai, dă-i drumul, fă-mi rău.

— Dumneata ești obligat să stai cu mine, nu-i așa, Celsius?

— Ei, da.

— Prin urmare, nu ai dreptul să ieși ?

— Unde vrei să ajungi ?

— Am posibilitatea să te scot din sărite. Cred de altfel că pentru asta sunt înzestrată de la natură. — Iar eu îți amintesc că am toată libertatea să te pocnesc unde vreau. Cred că am început să prind gustul.

— Pică la fix. Ador asta.

— Parcă altceva spuneai, când ți-am aplicat o directă în ochi.

— Mi-am schimbat părerea. Sunt masochistă de patruzeci de secunde.

— Vom vedea.

— Am să-ți povestesc versiunea mea despre ce s-a petrecut între 1995 și 2580.

— Amuzant.

— Nu am să-ți pot expune faptele decât sumar: unicele mele surse sunt elementele neînsemnate pe care le-a lăsat să scape conversația dumitale. Sunt, ca să zic așa, detectivul viitorului.

— Nu, al trecutului.

— Ai dreptate, încă nu m-am obișnuit. Așadar, în secolul douăzeci și unu, criza energiei a luat o turnură decisivă. Au început economiile drastice. Cred că am înțeles că unele civilizații bogate, chiar anglofone, au sărăcit într-o măsură considerabilă.

— Ce anume te face să crezi asta ?

— Aluzia dumitale la un scriitor din secolul douăzeci și unu, Braham, care ar fi refuzat să descrie suferințele concetățenilor săi, cărora nu reușea să le ortografieze numele de familie. Acest ultim element mi-ar sugera că era vorba de țara Galilor. Simplă ipoteză, bineînțeles.

— Eu nu spun nimic.

— În sfârșit, într-un fel sau altul, sărăcia trebuie să se fi răspândit în multe societăți care fuseseră îndestulate, pe măsură ce se adâncea în lumea a treia. Lucrul sigur este că o nemulțumire extremă trebuie să fi pus stăpânire pe întreaga planetă.

— Hm?

— Da, altminteri n-ar fi avut loc acel teribil război mondial din secolul douăzeci și doi.

— Povestește-mi și mie.

— În relatările dumitale ai menționat deseori secolul douăzeci și doi ca pe o culme a ororii. Pe de altă parte, ai afirmat că resursele nucleare

erau de multă vreme epuizate. Nu mă prea pricep, dar pentru a ajunge atât de rapid la penuria nucleară, îmi închipui că oamenii trebuie să se fi dedat la un dezmăț atomic. Iar asta mă intrigă.

— Te intrigă că a avut loc un război ? De fapt, contrariul ar fi fost o ciudățenie.

— Nu: ceea ce mă intrigă e faptul că omenirea a supraviețuit. Noi am fost tot timpul convinși că în cazul unui conflict nuclear ar urma sfârșitul lumii, sau cel puțin sfârșitul speciei noastre. Prin urmare mă intrigă faptul că oamenii au reușit să păstreze o moderație în barbaria lor. În fond, „barbar moderat” este o bună definiție a omului. — Vorbește în numele dumitale.

— Nu; eu sunt într-adevăr barbară, dar nu moderată. Iar în ce te privește, dumneata ești moderat, dar nu meriți titlul de barbar.

— Definiția dumitale nu pare a fi prea bună: ea nu se potrivește primelor două ființe omenești pe care le întâlnește.

— E adevărat. Cu atât mai mult mă intrigă relativa moderație a acelui război nuclear. Cum de ați reușit voi să vă stăpâniți ?

— „Voi, voi” ! Eu nu existam pe atunci!

— Ai dreptate. Sunt înclinată să te identific cu tot ce s-a petrecut din 1995 încoace.

128

— De altminteri, adjectivul „moderat” nu se potrivește deloc acelui conflict.

— Si totuși, omenirea a supraviețuit! Cum de a fost posibil?

— A fost un război responsabil.

— Ar fi trebuit să bănuiesc! E adjectivul dumitale preferat. Un „război responsabil”: ce grozăvie!

Singura scuză a războiului este că el corespunde unei nebunii a speciei umane. Dacă dumneata faci din război un act responsabil, nu-mi mai rămâne decât să vomit.

— Nu te jena. Război responsabil, îmi mențin afirmația : fără acel conflict, cine știe în ce stadiu ne-am afla în prezent. În orice caz, nu am fi avansat atât de mult în cercetările noastre științifice, nu am fi putut salva Pompeiul - și dumneata nu te-ai afla aici.

— Nu mai răsuci cuțitul în rană.

— Se poate afirma că dumneata ai murit pentru Pompei. Este o cauză nobilă. Asta ar trebui să te consoleze: nu ți-ai sacrificat viața în zadar.

— Problema este că nu am murit.

— Este, într-adevăr, o problemă. Dar ea nu e deloc ireversibilă, dacă asta te poate ușura. În loc să te compătimești, povestește-mi mai bine ce a urmat după secolul douăzeci și doi. — O, după... Presupun că ești de acord că trebuie să vă asumați consecințele logice ale aceluia război. Prima consecință a fost nu o criză de energie, ci o lipsă de energie. De unde poveștile fanteziste pe care mi le-ai spus mai înainte.

— Nu chiar atât de fanteziste.

— Consecințele materiale au avut efecte politice : de unde tirania, elitismul dus la extrem, oligarhia energetică despre care mi-ai vorbit. Asta e.

— Cum, „asta e” ? Ai și terminat ? În felul acesta rezumi dumneata mai mult de trei secole de istorie?

— Nu prea văd ce-aș mai putea spune.

— Câtă lipsă de imaginație pentru o romancieră!

— Mă specializasem mai ales în dialoguri.

— Fericită coincidență.

— Si apoi, am scrupule în a-mi da frâu liber imaginației în legătură cu un subiect atât de sinistru. Mai există însă un detaliu care mă intrigă.

— Confesează-te, copila mea.

— Presupun că dispariția țărilor este o consecință a războiului: de unde cele două orientări, apusenii și răsăritenii. Ei bine, mă miră că axa aleasă a fost Est-Vest. Am fost întotdeauna convinsă că axa NordSud era mai importantă.

— Așa?

— Da. Axa Nord-Sud este axa bo-găție-sărăcie. Axa Est-Vest e mai puțin fundamentală: ea opune două culturi, două filosofii. Dialogul pare posibil, iar confruntarea e interesantă. Axa Nord-Sud amuțește toate gâtlejurile: cum să îndrăznești să vorbești despre foame, despre sete, despre moarte? Montesquieu și numeroșii săi emuli au fermecat Occidentul ; dar nu va exista niciodată un echivalent al *Scrisorilor persane* pentru

Note:

1. *Lettres persanes*, lucrare a gânditorului și moralistului francez Montesquieu (1689-1755). Una din scrierile sale, *De l'esprit des lois* (*Despre spiritul legilor*) a stat la baza Constituției revoluționare din 1791. (n.t.)

Sud, nu vor exista niciodată *Scrisori tchadiene* sau *Scrisori rwandeze*, pentru că acestea ar fi niște cărți înspăimântătoare. Si, subliniez, vorbesc despre epoca mea. Nici nu îndrăznesc să mă gândesc la ceea ce s-a întâmplat cu Sudul de atunci încolo. Tăcere.

— Nu ai nimic să-mi spui?

— Te ascult. E interesant să-ți auzi secolul povestit de o străină.

— Te-am întrebat ceva, Celsius. — Da? Ce anume?

— Da. Ce s-a întâmplat cu țările din Sud?

— Ți-am mai spus. Nu mai există țări, nu mai există decât două orientări, Răsăritul și Apusul... — Stiu, știu. Curioasă terminologie. De ce nu s-au păstrat patru orientări? Cifra 4 este singura care oferă acces la totalitatea universului. De ce nu s-a împărțit, să zicem. Apusul în Apusul boreal și Apusul meridional?

— Exemplul Yemenului și al Coreei nu ți-a fost de ajuns?

— Bineînțeles. Nu spuneam asta din dorința de a crea noi frontiere. Doar că mi se pare bizar faptul că nu s-au păstrat decât Estul și Vestul ca polarizări.

— Iar mie mi se pare extrem de bizar să aud o găsculiță literară criticând deciziile unui secol pe care nu-l cunoaște.

— Dar nu îl critic! Mă limitez să-mi exprim mirarea! Ce nervos ai devenit deodată.

— Sunt nervos pentru că dumneata ești enervantă.

— În 1995, mi se spunea asta tot timpul.

— Mă simt brusc solidar cu epoca du-mitale.

— Nu devia de la subiect. Povestește-mi ce s-a întâmplat cu populațiile din Sud.

— De ce neapărat Sudul ? Evocai axa Nord-Sud și nu-mi pui întrebări decât despre Sud. Pune-mi întrebări despre Nord.

— Dă-mi voie să aflu mai întâi cum se mai simte bolnavul. După aceea, vom avea timp să vorbim și despre cel sănătos.

— Cel sănătos, cel sănătos... Nordul a suferit mult, să știi.

— Nu mă îndoiesc. Dar suferințele Nordului au fost întotdeauna derizorii în comparație cu cele ale Sudului. Ca și cum cantitatea de oroare pe care o poate cuprinde Sudul este superioară celei a Nordului. Tăcere.

— Oricum, nu vād de ce ți-aș pune întrebări despre Nord: sunt lămurită în privința lui doar uitându-mă la dumneata. Dumneata ești un om din Nord, Celsius, asta sare în ochi, și numele te dă de gol, ca și acela al faimosului dumitale Marnix, de altfel. Trag de aici concluzia că lumea septentrională este tot cea a îmbuibăților, a „Progresului” -și a cinismului.

— Cinic, eu ?

— Eu îți pun o întrebare în legătură cu Sudul, iar dumneata îmi răspunzi că Nordul a suferit mult. E ca și cum aș fi întâlnit-o pe Eva și aș fi. Întrebat-o: „Si ce mai face micuțul dumitale Abel?”, iar ea mi-ar fi răspuns: „O, bietul meu băiețel Cain a făcut buba când l-a ucis pe pungașul ăla”. Tăcere.

— Ai o mutră ciudată, Celsius.

— Nu sunt obișnuit să vorbesc atât de mult.

— E curios. Te-ai înverzit la față abia de câteva minute.

— Oboseala se manifestă brusc.

— Mda. A fost de ajuns să vorbesc despre Sud și pac: domnul a obosit.

— Lumea meridională invită la somnolență, e un lucru bine cunoscut. — Iți bați joc de mine ?

— Da.

— Si îți bați joc de Sud? Tăcere.

— De ce nu răspunzi ?

— Nu am dreptul.

— Nu știu dacă îți dai seama că tăcerea asta mă duce cu închipuirea la ce e mai rău.

— Inchipuie-ți tot ce dorești.

- îmi închipui că s-a revenit la sclavie. Populațiile din Sud sunt obligate să slujească populațiile din Nord. Si voi îi pedepsiți cu lovituri de bici când nu sunteți mulțumiți de ei.
- Povestea dumatăle este un fel de *Coliba unchiului Tom*. Ce idee înviorătoare. Peste cinci minute, am să-mi chem sclavii și am să le poruncesc să te lege fedeleș. Apoi au să se întoarcă pe plantațiile mele de bumbac.
- Bun, nu era vorba de așa ceva. Uf... trebuie să fie ceva în legătură cu criza de energie. Am găsit! Oamenii din Sud au fost reduși la condiția de hamsteri.
- De hamsteri ?!
- Da: toate populațiile din Sud sunt închise în niște roți uriașe pe care, întocmai ca niște hamsteri, le fac să se învârtă pentru a produce electricitate.
- Ce noroc pe editorul dumatăle să întâlnească un scriitor cu o imaginație atât de bogată!
- Din păcate, mă tem că imaginația mea a fost depășită.
- Teamă întemeiată.
- Ai fost cumva în Sud, Celsius ?
- Am fost la Pompei.
- Pompei nu se află în emisfera sudică.
- Sudul nu are nici o legătură cu emisfera.
- Ai dreptate. Si nu ai făcut și alte călătorii în Sud?
- Nu.
- Ciudat. Un om atât de important ar trebui să călătorească mai mult.
- Intenționezi să mă înveți rolul unui om important?
- Un om politic călătorește, totuși.
- Puțin. Si numai atunci când e neapărat nevoie.
- De pildă ?
- Am fost la răsăriteni ca să particip la câteva colocvii științifice. Osaka, Hong Kong...
- E plăcut să aud niște nume de orașe. Si asta nu ți-a stârnit dorința de a da o raită până la minunile din sudul Răsăritului ?
- Politica nu e totuna cu turismul.

— Ce om integru!

— Un om responsabil, atâta tot.

— Dar Tiranul călătorește ?

— Crezi că nu are și altceva de făcut ?

— Stăpânul lumii nu se cuvine să cunoască teritoriile pe care le guvernează ?

— Le cunoaște. El dispune de cel mai bun arsenal cartografic și de o rețea de informații cum nu se poate mai competentă.

— Oare n-ar trebui să...

— Mă văd obligat să te opresc. Nu găsești că ai elucubrat de-ajuns?

— Nici nu știi ce aveam de gând să spun.

— Ba da, știu. Aveai de gând să-mi povestești genul de aberații pe care le propovăduiau sufletele nobile din secolul vostru: un conducător trebuie să fie apropiat de oameni, trebuie să-i poată înțelege, și întreaga demagogie a idealurilor voastre democratice. într-un cuvânt, ai vrea ca Tiranul să meargă să strângă mâinile bunului popor, așa cum se întâmpla în epoca voastră înduioșătoare. — In sfârșit, mă întrebam și eu dacă poți cumva să iei decizii în legătură cu o stare de lucruri pe care nu o vezi tu însuși ?

— Si dacă ar vedea-o el însuși, cu ce-ar schimba asta lucrurile ? Ca să înțelegi o problemă trebuie să te fi confruntat CU ea! Si cum ar putea Tiranul să se confrunte cu toate problemele planetei ? — Prin urmare, guvernează orbește ?

— Este foarte bine informat.

— In cazul ăsta, deținătorii puterii sunt cei care îl informează.

— Mai puțin decât pe vremea voastră. Fiindcă astăzi informația este rezervată puterii oligarhice. — Nu ați inventat nimic. Numeroase regimuri au instituit confiscarea ei în cursul secolului meu. — Există o mare deosebire: noi nu practicăm nici o formă de propagandă, dovadă fiind faptul că Tiranul se numește Tiran și nu „prieten al poporului”, „președinte” sau alte tâmpenii mincinoase.

— Cazurile de clevetire sunt pedepsite?

— Dacă există clevetiri, ele nu ajung la urechile noastre. Nu ne sinchisim de ele nici cât negru sub unghie. Puțin ne pasă dacă Tiranul e disprețuit sau nu de oameni.

— într-un cuvânt, e un sistem care are toate defectele, în afară de ipocrizie.

— Crezi ce dorești. Prea puțin ne interesează judecata dumitale.

— Drăguț din partea dumitale, dar să nu pierdem firul discuției.

Ce s-a întâmplat cu Sudul? — Cum aș putea să răspund la o asemenea întrebare? E prea vastă. Dumneata mă întrebi ce s-a întâmplat cu jumătate din specia umană.

— Ești așadar de acord cu mine că problema nu e derizorie.

— Ba da, este, din exces de imensitate. Nici măcar Seherezada nu ar avea curajul să-ți răspundă. — Nu te grăbi. Avem în față mai mult de o mie și una de nopți. Dumneata și cu mine, Celsius, va trebui să ne petrecem veșnicia împreună.

— Mă faci să plâng.

— Sper din toată inima!

— Greșești crezând că ți-e permis orice. Noi nu am ezitat niciodată când a fost vorba de eliminarea cuiva care ne stătea în cale.

— Asta nu mă înspăimântă. Moartea, pentru mine, ar fi o ușurare. Nimic nu e mai rău decât starea asta intermediară.

Faptul că mă aflu încă aici, când, într-un fel, deja am murit este insuportabil.

— E amuzant cum toți condamnații la moarte pretind că abia așteaptă să-și dea obștescul sfârșit. Se întâmplă mereu același lucru: atunci când se trezesc față-n față cu capsula de cianură, se înverzesc la față de spaimă și imploră îndurare.

— Pari a te pricepe în materie de execuții.

— Nu mă ascund.

— Dacă ești un nemernic atât de sin-cer și lipsit de scrupule, ce te împiedică să-mi răspunzi la întrebări cu toată sinceritatea ?

— Când întrebările mă vizează doar pe mine, nu mă lipsesc de această plăcere.

— Dar pot, în sfârșit, să aflu și eu cine mai este vizat, în cazul de față?

— Iar eu pot să aflu, în sfârșit, de ce te interesează chestia asta ? De ce te preocupă atâta ceea ce s-a petrecut la mai multe secole după al dumitale?

— Cu puțin timp în urmă, îmi reproșai că nu mă interesa îndeajuns.

— Da, dar pui întrebări nepotrivite, care nu te vor duce nicăieri.

— Lasă-mă să judec singură.

— Asta în nici un caz.

— Dă-ți seama: dumneata și cu mine ne aflăm în pragul unei vieți comune. E ca într-o căsnicie; chiar mai rău, deoarece nu avem posibilitatea de a ne despărți. Si suntem tineri, din păcate; nu vom muri curând. Cum vrei să ne petrecem următorii patruzeci de ani evitând să vorbim despre Sud? — Nu e un subiect atât de important. Sunt sigur că o mulțime de oameni au trăit o viață întreagă fără să rostească acest cuvânt.

— Dacă există asemenea oameni, nu am nici un chef să-i cunosc.

— Si reciproca e valabilă. De altminteri, nimeni nu are chef să te cunoască în ziua de astăzi.

— E extraordinar ce arțăgos poți fi cu mine.

— Nu vād pentru ce ți-aș ascunde faptul că-mi displaci la modul absolut.

— Date fiind circumstanțele în care ne-am întâlnit, nimic mai firesc.

142 închipuie-ți însă că m-ai fi cunoscut în alt mod.

— Imposibil. Dacă ai fi fost din epoca noastră, ai fi fost îndrumată, de la cea mai fragedă vârstă, către straturile de jos ale populației.

Oamenii din elită nu sunt deloc înclinați să se amestece cu cei pe care-i numim „paria mintali”.

— Si ce soartă le este rezervată acestor paria?

— Femelele mulg balenele și hrănesc struții. Masculii muncesc în abatoare, în agricultură și păzesc depozitele. — Dar muncitorii ?

— Muncitorii sunt o castă mai sus. Trebuie să fii supercalificat ca să folosești utilajele în ziua de astăzi.

— Funcționari mai există ?

— Nu. Administrația este informați-zată de la un capăt la altul.

— Atunci, unde sunt plasați cei care nu sunt buni la nimic?

— In uzinele de cuvinte încrucișate.

— Poftim ?

— Da. Ne-am dat seama că jocurile de cuvinte încrucișate realizate pe calculator nu prezentau nici un interes.

Cuvintele încrucișate rămân singurul teren unde un om cu un coeficient intelectual scăzut poate depăși o mașină. Așa că, pentru ca oamenii aceia să aibă impresia că sunt folositori și să nu amenințe pacea socială, noi am creat numeroase uzine de cuvinte încrucișate care au șters cu buretele până și amintirea șomajului.

— Dar... există o cerere pentru toate acele cuvinte încrucișate?

— Cererea se mai și stimulează. Noi am răspândit patima cuvintelor încrucișate în sânul celor de 80-100.

— Celor cum ?

— Celor de 80-100, cu alte cuvinte, cei al căror coeficient intelectual se situează între 80 și 100.

Aceștia constituie 90% din populația mondială.

— Media a scăzut față de epoca mea.

— Da, dar cei mai buni au devenit și mai buni. Să revenim la cei de 80-100: ei constituie ținta principală a oricărei politici responsabile, deoarece sunt cei mai numeroși.

— În fond, ăștia sunt mediocrii.

— Se poate spune și așa.

— Crezi că și eu fac parte din ei ?

— Ești obsedată de propria persoană, nu? Liniștește-te. La o primă evaluare, dumneata ești o sfeclă.

— O sfeclă ?

— Așa îi numim noi pe cei de 50-80.

— Zău că prefer mai degrabă să fiu o sfeclă decât o mediocră.

— Să-ți fie de bine.

— Înveselește-mă. Spune-mi ce nume dați fiecăruia din straturile populației.

— Mai jos de 50, nu se mai poate vorbi cu adevărat de ființe omenești. Nu ne mai vine să ne batem joc de nefericiții aceștia; așa că am hotărât să-i desemnăm printr-o denumire abstractă: îi numim pâlnii.

— De ce ? Pentru că folosesc obiectul ăsta în loc de pălărie?

— Ce mai e și cu povestea asta ? Si de ce te amuzi atâta?

— în epoca mea, când venea vorba de un nebun, se spunea că se plimbă cu o pâlnie pe cap. — Si asta te face să te amuzi în halul ăsta ?

— Da!

— N-am să înțeleg niciodată umorul sfeclelor.

— Si reciproca e valabilă.

— Cum cei de 80-100 constituie marea majoritate, noi preferăm să nu le dăm un nume, ca să nu-i jignim (sunt cei mai susceptibili). Ii numim cei de 80-100. Numărul acesta spune totul.

— Mai departe ?

— Mai există „caducii”: cei de 100-120. Aceștia nu sunt destul de inteligenți pentru a face parte din elită, dar sunt prea inteligenți pentru a fi mediocri. Ei reprezintă principala noastră problemă. Nu prea știm unde să-i situăm, cu atât mai mult cu cât nu se remarcă prin supunere. Noi încercăm să-i orientăm spre o carieră artistică.

— Arta nu are nici o legătură cu coeficientul intelectual!

— Părerea unei sfecle.

— Întocmai: eu, o sfecclă, eram artistă.

— Nu: dumneata erai scriitoare.

— Si în ce segment îi situezi dumneata pe scriitori?

— Interesant în legătură cu literatura este că ea se manifestă în fiecare strat al populației. Există scriitorii sfecle, care se adresează unor cititori sfecle, scriitorii 80-100, caducii, și așa mai departe. Literatura ne este foarte utilă, fiindcă ne permite să sondăm starea de spirit a diferitelor straturi intelectuale.

— Eu una aș fi vrut să fiu o scriitoare pâlnie.

— Pâlniile nu citesc.

— Tocmai de aceea.

— Mincinoaso ! Dumitale îți plăcea să fii citită.

— în vremea mea, da. Dar faptul de a fi destinată unei pătri intelectuale bine determinate - fie ea cea mai de jos sau cea mai de sus - mă dezgustă.

— Ce sensibilă ești. Continui: mai există mica elită, constituită din cei de 120-130. Aproape toți juriștii se situează în acest segment. Mai

există elita: cei de 130-150. Aceștia sunt medici, ingineri. Vine apoi marea elită. Cei de 150-190. Ei sunt fizicieni, matematicieni.

— Lasă-mă să continui: dincolo de 190, se află geniile, ca dumneata, Celsius.

— Da, doar că nu se numesc genii, se numesc Granzi, pur și simplu.

— Ca granzii de Spania.

— Da, numai că nu mai există nici o Spanie și toate acestea nu au nici o legătură cu noblețea.

— De asta mi-am dat deja seama.

— Unul dintre aspectele frumoase ale sistemului nostru este că Tiranul are un coeficient intelectual de 140. El nici măcar nu face parte din marea elită.

— Da, e aproape un retardat.

— Te-ai privit vreodată în oglindă?

— Scuză-mă, dar nu am auzit prostie mai uluitoare decât clasificarea voastră. Soiul ăsta de termometru al inteligențelor și al carierelor e exasperant de greoi: nici măcar în epoca în care am trăit, care nu era dintre cele mai subtile, nu s-ar fi putut imagina vreodată un sistem atât de simplist și de arhaic. De altfel, lumea începea să fie de acord în legătură cu deșertăciunea testelor de inteligență.

— Ceea ce mă amuză este că, dacă te-aș fi situat printre Granzi, ai fi găsit aceste categorii excelente. — Dar pe mistici unde îi așezi?

— Pe mistici? De ce nu pe trapeziști?

— Răspunde.

— Ce întrebare deplasată! Nu mai există mistici. Cum vrei să mai existe mistici ?

— Dar dumneata de unde știi că nu mai există mistici ? Asta nu e o meserie și nici nu e scrisă pe fețele oamenilor.

— Ba da: misticii au obraji supti și ochii înconjurați de cearcăne.

— Un loc comun idiot și dezmințit de cea mai mare parte a portretelor de mistici.

— Dar de ce vrei să știi ce s-a întâmplat cu misticii ? Faci cumva un studiu despre minoritățile etnice? — Intuiția îmi spune că odată cu grozăviile de care nici nu îndrăznești să-mi vorbești a apărut din nou nevoia de misticism.

— Nu mai mult decât nevoia de ciumă și de holeră.

— Eu, una, sunt sigură că misticismul a făcut ravagii. Dar că, întocmai ca iubirea adevărată, misticismul adevărat se practică în tăcere. De aceea scapă parametrilor voștri statistici.

— Presupunerile dumitale sunt de o superficialitate adorabilă. Prea puțin interesează dacă există sau nu există mistici, îmi vine să-ți spun ce spunea Stalin atunci când i se aminteau obiecțiile Papei:

„Vaticanul? Câte divizii?”.

— Eu nu-ți vorbesc de religie, îți vorbesc de misticism.

— Cu atât mai mult. Unele religii revelate s-au putut organiza în grupuri de presiune: s-au creat niște precedente afurisite. Dar misticii au tot atâta influență asupra viitorului lumii câtă au vânătorii de fluturi.

— Habar nu ai.

— Nu fi ridicolă.

— Dumneata îmi pari a fi cel mărginit. Nici o știință, nici o inteligență, fie și a dumitale, nu-și poate permite să nu țină seama de chestiunea asta.

— Care chestiune ?

— A misticismului. A lumii invizibile.

— Stai puțin... Doar nu ai de gând să-mi vorbești despre Dumnezeu?

— Nu: nu e un subiect de conversație.

— **Atunci, despre ce anume** vorbești ?

— Despre lucrurile despre care nu se vorbește. Despre acele neliniști, despre necunoscutul care nu se poate să nu te obsedeze, despre acele lucruri incompreensibile și inexprimabile pe care le putem auzi în acordurile unor concerte de Bach, care nu ne lasă să dormim noaptea, care ne fac să ne gândim că suntem orbi și surzi...

— Povești de adormit copiii.

— Concertele de Bach sunt povești de adormit copiii?

— Concertele lui Bach sunt expresia geniului. E normal să te depășească.

— Aha. Pe dumneata nu te depășesc ? Dumneata compui cumva concerte comparabile dimineața, în timp ce-ți faci dușul ?

— Fiecare cu talentul său.

— Asa e. Bach cu muzica, iar dum-neata cu erupțiile vulcanice.

— Ai terminat cu ineptiile dumitale ?

— Ai să lași cumva posterității un *Menuet pentru Vezuviu și orchestră-apocaliptică ma non troppo*? — Unde vrei să ajungi?

— Cum poți să crezi că opera lui Bach sau a lui Mozart intră în simptomatologia dumitale intelectuală? Cum de poți fi atât de surd încât să nu auzi că undeva acolo se manifestă niște fenomene la care dumneata nu vei avea niciodată acces?

— Si ce-ai vrea ca toate astea să-mi provoace ?

— Frică. Aș vrea să-ți provoace frică.

— Frică de ce anume?

— Frică de ceea ce eu nu-mi îngădui să numesc. Frică de ceea ce nu poate fi numit.

— Am înțeles! Dumneata vrei să-mi inspire frica de infern! Să mori de râs, nu alta.

— Nu: infernul are nume. A numi lucrurile înseamnă a le răpi caracterul primejdios. Si nu am nici o îndoială asupra unui lucru: în cele din urmă te va cuprinde frica. — Dumneata te iei cumva drept statuia Comandorului din *Don Giovanni*?

— Probabil că ai lucruri pe care ți le reproșezi, dacă deviezi cu atâta înverșunare discuția - și o deviezi atât de stângaci, fiindcă exemplul lui Don Giovanni ți se potrivește ca o mânășă.

— Găsești că vreau să te seduc ?

— Lui Don Giovanni nu-i plăceau femeile mai mult ca dumitale. Ceea ce-l interesa era încălcarea regulilor.

— încălcarea regulilor nu mă interesează, întrucât eu sunt cel care le creează.

— Oare dumneata nu știi că există și legi eterne asupra cărora nu ai nici o putere ?

— Iată-o pe noua noastră Antigonă din secolul douăzeci. Ei bine, nu, închi-puie-ți că nu există legi eterne și că responsabilitatea e singurul meu criteriu de judecată.

— Eu îți repet: într-o bună zi, te va cuprinde frica. Nu vei ști nici măcar de ce anume îți va fi frică, și nici unul din frumoasele dumitale cuvinte despre responsabilitate nu-ți va aduce pacea. În ziua aceea, nu mi-ar plăcea să fiu în locul dumitale.

Note:

1. Don Juan: seducător celebru, a cărui poveste a dat naștere unuia dintre cele mai durabile mituri din cultura occidentală și a făcut subiectul a numeroase opere de artă. În cazul de față, se face aluzie la opera lui Wolfgang Amadeus Mozart, *Don Giovanni*, cu un libret semnat de Lorenzo da Ponte, (n.r.) 2. Personaj din tragedia antică cu același titlu de Sofocle, celebru pentru curajul de a se împotrivi regelui în hotărârea de a-și înmormânta fratele, apărând legile nescrise ale cetății, (n.r.)

— Spui asta ca și cum eu aș fi vinovatul! Dar eu nu existam în vremea aceea.

— În vremea genocidului?

— Nu a fost un genocid, a fost o nimicire, pur și simplu.

— Regret: uciderea tuturor populațiilor din Sud - eu numesc asta genocid.

— Noi o numim altfel.

— La naiba! Prin urmare, asta s-a petrecut? Eu spuneam asta așa, la întâmplare, ca să văd dacă pici în cursă. N-aș fi crezut niciodată că...

— Nu a fost un genocid, a fost o nimicire.

— Si cinismul are niște limite, Celsius! Prea puțin contează că voi numiți asta genocid, nimicire sau bagatelă. E o mârșăvie, oricare ar fi terminologia folosită.

— Ar fi fost o mârșăvie dacă am fi decimat Sudul.

— Decimat ? Nu ați decimat Sudul, i-ați ucis pe oamenii din Sud până la unul!

— Nu. Dumneata nu ai înțeles: decizia noastră a fost una de ordin intelectual. Noi am decis că nu va mai exista nici un fel de Sud.

— Poftim?

— Nu mai există Sud. Asta este.

— Vrei să spui că nu mai există nimeni în Sud?

— Nu, eu spun că nu mai există Sud. Oamenii din secolul douăzeci și doi nu au vrut să-și asume răspunderea pentru o asemenea exterminare: era vorba de suprimarea a două treimi din populația lumii. Specia umană nu ar fi putut să trăiască mai departe cu o responsabilitate atât de dementială. Problema a fost rezolvată la scară

enormă și totodată într-o manieră sofisticată: avea să fie scufundat vasul odată cu echipajul. Ce s-a întâmplat cu oamenii din Sud?

Nu mai există Sud, prin urmare întrebarea dumitale nu are nici un sens.

— Răspunsul dumitale nu are nici un sens! Cum vrei să nu mai existe deloc Sudul? E imposibil!

— Draga mea prietenă, e posibil de patru secole, fără să fi fost necesară cautiunea dumitale morală. — Eu nu-ți mai vorbesc de morală, îți vorbesc de logică. Dacă există un Nord, un Est și un Vest, din punct de vedere logic e insuportabil să nu existe și Sud.

— Îți place logica, nu? Ai picat la tanc, și mie îmi place. Să vorbim despre ceva logic: să vorbim despre Pompei. Ce înseamnă faimoasa aporie a mincinosului în comparație cu aporia Pompeiului? Eruptia a fost declanșată acum un an - mai știu și eu câte ceva, eu sunt cel care a provocat-o. Si dumneata, din fundul secolului douăzeci, știi că Pompeiul a fost îngropat sub lavă în ziua de 24 august a anului 79 după Hristos - și asta cu șase secole înainte de intervenția noastră. Chestia nu stă în picioare, nu-i așa? Din punct de vedere logic, nu se poate susține, nu-i așa?

— Nu numai din punct de vedere logic.

— Fiecare lucru la timpul său. Logica precede orice judecată, să nu uităm asta. Ceea ce vreau eu să te fac să admiți este că aporiile pot să aibă o realitate materială. Nu poți nega asta: însăși prezenta dumitale aici o dovedește. Până în secolul douăzeci și doi, se credea că raționamentele aporetice erau niște angrenaje abstracte hărăzite colecționarilor de idei bizare. Dar nu este așa: cu aporiile se întâmplă ca și cu macaroanele, cu gramatica sau cu viața, în general: ele sunt ceea ce faci din ele.

— Nu-i adevărat: nu poți să hotărăști că 2 și cu 2 fac 5.

— Ba da, poți. Cum ai putea să negi dumneata ceea ce au confirmat patru secole? Non-existența Sudului poate că e absurdă, dar, când o absurditate e recunoscută de toată lumea de 400 de ani, ea se numește realitate. Si funcționează.

— Mda. Nici nu e nevoie să ne întrebăm ce presiune a exercitat politica asupra minților pentru a le împiedica să-si formuleze sus si tare obiecțiile.

— Nu te amăgi singură, biata mea copilă. Niciodată nu a fost acceptată o idee cu atâta zel și ușurare de către omenirea supraviețuitoare. Ți-am mai spus: oamenii nu ar fi. avut tăria de a trăi mai departe cu o vinovăție atât de strivitoare. Prin aceasta, li se oferea un subterfugiu minunat: „Genocidul? Care genocid? Oamenii din Sud? Ce-i aia, Sudul? Nu există așa ceva. N-am auzit vorbindu-se niciodată despre el”.

— Atât de departe a putut să
meargă ipocrizia?

— Nu e ipocrizie. E instinct de conservare. Dumneata nu pari să fi înțeles cât de necesară era nimicirea Sudului. Nu greșeau atunci când spuneai, mai adineauri, că axa Nord-Sud era cea mai înfricoșătoare: era din ce în ce mai teribilă, înțelegi, axa care despărțea pe cei îndestulați de cei care mureau de foame. Devenise de nesuportat. Invazia celor săraci nu mai era doar o amenințare, era o fatalitate numerică.

— Visez eu, sau dumneata ești pe cale să justifici ceea ce s-a petrecut?

— Nu, explic doar ce s-a întâmplat. La mijlocul secolului douăzeci și doi, omenirea a fost obligată să aleagă: ce categorie umană avea să fie sacrificată? Handicapații ? Aceștia nu erau destul de numeroși.

Chinezii? Erau prea puternici. Oamenii prea urâți ? Criteriul nu era bine definit. Intelectualii ? Erau amuzanți. Grașii? Erau iubiți. Si apoi, de ce să se caute atât de departe, când exista o rasă atât de neplăcută ca săracii? Săracii : puah! Ce specie detestabilă. Stii de ce erau cei săraci obiect al urii? Pentru că îi făceau pe ceilalți să se simtă cu conștiința încărcată. Atunci când întâlnești un grăsan sau un bolnav mintal, nu te simți vinovat: e un grăsan pentru că e un grăsan, e un bolnav mintal pentru că așa s-a născut. Însă, atunci când dădeai nas în nas cu un sărăntoc, era greu să nu-ți spui în sinea ta: „Dacă i-aș da jumătate din avutul meu, nu ar mai fi sărac”. Asta tot logică înseamnă.

— Îmi vine să vărs.

— De ce ? Ți-am spus cumva vreo noutate? Si în epoca voastră săracii erau detestați.

— Nu de toată lumea.

— Excepțiile autentice erau foarte rare. Nu e de ajuns să contribui la opere de caritate ca să dovedești că-i iubești pe săraci. Crede-mă, la

mijlocul secolului douăzeci și doi, atunci când a fost vorba de sacrificarea unei specii, nu s-a stat prea mult pe gânduri. În sfârșit, urma să nu mai existe săraci! Urma să poți mânca liniștit, să dai drumul la televizor fără să-ți fie frică. Cutia de scrisori avea să înceteze în sfârșit să mai fie burdușită de hârtii care povesteau drama copiilor peruani - cui îi păsa de copiii peruani? Ce le-a venit peruanilor să aibă copii? Eu, dacă aș fi fost peruan, aș fi înțeles că nu trebuia să am copii. Și apoi, să fii peruan, i-auzi, ce idee caraghioasă, păi ce, eu sunt peruan? Și unii ar vrea să le dau din banii mei oamenilor ăloră? — De aici și până la ideea de a nu mai exista peruani...

— Ei bine, nu mai există peruani. Și nu mai există nici sudanezi, nici nigerieni, nici brazilieni, nici somalezi etc. În sfârșit, am rămas noi între noi.

— E o mârșăvie.

— Haide, haide. În 1995, dumneata nu erai Maica Tereza din Calcutta, cred. Prin urmare, nu cred că ai voie să-ți dai cu părerea.

— Nu pot să cred. Așa ceva îmi depășește înțelegerea.

— Nu vād de ce n-ai crede. Secolul vostru se pricepea în materie de genociduri.

— Nu se poate compara.

— Așa ? Explică-mi deosebirea.

— Amploarea!

— Exterminarea a cincizeci de miliarde de persoane diferă oare atât de mult de exterminarea a douăzeci de milioane ? E destul de meschin criteriul dumitale. Nu: adevărata deosebire dintre genocidurile din secolul douăzeci și nimicirea din secolul douăzeci și doi este de ordin intelectual. Oamenii din secolul douăzeci și doi pur și simplu au suprimat o categorie mentală. Și nu cea mai neînsemnată: Sudul. E ca și cum ar fi trepanat planeta.

— Poți să-i spui așa. Cum se poate trăi fără Sud? Acum nu-ți mai vorbesc nici măcar de logică. Sudul: oare nu el este sarea pământului? Eu am trăit ani îndelungați în Sud: nu au fost anii cei mai fericiți din existența mea, dar au fost cei în care viața mi s-a părut a fi mai aproape de mine. A merge spre Sud nu însemna oare a merge spre sursa vieții ?

— Si eu sunt convins de asta.

— Să vorbim despre dumneata, Celsius: că populația egoistă a acceptat dispariția Sudului, asta nu mă miră din cale-afară. Dar dumneata! Dumneata, cel cu atâta știință de carte, dumneata, pe care nu te iubesc, dar a cărei inteligență pătrunzătoare nu o pot totuși nega - dumneata, Celsius, elită culturală, dumneata, specialistul în Antichitatea romană, dumneata, care nu se poate să nu știi că civilizația s-a născut în Sud -, cum de suporti să trăiești cu gândul ăsta monstruos? — Capacitatea de rezistență la oroare a oamenilor depășește închipuirea.

— În sfârșit, lucrul ăsta nu te îmbolnăvește ? Ceilalți au reușit să elimine Sudul dintre categoriile lor mentale: asta probabil că-i ajută. Dar dumneata. care ești atât de bine informat, cum de suporti așa ceva? Fiindcă, din câte am înțeles eu, Sudul Italiei nu mai există nici el.

— într-adevăr. Secolul douăzeci și doi a procedat precum Hristos: s-a oprit la Eboli.

— Italia, Celsius! Terenul tău de vânatoare ! încep să te înțeleg. Cinic cum ești, dispariția Filipinelor și a Liberiei probabil că nu te împiedică să dormi. Dar a fost atinsă lumea dumitale romană ! Lucrul ăsta trebuie să-ți fi rămas în gât, nu?

— Dumneata ești plasată mai bine ca oricine pentru a ști cum am reacționat eu. Ai uitat cumva?

— Pompeiul ?

— Bineînțeles. Nu scăpăm de el.

— Povestește-mi.

— ți-ar veni foarte ușor să reconstitui povestea vieții mele. M-am născut acum treizeci și șapte de ani. Foarte repede m-am remarcat ca fiind copilul cel mai strălucit al generației mele. Am fost îndrumat spre fizică, așa cum se procedea cu toate mințile superioare. Iubeam această știință, dar ea numi era de ajuns. Am cerut să fiu inițiat în cunoașterea cea mai secretă, cea rezervată doar câtorva Granzi: științele antice.

— Evident: din secolul douăzeci și

doi, îmi închipui că istoria
Antichității e subiectul tabu prin
exelență.

— Ca și tot ce s-a petrecut în Sud.

— Așadar, prin forța lucrurilor, ai descoperit existența Sudului?

— Clipa aceea mi-a rămas pentru totdeauna în amintire. Aveam
șaptesprezece ani: brusca apariție a Sudului în creierul meu parcă m-
a pălmuit. A urmat o criză înspăimântătoare. O noapte întreagă, am
jurat că voi purta omenirii o ură nemărginită.

— E plăcut să auzi că în secolul douăzeci și șase mai există
adolescență.

— Furia era insuportabilă. Dimineața, am luat o hotărâre lipsită de
simțul măsurii: de vreme ce nu puteam să anulez ceea ce se petrecuse,
eu, Celsius, aveam să salvez de la naufragiu un eșantion de Sud.

— Doar că mai trebuia să-l și alegi.

— într-adevăr. Nu știu dacă dumneata îți dai seama ce a însemnat
această alegere. Având în vedere slabele noastre resurse de energie, nu
aveam dreptul să greșesc: trebuia să găsesc locul unic și desăvârșit
care avea să constituie, până în veacul vecilor, ultima clipă de
strălucire a Sudului, ultima urmă a ceea ce a fost germenul și totodată
pieirea civilizației. Misiunea pe care mi-o asumam era înfiorătoare!
Si nu aveam decât șaptesprezece ani.

— Mă uimești. Părei mai preocupat de alegerea locului decât de
găsirea mijloacelor științifice ale... recuperării.

— Da! Deoarece mijloacele urmau să fie determinate de situl ales. Eu
nu sunt Dumnezeu: dacă nu ar fi existat un vulcan în apropierea
Pompeiului, ar fi trebuit să inventez altceva.

— Dar cum puteai să efectuezi asemenea cercetări când nu dispunea!
nici de teritorii meridionale, nici de hărți geografice? Fiindcă nu cred
că mă înșel atunci când presupun că Sudul nu mai era menționat pe
nici un material cartografic ? — Cum vrei să fie cartografiat ceva ce
nu mai există?

— Exact. De aceea te întreb ce elemente te-au ajutat
în cercetarea dumitale.

— Textele antice. Nimic altceva.

- Dar ce puteau să conțină acele texte antice? Îmi freamântă degetele la gândul că nu am avut posibilitatea să le cunosc și eu.
- Nu te mai plânge atâta: datorită erupției, epoca dumitale a dispus de mai multe texte despre Pompei decât a noastră. A trebuit să dau dovadă de un fler deosebit pentru a identifica, printre atâtea cetăți menționate, pe cea care nu trebuia să fie uitată.
- Cum puteai să fii sigur de asta? Doar nu văzuseși celelalte cetăți.
- Existau indicii. Am puricat îndeosebi corespondența latinilor: scrisorile pe care le trimiteau de la Pompei erau incomparabile. Poporul roman, în ciuda admirației pe care i-o port, a avut întotdeauna o latură greoaie: nu degeaba oamenii aceia au stat la originea dreptului occidental. Ei prezentau acel aspect chițibușar tipic pentru chthonieni: asta se simțea până și în elocința și în epistolele lor. Or, scrisorile compuse la Pompei păreau ieșite de sub calamele celor mai rafinați dintre greci.
- Dacă îi preferai pe greci latinilor, trebuia să alegi o cetate grecească.
- Să nuanțăm. Mai întâi, după cum știi. Pompei poate fi considerat un oraș grecesc. Apoi, eu nu îi prefer pe greci latinilor. Trebuie să fii filolog, metafizician, mistic, pictor sau obsedat sexual pentru a-i prefera pe greci latinilor.
- Dumneata nu ești, într-adevăr, nimic din astea.
- Eu sunt un om al secolului meu și, mai mult, un om politic.
- La șaptesprezece ani erai deja un om politic?
- Nu, dar știam că proiectul meu era irealizabil dacă nu deveneam un om care să dețină putere, adică un om cu responsabilitate. De unde preferința mea pentru lumea romană.
- Totuși, tirania voastră este după modelul grecesc.
- De la grecii aceia, da: fiindcă, în general, atunci când este citat un model politic grecesc, e vorba despre Pericle. Iar Pericle, contrar afirmațiilor unor drăguți de filologi hrăniți cu basoreliefuri și cu genitive absolute, se află la originea celui mai rău sistem de guvernământ din lume. De altminteri, Grecia și-a început declinul de la Pericle. Si atunci când a avut de administrat mari entități teritoriale, ea și-a demonstrat limitele abilității sale politice. Romanii s-au dovedit a fi niște administratori incomparabil mai calificați.

— Considerațiile astea te-au influențat cumva în privința alegerii sitului de prezervat?

— Bineînțeles. Eu doream un loc care să mă satisfacă atât sub aspect artistic, cât și politic.

Descoperirea Pompeiului a fost copleșitoare. Ea a fost cu atât niai emoționantă, cu cât cercetările mele s-au făcut orbește: nu dispuneam decât de niște descrieri și abia-l întrezăream. Prin intermediul textelor, aveam impresia că treptat, treptat îl dezgropam din nisip. Dacă am fost vreodată îndrăgostit, asta s-a petrecut atunci. Aveam optsprezece ani.

— Ești un tip ciudat.

— Pentru că m-am îndrăgostit de o cetate și nu de o femeie ? Eu mă consider mai de bun-simț decât alții.

— E explicabil.

— Eram îmbătat de proiectul meu: urma să fac ceea ce Yahve făcuse pentru arca lui Noe, dar era ceva cu mult mai dificil, deoarece eu aveam să pornesc la lucru cu douăzeci de secole întârziere. Lipsa de măsură a ideii mele mă electriza. M-am cufundat în studiu, nu numai pentru a pune la punct realizarea tehnică a proiectului, ci mai ales pentru a o prezenta oamenilor politici. Fără acordul Tiranului, nu aș fi avut nici o șansă. Pentru a-i obține aprobarea, trebuia să mă număr eu însumi printre oligarhi. Am trecut toate probele cu succesul pe care îl știi.

— Încep să te consider mai puțin demn de dispreț.

— În cunoștință de cauză, ai putea să mă consideri demn de admirație. Nu faci decât să mă insulti de când ne-am întâlnit. Nu pari să fi înțeles că eu sunt singura ființă umană care, în cursul ultimelor patru secole, s-a interesat de Sud.

— Trebuie să recunosc că ai ales un mod straniu de a proceda.

— Poate. Dar ești oare conștientă că nu exista nici un alt mod? Cum aș fi putut eu să redau viața unei părțicele din Sud dacă nu aș fi pus-o, în prealabil, să treacă prin proba focului?

— Doamne...

— Vezi, așadar. Înainte de a considera drept inumane procedeele din prezent, întreabă-te dacă avem de ales.

— Ai obținut ușor acordul Tiranului ?

— În acest scop, alcătuisem un dosar beton armat. Mi-a luat zece ani ca să-l scriu. Trebuia ca, la citirea lui, Tiranului să-i fie cu neputință să refuze. Ceva și mai dificil: trebuia ca nici un oligarh să nui opună vetoul său. În general, e de ajuns ca într-un text de lege să apară cuvântul Sud pentru ca aceasta să fie taxată drept o impertinență politică. Or, în cazul de față. Sudul se afla în miezul întregii afaceri. Am fost nevoit să desfășor comori de sofistică și de diplomatie pentru ca dosarul să nu fie respins din capul locului. — Ce argumente ai folosit ?

— Ai să râzi: am pledat pur și simplu pentru negarea idealului meu. Prima jumătate a proiectului meu era demnă de Cato cel Bătrân, cu deosebirea deloc neglijabilă că eu îndeamnam la distrugerea a ceea ce era deja distrus: trăgeam asupra dricului, nu aveam cuvinte destul de grele pentru a încondeia acea lume de desculți, de leproși, de morți de foame, de puturoși, de obsceni, de fătători, de lăptoși, de guri mari și spurcate, de malariei, de flecari, de mincinoși, de împuțiți, de gușați - pe scurt, de meridionali. Specia aceea fusese flagelul planetei și nimicirea ei fusese o acțiune la fel de sănătoasă ca amputarea unui membru cangrenat: asta era teza pe care o dezvoltam, cu o elocință demnă de un Joseph de Maistre.

— Te prezentai în chip de campion al dușmanilor Sudului, pentru a adormi sen-tim.entele de neîncredere.

— Nu: îmi prezentam proiectul ca urmare logică a diatribei mele. Spuneam cam așa: „Problema este că Istoria înseamnă uitare: generațiile viitoare nu vor mai ști pentru ce uram noi Sudul. Ele ar putea săl redescopere și să încerce restaurarea lui. Pentru a le feri de această eroare colosală, să redăm trup acestei cetăți a trândăviei și huzurului, acestui simbol al decadenței care era Pompeiul”.

— Si s-au lăsat păcăliți?

— Aveam reputația de a fi. cel mai mare specialist în Antichitatea latină. Opiniile mele se bucurau de autoritate. Cât privește titlul dosarului meu, acesta avea tot ce trebuia pentru a le plăcea: se numea „Infecția”. Există vreun cuvânt mai potrivit pentru a teroriza un conducător considerat ca fiind modern?

Infecția era Sudul: trebuia să ne apărăm de el printr-un procedeu pe care am avut neobrăzarea de a-l numi „homeopatie pilduitoare”. Expresia spunea bine ceea ce voia să spună : a reînvia un mic focar de infecție pentru a descuraja pentru totdeauna reconstituirea acelui gen de civilizație.

— Sper, pentru dumneata, că nu există microfoane în bazilica asta.

— Nu-ți fie teamă: eu sunt și șeful serviciilor secrete. Pentru a te proteja de o instituție nu există mijloc mai bun decât a-i prelua comanda.

— Cu ajutorul serviciilor voastre secrete m-ai auzit proferând acele nefericite de ipoteze privitoare la Pompei?

— Nu ți se poate ascunde nimic.

— Dispuneți de un ecran pentru explorarea trecutului?

— Din păcate, nu: nu am reușit niciodată să captăm imaginile. Asta deoarece viteza luminii e prea mare: ea este, ca să zicem așa, de neajuns din urmă. În schimb, aceea a sunetului e accesibilă: captăm zgomotele trecutului cu o precizie perfectă. Așadar, eu înregistrasem conversația dumitale, dar nu-ți văzusem fața: am avut un șoc când am descoperit cât de urâtă erai.

— Am înțeles, sârmanul meu Celsius.

— Acestei lipse a imaginii i se datorează micile noastre erori experimentale, cum ar fi. erupția vulcanului Pelee.

— Nu poți face omletă fără să spargi niște ouă.

— Am crezut că înnebunesc. Executarea proiectului era amânată an după an: tehnicile nu erau suficient de rafinate, exista un mare risc de a provoca o erupție prea puternică, cu seisme în lanț care ar fi putut să distrugă Pompeiul în loc să-l acopere cu lavă protectoare. Eu eram nerăbdător, întocmai ca îndrăgostitul care nu cunoaște încă frumusețea celei pe care o iubește. În ciuda științei mele, nimic nu-mi permitea să-mi imaginez zâmbetul ei, chipul ei. Pe lângă aceasta, trăiam cu teroarea că vreunul dintre oligarhi și-ar putea da seama de incorectitudinea politică a proiectului meu și i-ar putea opune un veto întârziat. Dumneata greșeați adineauri considerându-mă un opozant al Tiranului: singurii mei dușmani adevărați sunt pairii, ceilalți trei

oligarhi. — Nu sunteți decât patru! Iată o oligarhie care-și merită numele.

— Dacă ai ști ce comori de ipocrizie desfășor pentru a păstra simpatia lor! Pentru a avea aprobarea acelor oameni care îmi sunt atât de inferiori!

— Coeficientul dumitale de inteligență este mai ridicat decât al lor?

Note:

1. Joseph de Maistre (1753-1821), scriitor francez originar din Savoia. După Revoluția franceză a trăit în exil, stabilindu-se în cele din urmă la Sankt-Petersburg. A scris și a publicat lucrări în care propovăduia contrarevoluția creștină, (n.t.)

— Nici măcar. Dar, la nivelul nostru de inteligență, sensibilitatea își reintră în drepturi. Eu sunt singurul dintre ei în stare să am emoții.

— Fără îndoială pentru că dumneata ești cel mai orgolios.

— Există vreo legătură ? E posibil, la urma urmei. Mi-ar plăcea să cred asta. În sfârșit, anul trecut, pe 24 august, am putut să declanșăm operațiunea. Atâția ani de muncă pentru o oră de erupție! Era ceva amețitor, ca atunci când o faci lată.

— Probabil că nu e ușor să provoci o erupție orbește.

— Draga mea, mie-mi spui? Exaltarea mea nu era egalată decât de teamă: doar ulterior, la vederea rezultatului, aveam să fim în stare să constatăm pagubele. Să direcționezi fluxurile de lavă doar cu ajutorul auzului era ceva nemaipomenit! Strigătele victimelor ne-au ajutat mult, slujindu-ne drept repere: acolo unde răcnetele nu erau suficient de tari, însemna că rătăceam prin câmpia goală din jur.

— Ce oroare.

— Urletele erau sfâșietoare: era emoționant să constați că, după 2 500 de ani, strigătele muribunzilor nu s-au schimbat. Cele mai neînsemnate inflexiuni datorate spaimei și deznădejdii răsinau straniu de modern. Îmi dăduseră lacrimile. — Te detest.

— Greșești. Dacă Terra nu ar fi fost populată decât de găsculițe de soiul dumitale, nimeni nu ar fi atentat niciodată la drepturile omului, desigur, dar nici n-ar fi. construit nimeni ceva frumos pe lume.

— E o teorie care exista deja în epoca mea și în care eu nu credeam.

— Nu aveai încă destule argumente pentru a crede.

— Îți bați joc de mine ? Am în prezent mai multe decât e nevoie ca să nu cred în ea.

— Modul dumitale de a plasa pronumele personale denotă un arhaism chiar și pentru secolul douăzeci. — O fac dinadins. Secolul douăzeci și șase îmi provoacă o nevoie furibundă să mă cufund în arhaisme.

— A te cufunda e termenul exact. Eu, vezi dumneata, am făcut contrariul: am desprins din naufragiul morții un oraș care nu mai exista. Adineauri vorbeai despre arheologi: ce ageamii! Buni doar să sape niște găuri în sol și să pună jaloane. Si pentru asta aveau nevoie de diplome!

— Stii prea bine că lucrurile erau mult mai complicate.

— A, da, atât de complicate încât erau aproape întotdeauna incapabili să-și găsească singuri situările. Cel mai adesea, se mulțumeau să dea fuga acolo unde constructorii de la metrou sau plugarii dezgropaseră, din întâmplare, un obiect bizar. Amatorism prin excelență.

— într-adevăr, așa a descoperit un țăran ruinele Pompeiului în secolul nouăsprezece. Spune-mi, Celsius, dumneata care ești un om inteligent, explică-mi cum a fost cu puțință ca orașul ăsta să fie descoperit de două ori.

— Crezi că mă poți pune în încurcătură, nu-i așa? Sărmana mea micuță, prostiile întâmplătoare ale aventurierilor din trecut nu interferează în nici un fel cu marile descoperiri științifice ale secolului nostru. Atâta timp cât creierul dumitale preștiințific nu va admite că două adevăruri contradictorii își pot afla locul printre proprietățile timpului, nu vei înțelege nimic.

— În definitiv, ce dovezi ai dumneata pentru mulțimea de baliverne pe care mi le arunci în față?

— Dovada cărei „baliverne” anume o dorești?

— Ei bine, pentru început, eu nu sunt convinsă că Pompei există.

— Poftim?

— La urma urmei, eu nu am fost niciodată acolo. Poate că mi s-au spus minciuni.

— Stai puțin. Dacă informațiile mele sunt exacte, dumneata nu erai cosmonaut.

— Ești bine informat.

— Așadar, dumneata nu ai fost niciodată pe Lună.

— Nu, după câte știu.

— Atunci, ca să-ți preluăm raționamentul. Luna nu există.

— E posibil. Eu am considerat-o întotdeauna sașie. Luna, cu mania ei de a-și schimba forma pe tot parcursul anului. O halucinație, fără îndoială. — într-un cuvânt, puțin îți pasă de ce zice lumea.

— Nici măcar. Din cauza credulității mele maladive, am învățat să fiu neîncrezătoare. Si am avut dreptate, fiindcă am văzut năruindu-se atâtea certitudini. Astfel, fetiță fiind, eram convinsă că adulții aveau în creier ceva ce copiii nu aveau - o excrescență care urma să se dezvolte înăuntrul propriului meu cap atunci când aveam să mă fac mare.

Nimic nu mi-ar fi putut schimba convingerea asta: fără glanda aceea necunoscută, care putea fi explicația comportamentului atât de bizar al adulților? Apoi, m-am făcut mare și am observat că nu-mi crescuse nimic în creier. De atunci am învățat să mă îndoiesc de toate.

— Draga mea copilă, sunt emoționat până la lacrimi de faptul că acorzi amintirilor dumitale virginale o valoare de argument științific. Spune-mi, fratele dumitale mai mare nu ți-a îndrugat cumva, când aveai vreo patru ani, niște gogoși de care te-ai putea folosi acum pentru a-mi demonstra - nu știu

- că apa nu fierbe la 100 de grade, că unghiul drept nu există, sau vreo altă revelație zdrobitoare?

— Hai, ia-mă peste picior. Si găsește-mi un singur argument logic - subliniez : logic - pentru a-mi demonstra că Pompeiul există.

— Dar... e ceva lipsit de bun-simț. Toată lumea știe că Pompeiul există.

— „Toată lumea știe că...” : asta e logică poujadistă. Un argument mai prost nici că se poate. În plus, dacă e să mă iau după spusele dumitale, omenirea a petrecut cel puțin șase secole fără să aibă habar de el. La chestia asta ai picat, bătrâne.

— În sfârșit, am văzut Pompeiul cu ochii mei, eu, cel care-ți vorbește.

— Cine îmi garantează că nu ești un mincinos ?

— Suntem milioane de oameni care am văzut Pompeiul.

- Poate că sunteți milioane de mincinoși.
- Si în epoca dumitale, milioane de oameni au văzut Pompeiul.
- Si în epoca mea existau mincinoși.
- Dar Pliniu cel Tânăr era și el un mincinos ?
- Aproape sigur. În 1995, lumea începea să descopere că acești admirabili cronicari latini erau mari amatori de mistificări, lucru dovedit prin exemple ilustre.
- Ești regina farsorilor.
- Dovedește-O.
- Explică-mi așadar ce interes aveau oamenii aceștia — aceste milioane de oameni - să te mintă în legătură cu Pompeiul.
- Interes? Ești un novice, Celsius. Nu e nevoie de nici un interes pentru a minți. Plăcerea e de ajuns. — Atunci cum se explică faptul că aceste minciuni concordă atât de bine?
- Este o mistificare perfectă, asta e tot.
- Si fotografiile ? N-ai văzut fotografiile de la Pompei?
- Montaje. O joacă de copii. — Dar vizitatorii care se întorceau de acolo uluiți?
- Autosugestie. Sau, dacă nu, îndoctrinare. — Si dacă te-aș duce la Pompei ca să vezi vestigiile?
- Aș putea spune că v-ați jucat de-a factorul Cheval. Că dumneata și ajutoarele dumitale v-ați distrat fabricând ruine.
- De cine vrei să-ți bați joc, de fapt ?
- Dar dumneata ? Eu îți ceream să recurgi doar la logică pentru a-mi dovedi existența Pompeiului, și dumneata mi-ai oferit niște jalnice argumente umaniste. Cum de poți ignora faptul că minciuna e o caracteristică esențială a omului? Si ai vrea să te cred?
- Atenție: în câteva secunde o să te alegi cu un ochi învinețit.

Note:

1. De la poujadism, doctrină politică naționalistă, antiparlamentară și antieuropeană, a Uniunii pentru Apărarea Comerțanților și Meșteșugarilor, mișcare inițiată de Pierre Poujade în Franța anilor '50. (n.t.)

1. Aluzie la Palatul ideal, edificiu bizar construit în orașelul Hauterive în anii 1879-1912 de factorul poștal Ferdinand Cheval, din pietre culese de pe traseele sale zilnice, (n.t.)

— A, da: atunci când un admirabil om de știință al cărui coeficient intelectual se apropie de 200 nu mai are argumente, lovește. Ești atât de uman încât e chiar reconfortant, micul meu Celsius.

— Așadar, aici doreai să ajungi ? Doar ca să dovedești cât sunt eu de uman ai jucat toată comedia asta a neîncrederii ?

— Nu am jucat nici o comedie și nici că-mi pasă de omenia dumitale. De fapt, te-am pus la încercare. Și simt o oarecare mulțumire constatând că nu i-ai făcut față. Fiindcă, dacă nu există nici o dovadă ținând de logica formală pentru a atesta existența Pompeiului, explicațiile dumitale nu fac nici ele mai multe parale. Totuși, există un argument suprem, un argument care transcende toate raționamentele posibile, dar dumneata nu ai avut subtilitatea de a mi-l servi.

— Mă aștept la ce e mai rău.

— Eu cred în existența Pompeiului pentru că Pompeiul este frumos.

— Frumusețea nu este un criteriu al adevărului.

— Ba da. Este adevărat ceea ce e frumos. Restul sunt născociri.

— Criteriile frumuseții sunt fluctuante.

— Ca și adevărul. O singură lege rămâne valabilă: este adevărat ceea ce este frumos. Phrynea este achitată pentru că este frumoasă: frumusețea ei nu inspiră indulgență, frumusețea inspiră încredere. Oamenii decid să fie crezută pentru că este frumoasă. Oamenii au dreptate.

— Iar eu am dreptate să nu te cred deoarece ești urâtă.

— Iar eu am dreptate să nu cred în acele șase secole de urâtenie pe care mi le-ai rezumat.

— Dumneata nu mai crezi nici măcar în Istorie?

— Începând din acest moment, n-am să mai cred decât în ceea ce e frumos. Puțin îmi pasă că aș putea fi imitată -și cu toate astea sper, o,

da, sper că va veni acea zi a judecării când lumea va găsi de cuviință să observe că aceste milenii de coșmar erau niște minciuni, că acele șiruri de orori erau pure fabulații ale unor minți bolnave și că în realitate nu s-a întâmplat nimic, nu a avut loc nimic, nu a existat nimic, cu excepția unor rare și infimezimele paranteze de frumusețe, câteva clipe în Ionia - iertare ! e prea la Sud! - sau, de pildă, întâlnirea dintre Dante și Beatrice.

— De ce acest exemplu și nu un altul ?

— Pentru că Beatrice avea nouă ani. Pentru că Dante pregătea Apocalipsa.

— Dumnezeu speră să vină Apocalipsa, nu-i așa?

— Prefer de o mie de ori Apocalipsa decât tot ceea ce mi-ai povestit. De altfel, ce oare mă împiedică să cred că a și avut' loc?

— Așa, deci. Îmi ceri acum un nou maraton logic ca să-ți dovedesc contrariul?

— Inutil, dragul meu. S-a văzut totul.

S-a întâmplat. O lume fără Sud este o lume care nu mai există. Ce ușurare! Nu mai există univers.

Gluma asta sinistră a luat sfârșit.

— Deschide ochii. Apocalipsa nu a avut loc de vreme ce noi ne aflăm aici, stând de vorbă.

— Nimic mai puțin sigur. Dumnezeu îmi pare o himeră, ca și îmbrăcămintea dumitale holografică.

— Dar dumneata? Doar nu poți să te îndoiești de propria dumitale existență!

— Ce anum.e mă împiedică? De-ai ști de câte ori m-am îndoit de ea începând din copilărie! Adevărul este că mă simt la fel de inconsistentă ca tot ce mă înconjoară. — Unde vrei să ajungi? Unde ne va duce neîncrederea asta generalizată? — La recunoașterea evidenței, Celsius, cea pe care pare să ți-o ascunzi dumitale însuși: sfârșitul lumii a avut loc. Totul s-a împlinit.

— Ba nu! Se întâmplă milioane de lucruri în fiecare zi!

— A, da ? Ce anume ?

— Sunt oameni care se nasc, care mor, oameni care dau examene, care...

— Exact ceea ce ziceam: nu se mai întâmplă nimic.
Sfârșitul lumii a avut loc. — Dar și în vremea dumitale
era la fel!

Note:

1. Faimoasă curtezana greacă, iubita sculptorului Praxitele, care a folosit-o ca model pentru statuia Afroditei din Cnidos. (n.r.)

— Sfârșitul lumii a avut poate loc încă de pe vremea mea.

— Văd că nu mai dai doi bani pe cei pe care pretindeai că-i iubești.

— Nu sunt meschină. Îi iubesc chiar dacă nu au existat. Iar pe dumneata, fie că ești sau ești doar o fantasmă, te disprețuiesc.

— Mă disprețuiești! Mă disprețuiești după toate câte ți-am spus! ? La asta chiar că nu mă așteptam. Sunt singurul din specia mea care și-a sacrificat douăzeci de ani din viață, și-a pus inteligența superioară în slujba cauzei celei mai nobile, și dumneata mă disprețuiești!

— Cum vrei să te admir, dacă Pompeiul nu există? Nu înțelegi că e prea târziu pentru a mai admira ceva? Totul s-a împlinit, îți spun, sfârșitul lumii a avut loc. Obişnuiește-te cu gândul ăsta, dumneata nu ești!

— Pe cuvânt, te crezi profet.

— Nu, nu profet. Profetul vorbește despre viitor; eu îți vorbesc despre trecut. Mă aflu într-o postură privilegiată pentru a examina Apocalipsa, sunt memorialista sfârșitului lumii - cunosc istorici care ar da oricât ca să se afle în locul meu! Mă aflu în locul atât de râvnit, acela de unde privirea cuprinde totalitatea a tot ce a fost, acela în care Sfântul Ioan, fără să fi recurs la toate mașinațiunile voastre, ajunsese grație unei transe.

— Acum se ia drept Sfântul Ioan. E grav.

— Din copilărie, m-am gândit de atâtea ori la sfârșitul lumii, întrebându-mă dacă aveam să-l trăiesc - sau mai degrabă dacă aveam să-l mor. Încercam să-mi imaginez în ce anume avea să conștientizeze Apocalipsa; una din ipotezele mele era că oamenii nu aveau să-și mai dea seama de nimic, că aveau să-și continue măruntele lor treburi zilnice fără măcar să remarce dispariția universului și propria lor dispariție. Se pare că amputații păstrează în continuare senzația membrului lipsă: s-ar zice că soarta noastră nu e diferită. Membrele

smulse suntem noi, dumneata, eu, care nu existăm, care nu am existat niciodată, dar pe care o articulație imaterială ne leagă încă de marele creier al universului. — Acesta nu e și el mort?

— Ba da, este mort.

— Si ne guvernează totuși ?

— Ce știm noi despre moarte ? Dumneata, care știi tot ce se poate ști, ce știi despre moarte? Nu te-ai gândit niciodată că putem să murim fără să ne dăm seama de asta?

— Nu.

— Ce mărginit ești! Dacă există oameni care mor în somn, nu e oare verosimil ca și cei adormiți să se trezească de partea cealaltă, fără să prindă de veste ce li s-a întâmplat ? Prin ce anume și-ar putea da seama că sunt morți? Încă în viață fiind, oamenilor le e atât de greu să admită că vor muri într-o bună zi, așadar de ce ar considera acest lucru mai admisibil după decesul lor? Si apoi, mai există și persoane distrase: acestea ajung fără îndoială fantome. Erau cu mintea dusă aiurea în momentul decesului. Nu au remarcat nimic.

— Mai există și nebune care se cred moarte când de fapt sunt, bine mersi, în viață.

— Să presupunem că sunt vie. Asta nu dovedește deloc că lumea există încă.

— Concepția dumitale despre existență nu e consistentă. Seamănă cu un cașcaval în care ar fi. mai multe găuri decât brânză, astfel încât suma materiei nu ar fi suficientă pentru a lega găurile între ele.

— Atunci, însă, nu ar mai fi vorba de găuri, ci de gol.

— Sunt de aceeași părere.

Dumneata teoretizezi în gol.

— Poate că nu e cel mai bun punct de plecare.

— Bun, pseudo-știința dumitale prezintă un interes limitat. Toate poveștile astea nu duc la nimic. — Dragul meu Celsius, găsesc că ești destul de nesigur pentru unul care declară că între ceea ce a avut loc și ceea ce nu a avut loc este aceeași diferență ca între plus zero și minus zero. Nu ești nici măcar în stare să suporti consecințele acestei teorii.

În definitiv, cui îi pasă dacă sfârșitul lumii a avut sau nu loc? Pe dumneata te deranjează chiar atât de mult că nu mai ești ? Nu cumva te crezi buricul pământului?

— Stai. Mai fă o pauză. Exagerezi, te asigur.

— Băiete, va trebui să te împaci cu gândul ăsta. Cu ceva timp în urmă, spusesem că aveam în față cel puțin patruzeci de ani de viață în comun. Acum, știu că sfârșitul lumii a avut loc. Soarta noastră va fi așadar fără scăpare. Dumneata și cu mine, Celsius, suntem împreună pe vecie. Vecia, Celsius! Căsnicia de coșmar și fără posibilitatea de reziliere. În fiecare dimineață, când te vei trezi -în măsura în care după Apocalipsă va mai fi permis somnul -, te vei afla față în față cu mine. De-a lungul întregii tale non-vietă, fără cruce, va trebui să te confrunți cu urâtenia mea. De altminteri, chiar dacă ți-aș fi părut frumoasă, te-ai fi scârbit în doi ani de prezența mea. Dar nu va fi nici pentru doi ani, nici pentru douăzeci de ani, nici pentru două sute de ani, va fi pentru totdeauna, totdeauna, totdeauna. Și totdeauna va trebui să-mi suporti conversația, care e vană și bizantină, știu asta, și care îți va deveni din ce în ce mai insuportabilă, și nu vei avea nici măcar posibilitatea de a mă ucide pentru a scăpa, deoarece eu sunt deja moartă.

— Ce noroc că astea sunt pure divagații : un asemenea destin ar fi într-adevăr groaznic.

— Dovedește-mi că sunt doar divagații ! Dovedește-mi. La stadiul mental la care am ajuns, nu mai există nimic. Atunci, cum vrei să nu cred în Apocalipsă ?

— Spuneai că e adevărat doar ceea ce e frumos. Dacă asta este teoria dumitale, află că frumusețea există încă. Nu m-ai

192

lăsat să-mi termin povestirea, m-ai întrerupt la momentul meu preferat, acela în care am văzut în sfârșit chipul iubitei mele.

— Pompeiul.

— Pompeiul, care ar merita să se numească Euridice și căreia i-am fost Orfeul de geniu. A trebuit să aștept trei zile pentru ca lava să aibă timp să se răcească și să se întărească. La 27 august, echipa mea și cu mine ne-am urcat în navete, amețiți la gândul de a transgresa frontierele geografiei mentale. Strabon avea dreptate când spunea că

geografia ține de filosofie: ce revoluție în capul nostru era depășirea faimoasei linii de la Eboli! Stupoarea acelei întâlniri cu neantul, pe care nu ți-o pot descrie în cuvinte - nici un cuvânt, nici „zero”, nici „nimic”, nici „vid”, nu poate exprima acel neant. Tăcere de moarte în navetă. Si brusc ni s-a tăiat respirația: ne-a apărut în față un peisaj, un peisaj de coșmar, desigur, dar smuls neantului. — Vezuviul trebuie că fumega încă...

— Nu am aruncat nici măcar o privire la acel instrument. Devoram din ochi dunele cenușii și negre, cu forme abstracte și învălmășite, care o acopereau pe iubita mea.

— Cât timp v-a trebuit ca să degajați lava fără a produce stricăciuni iubitei dumitale ?

— Patru minute.

— Patru minute! Pe vremea mea ar fi fost nevoie de patru luni!

— Se întâmplă ca termenul progres să aibă un sens. Atunci când o meserie nu mai există, deseori vin s-o slujească tehnicile cele mai extraordinare. Arheologia a fost desființată în secolul douăzeci și doi - se înțelege de ce -, cu cincizeci de ani mai înainte de inventarea vulcanovorului. Vulcanovorul, așa cum o arată și numele, este pentru lava întărită ceea ce este crema de depilat pentru puful de pe o gambă feminină.

— Extraordinar. Si nu deteriorează vestigiile fragile, mozaicurile delicate?

— Nu mai mult decât deteriorează crema de depilat pielea de pe gambe. In afară de asta, vulcanovorul nu lasă nici o urmă: el dispare imediat ce lava se dizolvă.

— Superbă invenție.

— Să nuanțăm. Din cauza vulcanovorului am fost nevoiți să înlocuim muntele Fuji cu un fals. Dar ce idee și la japonezii ăștia, să creadă că zeul lor vulcan era indestructibil și să mai și dorească să aibă dovada științifică! In patru minute nu a mai rămas din muntele Fuji decât un castel de nisip. Niponii au fost nevoiți să cumpere un miliard de tone de lavă de la fosta Islanda pentru a putea reconstrui acest simbol național.

— Național ? Credeam că așa ceva nu mai exista.

— Japonezilor le-a trebuit ceva mai mult timp decât celorlalte țări pentru a deveni răsăriteni.

— Dar chinezii ?

— Chinezii constituiau 90% din levantini. Le-a fost ușor să stabilească ecuația „levantin = chinez”. Orgoliul lor nu a avut de suferit. Dar să ne întoarcem la iubita mea.

— Patru minute de decapare și apoi...

— Apoi întâlnirea. După nouăsprezece ani de când o visasem, mi-a fost dat s-o văd pe cea căreia i-am dedicat viața mea. Actele de credință sunt cele care stau la baza iubirilor celor mai nesăbuite. În noaptea aceea de la șaptesprezece ani, câți aveam, îți poți închipui ce se petrecuse în capul meu totuși foarte rațional ? Cam așa ceva: „Pentru că o iubesc, am să-mi bat joc de starea actuală a logicii, pentru că o iubesc, singurul din specia mea, am să mint o lume întreagă printre ai cărei stăpâni mă voi număra, pentru că o iubesc, mă voi arunca în aventura cea mai aporetică din Istorie; nu-mi voi atinge scopul decât dacă logica nu-și dă seama de conduita mea - cu alte cuvinte șansa mea de a reuși este de unu la o sută de mii, dar o iubesc și ea este moartă, așadar, am de ales?”

— „O iubesc și este moartă...”:
un mare clasic.

— Iată de ce povestea mea e atât de frumoasă. De altfel, nici o aventură omenească nu comportă o asemenea frumusețe : învierea morților de către vii. Nu o înviere metaforică, care nu i-ar putea satisface decât pe profesioniștii nostalgiei,
196 ci pur și simplu înapoierea celui
pe care îl pierduseși.

— Lazăr...

— Nu. Să nu intrăm în discuții teologice : eu nu eram fiul lui Dumnezeu, eram doar un om. De aceea, chiar dacă am reușit cu mult mai bine decât el, eu mă compar cu Orfeu.

— Un Orfeu care ar fi avut dreptul să-și întoarcă privirea înapoi.

— Asta mai lipsea, după ce mă chinisem atâta!

— Așadar, acea primă privire?

— Ce frumoasă era cetatea pe care o iubeam! Cu mult mai frumoasă decât în epoca dumitale, în care atâția arheologi amatori o jumuliseră!

Acolo apărea virgină, asemenea salamandrei ieșind din flăcări, proaspătă ca un chip spălat cu apă. Părea că erupția încremenise și văzduhul: cetatea mea încântătoare degaja un suflu plin de veselie și de viață care nouă ne era necunoscut. Aș putea să-i evoc arhitectura timp de ore întregi fără să mă apropiu de miracol, fiindcă ea nu era nici desăvârșită, nici sublimă, ci era doar grație, iar grația nu se explică. Lucrul cel mai frumos îl constituiau ochii ei.

— Ochii ei ?

— Frescele ei fără număr care-mi tăiau răsuflarea, ca tot atâtea priviri. Picturi bucolice care invitau la idilă, femei învăluite în falduri inextricabile și în surâsuri enigmatice, animale elegante și tandre, peisaje erotice de o suavitate delicată, flori invizibile prin excesul de rafinament...

— Iată-l pe demiurgul nostru în plină criză de lirism.

— Iconoclasto!

— Nu mă pot abține. Când aud un asasin vorbind despre floricele, simt cum creierul mi se umple de sarcasme.

— Haida de! Un pumn de bogătași romani în plină decadență și, pe deasupra, de acum douăzeci și cinci de secole! Cine îi regretă?

— Probabil, alți romani de acum douăzeci și cinci de secole.

— Si ce-i cu asta? Oricum sunt morți.

— Nu au fost întotdeauna așa.

— Ador fraza dumitale. Stii, în fața unei probleme de genul acesta, un minimum de realism se impune. Atunci când aud, chiar și în ziua de astăzi, cum niște doamne se înduioșează de soarta lui Marie-Antoinette, le spun că, oricum, astăzi tot ar fi moartă. Poate că e cam cinic...

— E mai ales foarte plat.

— Prea puțin mă interesează judecata dumitale. În ceea ce mă privește, consider că am săvârșit un act absolut; este capodopera mea.

— Cu atât mai bine pentru dumneata.

— Există oare vreo faptă mai frumoasă decât să te duci s-o cauți pe Buridice în Infern?

— Orfeu nu ucisese mii de persoane pentru a ajunge acolo.

— Orfeu era un iresponsabil. El a dat greș. Eu nu.

— Nu vâd prin ce anume o hecatombă reprezintă o atitudine responsabilă.

— Dacă ai fi cunoscut secolul douăzeci și doi, ai înțelege asta.

— I-auzi. Eu credeam că dezaprobai nimicirea Sudului.

— La șaptesprezece ani, o dezaprobam cu tărie. De când mă aflu la guvernare, o dezaproba mai puțin. Pom-peiul este un giuvaier, dar nu sunt sigur că restul Sudului merita osteneala.

— Ticâlosule.

— Nu eu am nimicit Sudul.

— E de ajuns că nu dezaprobi fapta pentru a li un ticâlos.

— Dezaprobarea mea nu ar servi la nimic.

— Îmi pare rău. Uneori suntem datori să ne indignăm, chiar dacă asta nu servește la nimic. — Si împotriva cărui lucru vrei dumneata să mă indignez? Sau mai degrabă împotriva cui, dacă nu cumva împotriva dumitale și a contemporanilor dumitale?

— Contemporanii mei și cu mine nu făceam multe parale, dar nu am fi comis niciodată o asemenea atrocitate!

— De ce vorbești la condițional ? Voi ați și comis-o! Ceea ce au făcut oamenii din secolul douăzeci și doi era urmarea ineluctabilă a atitudinii voastre. Ei nu sunt mai vinovați decât voi.

— Nu este adevărat! E foarte ușor să spui asta!

— Într-adevăr, e mai ușor de spus adevărul decât să emiți sofisme.

— Sofistul ești dumneata! Dumneata nu ai dreptul să ne acuzi de o monstruozitate la care nu am fost părtași.

— De ce te înverșunezi să-ți aperi contemporanii ?

— Pentru că făceam parte dintre ei.

— De ce te înverșunezi să te aperi ? Pe cine speră să convingi? Pe dumneata însăși?

— Eu știu foarte bine că sunt nevinovată.

— Până acolo mergi cu inconștiența ? Am să-ți spun ceva în ceea ce te privește: de fapt, nici că-ți pasă de nimicirea Sudului! Te doare-n cot de moartea a cincizeci de miliarde de oameni.

— E o minciună! De când am aflat, sunt bolnavă.

— Nici vorbă, nu te-ai îmbolnăvit deloc. Toată povestea te lasă rece într-o măsură pe care nici n-o bănuiești. Nu ești făcută din alt aluat decât oamenii din secolul douăzeci și doi, și de-ai ști cât de puțin i-a impresionat masacrul acela!

— Eu nu sunt așa.

— Ba da, ești. Si știi de ce ? Pentru că ai un suflet mic. Chiar și oamenii cărora li se atribuie un suflet mare nu pot să facă loc în acesta decât unui număr de cel mult o sută de persoane, și e un record. În cazul dumitale, însă, sufletul are dimensiuni liliputane, urmând pilda majorității oamenilor. Îți spun eu: în inima dumitale e loc pentru patru persoane, nici una mai mult. Altfel zis, dumneata nu ești capabilă să te emoționezi decât pentru aceste patru persoane. Dar de ce li s-a făcut acelor cincizeci de miliarde de necunoscuți, ți se fâlfâie! Acesta și este unul dintre motivele pentru care e mai comod să săvârșești un genocid decât un asasinat: nimeni nu are un suflet destul de mare pentru cincizeci de miliarde de morți, pe când toată lumea îl are destul de încâpător pentru o femeie tăiată în bucăți.

— Dumneata nu mă cunoști.

— Vai, citesc în dumneata ca într-o carte deschisă. Inima dumitale e cât un bob de năut. Oricât ar fi de mică, inima mea e mare în comparație cu a dumitale.

Nu te-ai ocupat decât de dumneata însăși și de încă patru persoane. Prin urmare, îți închipui cât de puțin mă convinge indignarea dumitale!

— În orice caz, eu nu am ucis pe nimeni.

— Mare scofală! Asta crezi că e de-ajuns pentru a fi mândră de dumneata însăși?

— Îmi păstrez opinia pentru mine.

— În ziua când vei înțelege inconsistența oricărei opinii, vei face un mare progres.

— Nu-mi oferi nici un motiv să doresc „să progrez”.

— Progresul își are viciile sale; cu toate acestea, fără el noi nu am fi putut salva Pompeiul. Nu poți nega că operațiunea Pompei este o reușită deplină.

— Ba da, neg asta.

— A, bun. Ai să-mi scoți din nou pe nas mâna aceea de romani decadenți care au trebuit arși în erupție ? Dumneata nu ai simțul Istoriei.

— Nu, într-adevăr, dar eu am ceva bun gust.

— Un motiv în plus ca să admiri operațiunea Pompei.

— Nu. Eu sunt sigură că existau orașe mai frumoase.

— Si ce oraș incomparabil ai fi ales în locul meu? Charleville-Mezieres? Sau, dată fiind naționalitatea dumitale, poate Erps-Kwerps ?

— Campania nu sună rău. Ionia e și mai bine. Eu aș fi ales Efesul, dar într-o epocă mai bună: secolul cinci înainte de Hristos, de pildă. — Draga mea, te afunzi în ridicol. — De ce? Dumitale nu-ți place Efesul?

— Nu te consider (Jemnă de a purta o discuție despre meritele comparate ale orașelor antice. Te-ai privit în oglindă? încep să înțeleg de ce te-au luat contemporanii dumitale drept scriitoare. îngâmfarea dumitale depășește orice putere de înțelegere.

— Pentru că îmi place Efesul?

— Deoarece, ca toți mediocrii, ai o părere nemaipomenită despre judecata dumitale.

— Si dumneata la fel, s-ar putea zice.

— Crezi într-adevăr că te-ai putea compara cu mine?

— Sunt convinsă. De altfel, consider că arăt mult mai bine ca dumneata.

— Minunata suficiență a iloților.

— Ce noroc pe dumneata că nu guvernezi un popor de iloți de soiul meu. O lume în care, între alți iloți, ar exista arheologi, istorici ai artei sau pur și simplu oameni cu gust care, ca și mine, dezaprobă alegerea dumitale. Pompeiul nu este cumva nițel mic-burghez, ca estetică ?

— Mic-burghez ?!

— Sau proaspăt îmbogățit, ceea ce e totuna.

— Ești o îngâmfată cum rar s-a mai văzut!

— De ce ? Pentru că am gusturi mai bune decât dumneata? în sfârșit, mă simt ușurată la gândul că totul nu e decât o iluzie. Pompeiul nu a lăsat mai multe urme decât Efesul. Apocalipsa se află în spatele nostru

și în fața noastră, Celsius, nu există decât dialogul ăsta nesfârșit ce pare că te exasperează din cale-afară. Si ăsta nu e decât începutul.

— De-a ce te joci dumneata acum?

— Poți considera toate astea ca fiind o scenă de menaj care va dura o veșnicie.

— Am să te ucid.

— Imposibil. Sunt deja moartă.

— Ai putea fi. și mai moartă.

— Nu, Celsius. Si dumneata ești mort. Un mort nu poate ucide.

— Apocalipsa nu a avut loc,
vizionară scrântită.

— A. Pentru dumneata e cam neplăcută chestia asta. ți-ar conveni mai mult ca ea să fi avut loc.

— Cum spui dumneata.

— Dacă trăim cu adevărat în sistemul pe care mi l-ai descris, atunci dispun de mijloace teribile împotriva duminale. Poate că ești un om de știință de anvergură, Celsius, dar în conversații ești doar un novice, ești dezarmat. Te lași luat de val și ajungi să spui lucruri care nu pot decât să-ți dăuneze. Am aflat destul de multe pentru a-ți distruge cariera.

— Nu vei avea ocazia să faci genul ăsta de dezvoltări. Ai să mori înainte.

— Cadavrul meu va fi grozav de stânjenitor, îți va fi foarte greu să explici de ce omorul ăsta era inevitabil. Ar fi păcat să-ți compromiți cariera strălucită pentru o ilotă de teapa mea. —
Dacă mai rămâi multă vreme în viață, cel compromis va fi echilibrul meu mintal.

— E lucru cert. Dacă e să judec după gradul duminale de enervare, asta se va întâmpla chiar foarte curând.

— Taci sau te ucid în clipa asta!

— Există o soluție mult mai ingenioasă pentru a te debarasa de mine. Dacă mă trimiți înapoi în 1995, nu va mai exista nici un cadavru stânjenitor, îți va fi foarte ușor să găsești un pretext pentru plecarea mea: vei spune că a-veam o boală contagioasă.

— Ai într-adevăr o boală contagioasă! Cu cât vorbesc mai mult cu dumneata, cu atât mă apropii de o criză de nervi.

— Era și timpul.

— Spune-mi, aș vrea să știu un lucru. O faci în mod expres ?

— Ce anume ?

— Să fii atât de enervantă?

— Atunci când vreau să enervez pe cineva, îmi ating întotdeauna scopul.

— E o armă redutabilă.

— Si împotriva căreia progresul e neputincios.

— Mă miră că nu te-ai slujit de ea pentru a mă sili să merg să văd dacă lucrările dumitale se aflau în Marele Depozit.

— Dacă mă gândesc bine, prefer să nu știu. Dacă mi-aș pune în minte să scriu pentru eternitate, aș ajunge poate la fel de pompoasă ca dumneata. — După plecarea dumitale, am să merg să văd.

— Ce anume să vezi?

— Am să merg la Marele Depozit. Am să mă uit între Nothing și Notker le Bfegue. Mai știi? — Si... dacă vreuna din cărțile mele ar figura acolo, ai citi-o?

— Fără îndoială.

— Nu-mi vine să cred! Te interesează cărțile mele?

— Nici cât negru sub unghie. Vreau doar să văd dacă scrisul dumitale e la fel de exasperant ca și conversația dumitale. — Ești masochist, Celsius. ,

— Ba deloc. Tocmai mi-am dat seama că serviciul nostru de tortură are încă multe de învățat. Dacă vreunul din dialogurile dumitale se află în Marele Depozit, el ne-ar putea instrui în legătură cu tehnicile de înverșunare verbală și de suplicii nervoase. Vei fi poate un Torquemada al secolului douăzeci și șapte.

— Există o mulțime de moduri de a intra în posteritate. Pentru cazul probabil în care lucrările mele nu figurează în Marele Depozit, nu provoca vreo erupție vulcanică peste Paris sau Bruxelles în secolul douăzeci: inconvenientul cărților este că ard.

— Nu-ți fie teamă, n-am să-mi dau atâta osteneală pentru niște vulgare hârtie tipărită. Oricum ar fi, chiar dacă dialogurile dumitale nu mai există, amintirea acestei conversații va fi foarte instructivă. Am învățat multe de la dumneata.

— E firesc: ăsta este rostul strămoșilor.

— Strămoș, strămoș... Nu prea am impresia că aș descinde din dumneata.

— Cu asta m-am mai liniștit.

— Voi adăuga că eu, care nu pot fi. strămoșul dumitale, te-am învățat mai multe.

— Aha. Si ce anume m-ai învățat? Să iau exemplul pentru ceea ce nu trebuie să fac?

— Ești o ingrată! Ți-am predat lecții despre toate cele! Nu știai nimic atunci când ai sosit! — Si ce anume știu în plus în prezent?

— Ceea ce se va întâmpla!

— Fii convins că aș prefera să nu fi aflat. Imediat ce mă voi întoarce în epoca mea, voi încerca să uit tot ce mi-ai spus.

— Perle aruncate la porci. Din fericire, vei vedea că uitarea nu e lucru atât de ușor.

— Din păcate, cred că știu deja lucrul ăsta. Dar spune-mi, Celsius, de ce simți nevoia ca eu să-mi aduc aminte de cuvintele dumitale?

— Nu încetez să sper că ele au valoare de avertisment.

— Auzi vorbă! Ești prea inteligent pentru a crede că eu aș putea schimba cursul evenimentelor! Spune-mi adevăratul motiv al dorinței dumitale.

— De ce presupui că există vreun motiv ?

— Mai întâi, pentru că găsesc stranie insistența dumitale. Apoi, fiindcă, pentru cineva care a susținut mult timp cu tărie că nu mă voi mai putea întoarce în secolul meu, mă eliberezi relativ ușor. Ce se ascunde în spatele tuturor acestor lucruri ?

— Vorbeai de posteritate: după ce m-am jucat atâta cu Timpul, mi-ar plăcea și mie să intru în anterioritate.

— Poftim ?

— Pentru ceea ce am realizat, voi intra inevitabil în posteritate. Asta însă nu mă mai satisface. Mă satisface cu atât mai puțin cu cât adevăratele motive ale gestului meu vor rămâne secrete din rațiuni politice. Or, aceste motive adevărate dumneata le cunoști, și nimic nu te împiedică să le expui contemporanilor dumitale.

— Nu înțeleg.

- Ba înțelegi. O ființă ca mine nu se poate mulțumi doar cu intrarea în
posteritate. Eu vreau să intru în eternitate. Viitorul nu poate să-mi fie
suficient. Anterioritatea îmi este indispensabilă. În afară de asta, ea ar
fi singura care mi-ar putea face dreptate, odată ce, prin intermediul
dumitale, ea ar fi singura care va cunoaște secretul vieții mele.
- Prin intermediul meu?
- Dumneata erai scriitoare, ai să fii din nou. Ai să-mi conscri o
carte.
- N-am nici un chef s-o fac.
- N-ai cum să scapi de asta. Am să te bântui.
- Ești destul de prezumțios.
- O asemenea aventură nu se poate uita. Eu sunt încrezător: ai să
scrii despre mine.
- Presupunând că aș face-o, crezi că ar fi în avantajul dumitale?
- Nu mă iubești, știu. Ți va fi totuși imposibil să nu menționezi
operațiunea Pompei: această simplă relatare va fi suficientă pentru a fi
ridicat în slăvi.
- Crezi ?
- Contemporanii dumitale nu erau toți atât de vanitoși ca
dumneata. Printre cititorii dumitale, se vor găsi niște indivizi
care să mă admire, n-am nici o îndoială.
- Simți nevoia să fii admirat, nu-i așa ?
- Desigur. Mă mândresc cu ceea ce am realizat; pentru acest motiv,
am nevoie să fiu admirat. Gloria este un lucru frumos și nobil.
- Nu l-am auzit niciodată pe Vauvenargues" citat atât de anapoda.
- Cine este acest Vauvenargues ?
- Încă unul al cărui scris e prea mărunț pentru dumneata. Dar să nu
mai pierdem timpul. Trimite-mă înapoi în 1995 - și nu mai târziu de 9
mai, te rog.
- Ți iubești atât de mult epoca încât nu vrei să pierzi din ea nici
măcar o singură zi?
- Nu despre asta e vorba. E din cauza hibiscusului: nu poate rezista
mai mult de douăzeci și patru de ore fără să fie udat.
- Ești persoana cea mai superficială pe care am întâlnit-o.
- Pentru că țin la hibiscusul meu?

— Eu îi vorbesc de Pompei, străbat douăzeci și cinci de secole în compania ei, îi explic legile științifice cele mai strălucite din Istorie, și principala ei preocupare este de a-și uda hibiscusul.

— Fiecare cu valorile lui, domnule.

— E prea nedrept faptul că ideea erupției a pornit din capul dumitale.

— Sunt de aceeași părere. Acestea spuse, ea va fi lăsat în capul meu mai puține pagube decât în al dumitale. Pot să-ți cer să mă transplantezi direct la mine acasă ? Nu am chef să mă trezesc din somn la spital.

— Mai are și pretenții, pe deasupra!

— E și în interesul dumitale: dacă m-aș trezi la spital, aș putea crede că întâlnirea noastră a fost un vis datorat anesteziei. Dacă mă trezesc acasă, voi ști că totul este adevărat.

— Fie.

Transplantorul semăna cu un supozitor. Celsius se pregătea să închidă hubloul când m-a întrebat: — Nu ai nimic să-mi spui?

Note:

Luc de Clapiers, marchiz de Vauvenargues (1715-1747): moralist francez, a cărei operă este marcată de cultul raarilor pasiuni. Citatul exact este: „Lumina aurorei e mai puțin dulce decât prima lucire a gloriei”, (n.r)

— Adio.

— De acord, nu ne iubim, dar am trăit un moment intens împreună.

Nu m-am confesat niciodată în asemenea măsură cuiva. Dumneata ești singura care mă cunoaște.

— Sunt răvășită.

— În loc să-ți bați joc, nu ai cumva ceva profund să-mi spui?

— Ceva profund? De ce aș spune ceva profund ?

— Totuși, ceea ce ni s-a întâmplat nu e ceva banal. Asta ar trebui să-ți inspire un sentiment, o frază.

— Pe cuvânt dacă îmi inspiră ceva.

— N-ai să mă faci să cred asta. Scriitorilor le plac frazele finale.

— Înțeleg. Vrei niște cuvinte istorice, un mesaj al anteriorității către posteritate?

— Da, cam așa ceva.

— Încerc... Am găsit.

— Te ascult.

— Ptiu.

— Poftim?

— Ptiu, domnule.

— Ce vrea să însemne asta?

— Cuvântul a dispărut cumva ?

— Nu l-am mai auzit niciodată.

— Ei bine, atunci când ai să mergi la Marele Depozit pentru a căuta vreo urmă de-a mea, poți profita pentru a consulta un dicționar vechi. Chestia asta îți va aduce o ultimă surpriză. — Cvmi se scrie pe litere cuvântul acesta bizar ?

— P-T-I-U. Ptiu.

— Patru litere, nici una în plus. Asta e tot ce-ți inspir?

— Liniștește-te: când vei cunoaște înțelesul și etimologia cuvântului, vei vedea că nu te-a lezat. — Dar ce este? Un advcnl). un iriipe-rativ ?

— O simplă interjecție.

— Iarăși arhaismele dumitale ! ~Eu însămi sunt un arhaism. 'TVimite-mă înapoi în epoca mea arhaică, tcț rog. Abia aștept să mergi să consulți dicționarul. — Adio, deci. Salutări hibiscusului.

— Adio, Celsius.

M-am trezit acasă.

După ce am udat hibiscusul, am coborât la parterul imobilului ca să-mi golesc cutia de scrisori.

Correspondența purta data din ajun: 8 mai 1995. Celsius se ținuse de cuvânt.

M-am întâlnit cu un vecin care m-a privit cu un aer ciudat: mi-am dat seama că eram îmbrăcată cu un peplum. Păream scăpată dintr-un film de Cecil B.

De Miile.

Am urcat în apartament. Mi-am ridicat poala peplumului: pe burtă se vedea cicatricea operației.

9 mai era într-o zi de marți.

Celsius avea dreptate: nu am putut să nu scriu o carte despre el.

Nu a fost ușor: a trebuit să transcriu, din memorie, lungul nostru schimb de fraze. În cazul pasajelor științifice, m-am descurcat folosind aproximații.

După câteva zile, am primit o scrisoare de la editorul meu italian cu sediul la Neapole. M-am gândit că nu era departe de Pompei. M-am întrebat ce aștepta ca să mă invite acolo. Am un chef grozav să fac o călătorie în Sud - în Sudul adevărat, marele Sud.

În seria de autor *AMLÎE NOTHOMB* au apărut:

Când am terminat de redactat acest manuscris, l-am dus editorului meu. Am precizat că era vorba de o întâmplare adevărată. Nimeni nu a binevoit să-mi dea crezare. Sfârșit...

Înțelegere și furtună

Roman autobiografic în care autoarea povestește un an (1990) din viața ei ca angajat al mega-companiei japoneze Yumimoto. Amelie-san, personajul central, are de înfruntat - și o face cu cel mai rafinat umor - conflictul dintre morală și practicile de lucru japoneze. Nevoită să servească ceaiul unei delegații de la o altă companie, aceasta se descurcă în buna tradiție japoneză. Rezultatul? Delegații găsesc suspectă o femeie din Europa care se comportă ca o japoneză și, în plus, mai și înțelege japoneza. Reacția firmei? Amelie-san este avertizată că nu trebuie să înțeleagă japoneza, că a fost special angajată pentru ca să nu înțeleagă japoneza. „Gafele” sale derivă întotdeauna dintr-un conflict cultural între obiceiurile occidentale și orientale, conflict care constituie și tema centrală a cărții.

„În *Antichrista* regăsim universul fascinant al lui Amelie Nothomb, cu un dram de sadism, puțin masochism, o picătură de umor și un deget de cruzime. O rețetă infailibilă, care a surprins pe toată lumea.” (*L'Express*) Prietenii nu sunt întotdeauna bine intenționați.

Amelie Nothomb schițează în romanul *Antichrista* (2003) relația perversă dintre două eleve: Blanche - naivă, singură, pe care nu o bagă nimeni în seamă - și Christa ~ impetuoasă, tiranică, seducătoare, mereu în centrul atenției. Când Christa își îndreaptă

atenția spre Blanche, aceasta se lasă copleșită de deliciile unei prietenii de care nu mai avusese parte niciodată. Dar Christa se dovedește o ființă diabolică, umilind-o și manipulând-o la fiecare pas. Oscilând între decepție și ură, admirație și dispreț, Blanche decide în final să-și înfrunte tortionara.

Romanul este unul autobiografic, înregistrând momente din copilăria naratoarei, cu obsesiile, relațiile, gândurile și întrebările fascinante a căror absență din lumea adultă pare să lipsească viața nu doar de inocență, dar și de splendoare. Refăcând traseul complicat al tuturor țărilor în care și-a urmat tatăl, diplomat belgian și mare aventurier, autoarea schițează contururile geografice ale pasiunilor sale devorante. „Suprafoamea” care îi mistuie personajul, un concept dus la extrem, se răsfrânge atât asupra lumii obiectuale - foamea de apă, de zahăr, de spații largi, de cărți și filme, foamea viciilor de mai târziu -, cât și asupra iubirilor, pasiunilor și repulsiilor ce nu se lasă eclipsate de încadrarea treptată în normele convenționalismului social.

(/)snictica _ dușmanului

Romanul este construit sub forma unui dialog neîntrerupt: blocat într-un aeroport din cauza unor întârzieri neprevăzute, omul de afaceri Jerome Angust se vede obligat să suporte logoreea interminabilă a unui individ necunoscut. Aparent fără nici un motiv, Textor Texel _____ se apucă să-și povestească viața, insistând peste măsură să fie ascultat. Dialogul dintre cei doi capătă treptat o turnură neașteptată : Angust este uluit de ororile aberante pe care le aude și sub nici o formă nu poate scăpa de acest individ cât se poate de ciudat. Mai mult decât atât, necunoscutul pare să cunoască detalii din viața sa, iar întâlnirea dintre cei doi se dovedește în cele din urmă a nu fi întâmplătoare. Dar de aici și până la amploarea pe care o capătă subiectul romanului este un pas uriaș, surprinzător, pe care-l facem hipnotizați, constrânși de intensitatea maladivă a unui joc la limitele absurdului, în căutarea unei certitudini. *Catilinarele* este un roman de un umor negru devastator, despre nebănuita monstruozitate ce se poate ascunde sub masca omului de lume perfect educat. Emile, un profesor de limbi clasice în amurgul vieții, se retrage împreună cu soția sa, Juliette, într-o casă paradizică, departe de tumultul vieții citadine, pentru a trăi în tihnă restul zilelor care le-au mai rămas. După o

săptămână de liniște și armonie depline, la poarta casei se prezintă un anume Palamăde Bernardin, singurul lor vecin, care capătă obiceiul foarte deranjant de a se insinua zilnic în casa și în viețile lor, devenind o prezență aproape mută, dar din ce în ce mai absurdă și mai amenințătoare, pe care cei doi locatari nu găsesc puterea de a o evacua.

Romanul prezintă o umanitate crudă și plictisită, care își procură senzațiile tari prin urmărirea unui *reality show* macabru: participanții sunt luați cu forța de pe stradă și închiși în ceea ce pare a fi copia exactă a unui lagăr de concentrare nazist, dotat însă cu camere de luat KLJHBBB vederi care filmează fiecare mișcare a prizonierilor, pentru divertismentul milioanei de telespectatori. Cele două personaje centrale sunt Pannonique (CKZ 114), una dintre victime, și Zdena, care joacă rolul de gardian al lagărului. Între cele două femei se creează o relație foarte strânsă, bazată pe fascinația obsesivă a uneia pentru cealaltă și pe continua negociere a relațiilor de putere dintre ele. CKZ 114 trece de la interpretarea magistrală a rolului de victimă supusă și neajutorată la asumarea unei misiuni de convingere a telespectatorilor să oprească jocul infernal, pe când Zdena își dă seama că talentul său de a manevra oamenii și situațiile pentru propriul interes este mai limitat decât crezuse.

www.polirom.ro

Redactor: Dorica Boltașu

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Alexandru Popovici

Bun de tipar: martie 2007. Apărut: 2007

Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 RO. Box 266

700506, Iași, Tel. & Fax (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;

(0232)21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,

O.R 37 RO. Box l-728, 030174

Tel.: (021) 313.89.78; E-mail:

office.buc11re3ti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. Polirom

ABB S.A.

Str. Bucium, nr 34, Iași 700265

Tel.: (0232)230323; Fax : (0232)230485

Valoarea timbrului literar este

de 2% din preșul de vânzare

și se adaugă acestuia. Sumele

na vircurii Iu Uniunea

Scriitorilor din Roinfluin,

Nr. RO44RNCB5101000001710001 HCIMJNIREA